

Стенографски дневник

НА

13. заседание

Вторник, 2 март 1948 г.

Открито в 15 ч. 45 м.
Председателствувал подпредседателят Яни Янев.
Секретар Илия Радков.

СЪДЪРЖАНИЕ

		Стр.			Стр.
Съобщения:					
Отпуски	.	107	2. За въздухоплаването. (Приемане на първо четене)	.	115
Предложение	.	122	Говорил: Илия Игнатов	.	115
Дневен ред:			3. За електростопанството. (Приемане на първо четене).	.	119
Предложение на Националния съвет на Отечествения фронт за отзоваване на народните представители Любен Гумеров, Спас Николов и Младен Биджов. (Избиране анкетна комисия)			Говорили: М-р К. Георгиев	.	119
			Бичо Атанасов	.	120
			Асен Христов	.	120
			4. За народната милиция. (Приемане на първо четене)	.	122
			5. За паспортите и милиционерската контрола над чужденците. (Приемане на първо четене)	.	126
			6. За устройството на народните съдилища. (Приемане на първо четене)	.	129
Законопроекти:			7. За Прокуратурата. (Приемане на първо четене)	.	132
1. За изменение и допълнение на закона за трудовите кооперативни земеделски стопанства. (Приемане на първо четене)			Говорил: Димитър Георгиев	.	133
Говорили: Титко Чернокотев			8. За изменение и допълнение на наказателния закон. (Приемане на първо четене)	.	135
Стоян Сюлемсзов			Дневен ред за следващото заседание	.	138

Председателствуваш Яни Янев: (Звъни) Има нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Петров, Александър Миленов, Александър Ковачев, Ангел Бъчваров, Ангел п. Илиев, Андрей Михайлов, Андрей Пенев, Атанас Добревски, Атанас Биволарски, Васил Горнов Петков, Васил Иванов Василев, д-р Васил Ханджиев, Васил Караджов, Васил Ацев, Венера Клиничарова, Вида Василева, Витко Иванов, Вълчо Данков, Генчо Райков, Георги Григоров, Георги Желев, Георги Михайлов Добрев, Георги Даскалов, Горан Ангелов, Дара Михайлова, Деню Попов, Димитър Захариев, д-р Димитър Хаджиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Греков, Димитър Паунов, Димо Костадинов, Дойчо Чолаков, Дочо Шинков, Драган Стоянов, Желю Тончев, Запрян Ташев, Захари Христов, Иван Андреев, Иван Димитров, Иван Евтимов, Иван Попов, Иван Чонос, Иван Зурлов, Иван Масларов, Иван Мамирев, Иван Чуков, Илия Вълчев, Илия Щобрев, Илия Бояджиев, Исмаил Сарходжов, Йордан Петков, Йордан Костов, Йордан Маргенов, Камен Червезишки, Коста Крачанов, Костадин Лазаров, Крум Миланов, Крум Милушев, Кръстан Раковски, Лалю Ганчев, Любен Дамьянов, Любен Гумеров, Любомир Казарков, Магда Димитрова, Магра Гюлева, Марин Тинчев, Маринов, Мата Тюркеджиева, Недялка Душкова, д-р Ненчо Николаев, Никола Павлов, Никола Палагачев, Никола Янев, Николай Дрumeв, Плате Стоянов Иванов, Пело Пеловски, Петко Търпанов, Петко Шеев, Петър Анастасов, Петър Бабаков, Петър Запрянов, Петър Ковачев, Петър Панайотов, Петър Янчев, Сава Дълбоков, Слав Баджаков, Спас Христов, Спаска Воленичарска, Станка Иванова, Станка Христова, Станю Василев, Стела Благоева, Стефан Иванов Бакърджиев, Стоян Паликрушев, Стоян Гюров, Тано Чолов, Тодор Атанасов, Тодор Кордовски, Тодор Найденов, Тодор Янакиев, Христо Джонджоров, Цанко Григоров, Цветан Капитанов, Цоло Кръстев, Юсеин Шолов, Янко Марков и Янчо Георгиев)

Бюрото е разрешило отпуски на следните г-да народни представители: Георги Григоров Димитров — 6 дни, Димитър Паунов — 4 дни, Дочо Сербезов — 1 ден, Йордан Панайотов — 4 дни, Кръстю Николов Кръстев — 3 дни, Мустафа Хасанов — 2 дена и Слав Иванов Баджаков — 1 ден.

Народният представител Андрей Михайлов Андреев моли да му се разреши отпусък 11 дни. Същият досега е ползувал 37 дни. Ония г-да народни представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпусък, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Атанас Добревски моли да му се разреши отпусък 3 дни. Същият досега е ползувал 22 дни. Ония г-да народни представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпусък, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Исмаил Халилов моли да му се разреши отпусък 5 дни. Същият досега е ползувал 21 дни. Ония г-да народни представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпусък, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Никола Косев Минчев моли да му се разреши отпусък 15 дни. Същият досега е ползувал 30 дни. Ония г-да народни представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпусък, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Стоян Гюров Иванов моли да му се разреши отпусък 16 дни. Същият досега е ползувал 31 дни. Ония г-да народни представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпусък, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към разглеждане на точка първа от дневния ред:

Разглеждане и гласуване предложението на Националния съвет на Отечествения фронт за отзоваване на народните представители Любен Гумеров, Спас Николов и Младен Биджов.

Съгласно чл. 49 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание, при случай на приложение на чл. 105 от наредбата-закон за избиране народни представители се избира от Събранието анкетна комисия, която след надлежно проучване предава на Събранието писмен доклад.

Има ли предложения?

Има думата др. Минчо Минчев.

Минчо Минчев (к): Предлагам за комисия следните народни представители: Пеко Таков, д-р Иван Пашов, Тачо Даскалов, Георги Данков, Христо Лилков, Тодор Тихолов, Владимир Димчев, Георги Михайлов, Янко Марков и Борис Бонов.

Председателствуваш Яни Янев: Има ли други предложения? — Няма.

Ония г-да народни представители, които приемат така предложената листа от др. Минчо Минчев за комисия, съгласно чл. 49 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание по анкетата за отзоваването на народните представители Любен Гумеров, Спас Николов и Младен Биджов, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Комисията да се събере веднага и да проучи материала.

Г-да народни представители! Втора точка от дневния ред е второ четене законопроекта за отчуждаване на едрата градска покрита недвижима собственост. Бюрото предлага, тази точка от дневния ред да бъде отложена за следващото заседание.

Бюрото предлага още, точка девета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за трудовите кооперативни земеделски стопанства — да стане точка втора от дневния ред. Ония г-да народни представители, които са съгласни с така предложенния дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Илия Радков: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на закона за трудовите кооперативни земеделски стопанства

Г-да народни представители! Законът за трудовите кооперативни земеделски стопанства, който влезе в сила през пролетта на 1945 г., отговори на една назряла нужда — да очертает законните положения за изграждането на трудовите кооперативни земеделски стопанства, създаването на които ставаше преди това стихийно.

Поради това, че изграждането на кооперативните земеделски стопанства беше една свършено нова стопанска дейност, много въпроси, свързани с живота и дейността на същите, не са предвидени и не са намерили отражение в закона. Много текстове не са напълно отточени, допуснати са непълноти, поради което изникват спорове между кооператорите по редица въпроси, като например по внасянето на земята, добитъка и инвентара в ТКЗС, по разпределението на дохода и пр.

С настоящия законопроект се цели да се отстранят тези непълноти и неточности в закона и да се даде законна форма на онези въпроси, които практиката сполучливо е разрешила.

Предлагат се следните изменения и допълнения на закона:

1. Чл. 2. За да се избегнат дългите наименования на трудовите кооперативни земеделски стопанства и на Министерството на земеделието и горите, предлага се, вместо тях, да се пишат началните букви, съответно ТКЗС и МЗГ.

2. Чл. 4. Към този член се прибавя нова алинея, с която се оточнява моментът на учредяване ТКЗС-отдели, тъй като липсата на такова постановление беше причина за много спорове и оплаквания.

3. Чл. 5. С изменението на този член се поправя една допусната грешка за одобряването на устава и правилника и се съобразява с бъдещото устройство на кооперациите у нас, при което уставите и правилниците на отделите ще се одобряват от ЦКС.

4. Чл. 6. В този член е пропуснато най-голямото перо за набиране средства в ТКЗС — инвентарната вноска, което с предлаганото допълнение се изправя.

5. Чл. 8. Практиката доказва, че в много случаи, когато ТКЗС искат да се освободят от явно вредни членове, не може да се получи 2/3 болшинство от всички членове и изключването става невъзможно. За да не се отиде до друга крайност, с обикновено болшинство на присъстващи членове да се изключват други членове, т. е. едно малцинство да изключи болшинството, предлага се 2/3 болшинство да се намали на 1/2 плюс един, с което положението се подобрява.

6. Чл. 10. В този член не беше посочено откога се смята началото на 3-годишния срок за членуване, което пораждаше много спорове. С предложеното допълнение това се отстранява.

7. Чл. 12. Практиката доказва, че при недостатъчно ясен текст на този член, много от членовете не са вложили земята на жените си и други членове на домакинствата, вследствие на което една част от земята на членовете е в ТКЗС, а друга — вън от него; силите се раздвояват; членовете предпочитат частния сектор и ТКЗС остава без сигурни работници, което пречи и разстройва работата. Предлаганото изменение отстранява тази лоша практика и оточнява въпросите за приемане трайните насаждения и земята, оставена за лично ползуване.

8. Чл. 13. В досегашния текст на този член от закона се предвиждат известни ограничения при събирането на кооперативната земя в блокове. На практика се оказва, че образуването на блоковете става най-бързо и лесно чрез обикновена замяна, а според сегашния закон такава не се допуска в села с комасирана земя, поради което фактически в комасираните села не можеше да се образуват блокове. Според предлаганото изменение допуска се формиране на блокове чрез замяна във всички случаи, с което ТКЗС се улеснява твърде много.

Във връзка с приложението на този член от закона практиката установи много технически и юридически пречки, уреждането на които се предоставя да стане със специален правилник, одобрен от Министерския съвет, за да не се обременява законът с големи подробности.

За да може да се ускори събирането на земята, дадена на новосъздадените „държавни земеделски стопанства“, които трябва бързо да се организират, с изменението на този член се дава право групирането на тези земи да става също чрез замяна, който е най-бързият засега начин.

9. След чл. 13 се прибавя нов чл. 13-а, за да може текстът на този член да се отнася и за случаи на замяна, допуснати в други членове на този закон, а не само тези, предвидени в чл. 13.

10. Чл. 14. С изменението на този член се съобразява срокът за обжалване с този на чл. 13.

11. Чл. 18. Оточнява се процедурата за връщане земята на изключени или напуснали членове и се отстранява възможността да се дават долнокачествени земи срещу внесени ценни земи. Оточнява се и времето за връщане земята на напусналите членове.

12. Чл. 19. С изменението на този член се цели да се предпази стопанството от внезапно изтегляне на повече земя при промяна на собствеността.

13. Чл. 20. С изменението на този член се цели да се даде по-ясна и сполучлива редакция на текста.

14. Чл. 21. При приемането на добитъка в много ТКЗС е допусната грешка, като не е събран всичкия работен добитък, което се е отразило зле на организацията им. Изменението задължава членовете да внесат всички си работен добитък, с което се отстранява това лошо отражение в организацията на ТКЗС.

15. Чл. 23. С изменението се цели да се оточни по какъв начин и с какви земи може да се одвори едно ТКЗС, като тежестта пада върху обществените земи, които се дават на ТКЗС безплатно и в собственост. Практиката досега е установила много спънки и пречки при одворяването, уреждането на които би обременило много закона. Затова тяхното уреждане се предоставя на специален правилник, одобрен от Министерския съвет.

16. Чл. 28. С прибавената нова алинея се позволява да се дава за трайните насаждения рента по-голяма от 40%, за да не се отклоняват от ТКЗС по-имотните стопани с повече лозя и други трайни култури.

17. Чл. 29. Изменението на този член е съобразно с бъдещото управление на всеобщата кооперация и отделите към нея, като се оточняват отношенията помежду им.

18. Чл. 30. В сегашния закон не беше уреден въпросът за членуването на кооперативните служители, плащани в трудовия, в пенсионния фонд. С предлаганото изменение се урежда и този въпрос.

19. Чл. 31. Практиката доказва, че създадените досега кооперативни машинно-тракторни станции имат много слаби страни. Изграждането на 30 МТС в страната стана фактически с държавни средства (700.000.000 лв. държавни суми, срещу 25.000.000 лв. от ТКЗС, РКС и общини), а управлението е кооперативно с един представител на държавата. При това положение няма единоначалие и отговорност. Конфликтите са чести явления. Трудовата дисциплина е слаба и резултатите са незадоволителни. С изменението, което се предлага, се туря край на това ненормално положение, като държавата взема изцяло създаването, организацията, издръжката и управлението на МТС.

20. Чл. 33. В този член не бе оточнена процедурата по одворяването на МТС. Предлаганото допълнение еднаквява процедурата с тази за ТКЗС.

При положение, че МТС стават държавни предприятия, алинея трета от този член става излишна и се заличава, а алинея втора отива в привилегиите.

21. Чл. 34. Изграждането на МТС върви паралелно и в зависимост от ТКЗС, затова се налага дадените привилегии на ТКЗС да важат и за МТС. С предложеното допълнение на този член се урежда и тоя въпрос.

При изграждането си ТКЗС са принудени да извършват разходи за стопански сгради и инвентар и др., които членовете им не биха правили, ако не бяха влезли в ТКЗС, тъй като те имат такива в частните си стопанства и сега не могат да ги използват. Освен това те правят разходи около събирането на земята, инвентара и др. Затова в изменението се иска освобождаването им от някои данъци, такси, бери и др., посочени в настоящия проект.

22. Чл. 35. Изменението на този член, относно заемите за обзавеждане, строеж, мелiorации и стопански инициативи, става с цел за оточняване и съобразяване с постановление 28 на Министерския съвет, с което се спират безлихвените заеми и със създаване на Държавна инвестиционна банка.

Създава се и фонд за подпомагане на затруднени ТКЗС, с цел за взаимното подпомагане при бедствие, каквото досега не можеше да стане без такъв фонд.

23. Чл. 37. Изменението се прави с цел да се оточни по кой член в закона за гражданско съдопроизводство ще се вземат изпълнителни листове.

24. Чл. 39. С изменението на този член се дава по-точна и ясна редакция.

25. Чл. 41. В проекта се дава по-точна редакция на текста за предвидените наказания за държавни, общински и кооперативни служители.

Към този член се прибавя нова алинея, в която се предвижда наказание и за управителните съвети и за контролните комисии на ТКЗС при нарушения на закона и правилниците.

26. Чл. 42. С изменението се оточнява кой издава постановление за глобите и къде се внасят последните. Посочва се и редът за обжалване на постановлението.

27. Чл. 44. Предлаганото допълнение цели да предпази разтурянето на ТКЗС, при евентуално създаване на настроение сред болшинството от селяните за ликвидация на ТКЗС.

С това допълнение вече не се допуска ликвидирането на ТКЗС, щом като 15 души членове не желаят това и са съгласни да продължат работата.

28. Чл. 47. Допълняването на този член става съгласно 28. постановление на Министерския съвет, от 12 ноември 1947 г., с цел Министерството на земеделието да може да отстранява своевременно и ефикасно някои грешки и увлечения в ТКЗС.

Моля, г-да народни представители, ако одобрявате така предложения законопроект, да гласувате същия, за да се отстранят пречките, които спъваха досега правилния развой и организация на ТКЗС, и да се улесни изграждането на основните и създаването на нови ТКЗС.

Министър на земеделието и горите: Георги Трайков

ЗАКОНПРОЕКТ

за изменение и допълнение на закона за трудовите кооперативни земеделски стопанства

§ 1. Към чл. 2 се прибавя следната забележка: За краткост в този закон думите: „трудови кооперативни земеделски стопанства“ се заменят с буквите „ТКЗС“, а „МЗДИ“ се заменя с „МЗГ“.

§ 2. В края на чл. 4 се прибавя нова алинея, по ред пета:

„ТКЗС-отдели или самостоятелни кооперации се смятат учредени от държавата или утвърждаването им от Министерството на земеделието и горите“.

§ 3. Чл. 5 се изменя така:

„Дейността на ТКЗС-самостоятелни кооперации и на ТКЗС-отдели се урежда от устав и правилник, приети от общото събрание на кооперацията, съответно на отдела, одобрен от Централния кооперативен съюз.“

§ 4. Към чл. 6, алинея първа, се прибавя нова точка, по ред шеста: „вноска за снабдяване с жив и мъртв инвентар“.

§ 5. В чл. 8 думите болшинство от 2/3 се заменят с думите: „болшинство най-малко половината плюс един“.

§ 6. В чл. 10 след думите „три стопански години“ се прибавят думите „начинай от първата есенна сеитба“.

§ 7. Чл. 12 се изменя така:

„Всеки член е длъжен да внесе в ТКЗС всичката обработваема земя, която неговото домакинство е стопанисвало до влизането му в ТКЗС. Когато земята е собственост на други членове от домакинството, последните трябва да дадат писмено съгласие за внасяне земята им в ТКЗС. В противен случай членуване не се допуска. Внесените в ТКЗС имоти до влизането в сила на този закон, без спазване на горните формалности, се считат законно приети.“

Лозята, овошните градини, черничевите градини и други трайни насаждения се приемат в ТКЗС по решение на общото събрание, взето с болшинство 2/3 от всички членове. Решението влиза в сила след одобрението му от министъра на земеделието и горите.

Член, който внася неподелили наследствени, съсобственически или съдружнически имоти и земи, трябва да представи писмено съгласие на останалите съсобственици, сънаследници и съдружници, подписите на които се заверяват от председателя на местната общинска управа.

При долба на така внесените имоти намира съответно приложението чл. 19.

При внасянето на земята в ТКЗС не е необходимо да се представят документи за собственост, стига да няма съмнение, че вносителят е собственик на имота.

Всеки член може да запази за свое лично ползуване земя от 2 до 5 декара. Подробностите се уреждат с правилника за приложението на този закон.

Членове на ТКЗС не могат да наемат чужда земя за лично стопанисване.

§ 8. Чл. 13 се изменя така:

„Приемането на земята в ТКЗС става по площ и качество. Приеманата земя се групира в един или няколко блока чрез замяна, която се извършва от общинската комисия за ТПС, засилена с един представител на ТКЗС и един представител на некооператорите.“

Подробностите по приемането на земята, образуването на блоковете, извършването на замяната, оценката на земята, редът, по който се обжалват решенията на комисията и решават жалбите и други въпроси, свързани с земеустройването на ТКЗС, се уреждат с правилник, одобрен от Министерския съвет.

За бележка. По реда, определен в този член, се групират и земите на Държавното стопанско предприятие „Държавни земеделски стопанства“ при Министерството на земеделието и горите.

§ 9. След чл. 13 се прибавя нов член 13а, със следното съдържание: „Във всички случаи на замяна земи в този закон, то става, като се дава в замяна равностойна и еднаква по качество и терен земя. До 10% от стойността на земите може да се заплати с пари. Получаването и изплащането разликите в пари се извършва от секретар-бирника на отговорната община, по реда за събиране преките данъци“.

§ 10. В чл. 14 думите „14-дневен“ се заменят с думите „7-дневен“.

§ 11. В чл. 18, алинея първа, пред думите „равностойна земя“ се прибавят думите „в замяна“.

Алинея втора на същия член се изменя така:

„Решенията на тази комисия могат да бъдат обжалвани в 7-дневен срок от деня на съобщението пред околния съдия, по реда на този закон. Решението на околния съдия е окончателно и не подлежи на обжалване.“

Към този член, след алинея четвърта, се прибавя нова алинея пет:

„Земята на изключените и напуснали членове им се връща след прибиране на реколтата“.

§ 12. Чл. 19 се изменя така:

„При наследяване или прехвърляне на имот, включен в ТКЗС, имотът остава в стопанството до изтичане на срока по чл. 10, след което им се връща по начина, указан в чл. 18.“

§ 13. Чл. 20, алинея първа, се изменя така:

„Всички вещи тежести, с които са обременени и недвижимите имоти, внесени от членовете на ТКЗС, остават да текат върху идеалните им части.“

§ 14. Чл. 21 се изменя така:

„Членовете на ТКЗС внасят задължително в собственост на стопанството всички си работен добитък и инвентар.“

Продуктивният добитък се внася по решение на общото събрание, с болшинство най-малко половината плюс един от всички членове на отдела или кооперацията.

Оценяването на живия и мъртв инвентар и продуктивния добитък на кооператорите се извършва от комисия, избрана от общото събрание.

От стойността на приетия от членовете на ТКЗС жив и мъртв инвентар се задържа определената от общото събрание инвентарна вноска, а разликата се записва на срочен влог.“

§ 15. Чл. 23 се изменя така:

За създаване на стопански дворове... ходимата земя от свободни, държавни, общински или частни земи, мери, гори, места и парцели. Частните земи се вземат чрез замяна или ако замяната е невъзможна — се отчуждават и заплащат.

Одворяването на ТКЗС се извършва от местната общинска комисия за ТПС, попълнена с трима представители на ТКЗС.

Подробности по извършване на одворяването, замяната на частните земи, места и парцели, оценката на земите, редът, по който се обжалват решенията на комисията и решават жалбите, и всички други въпроси, свързани с одворяването, се уреждат с закон, одобрен от Министерския съвет.

§ 16. В чл. 28, точка 2, на края, се прибавя ново изречение:

„Поя трайните култури процентът за земята може да бъде по-висок от 40%, по решение на общото събрание.“

§ 17. Чл. 29 се изменя така:

„ТКЗС се управлява: когато са самостоятелни кооперации — от общото събрание и управителен съвет, под надзора на контролен съвет, избрани от общото събрание на членовете. Когато ТКЗС са отдели към всеобща кооперация — от общото събрание и стопански съвет, в състав най-малко 3 души, избрани от общото събрание на отдела. Поне един от членовете на стопанския съвет трябва да бъде член на управителния съвет на кооперацията.“

Надзорът върху работата на отделите се извършва от надзорен съвет, състоящ се от 3-ма души, избрани от общото събрание на отдела, от които поне един трябва да бъде член на контролния съвет на кооперацията.

Членовете на стопанския и надзорен съвети, по отношение на управлението и надзора при отделите, имат същите права и задължения, каквито имат управителният и контролният съвети при кооперацията.

§ 18. Чл. 30 се изменя така:

„Служителите в ТКЗС, плащани в трудови, участвуват в пенсионния фонд за изслужено време. Размерът на пенсионните вноски се определя съобразно възнаграждението на съответните служители по шатните таблици. Тези вноски са за сметка на ТКЗС.“

§ 19. Чл. 31 се изменя така:

„Министерството на земеделието и горите открива, организира и обзавежда държавни машинно-тракторни станции (МТС), със средства на държавата, които функционират съгласно закона за самоиздръжката на държавните и държавно-автомонните стопански предприятия.“

Съществуващите досега машинно-тракторни станции стават държавни предприятия след влизането в сила на настоящия закон и внесенният дялов капитал от ТКЗС, районни кооперативни съюзи, общини и др., ако бъде поискан, им се връща след приспадане задълженията към МТС.

Държавните машинно-тракторни станции поемат актива и пасива на досегашните МТС, който се установяват от комисия, съгласно чл. 6 от закона за самоиздръжката на държавните и държавно-автомонните стопански предприятия.

Задълженията на машинно-тракторните станции към бизната Б. з. к. банка се оформяват на името на държавните машинно-тракторни станции.

§ 20. В чл. 33, алинея първа, на края, точката се заменя с запетая и се прибавят думите „по реда за одворяването на ТКЗС, предвиден в чл. 23 на този закон, без участие на представители на ТКЗС в комисията.“

Алинея втора и трета се заличават.

§ 21. В чл. 34 първи ред, след думите „земеделски стопанства“ се прибавят думите „и МТС“.

Буква „б“ се изменя така:

„Държавните и общински парцели, места и земи, нужни на ТКЗС и МТС за стопански дворове, за мелниорации, подобряния, предприятия, строежи и др., или се отстъпват безвъзмездно.“

За всички построени сгради в стопанските си дворове ТКЗС и МТС не плащат акциз за нови сгради.

Буква „в“ се изменя така:

„Имат право да предприемат направата на всички трайни подобрения на земята (мелниорации) в кооперативните блокове при спазване на закона за водните синдикати.“

Буква „г“ се изменя така:

„Нотариалните актове, издавани при приемането, групирането, благоустройването и одворяването на ТКЗС и МТС, включително и актовете, издаваните на които е необходимо, поради извършените по този закон заменияния, независимо от това на чие име са издадени (на ТКЗС, МТС, членове-кооператори или нечленове, които земи са заменени), както и подаването и издаването на всички книжа и документи във връзка с приемането на земята, земеустройването и одворяването на ТКЗС и МТС се освобождават от всички държавни и общински такси, съдебни и нотариални мита, бонуси и др. Всички документи, описи, удостоверения и др., необходими за изваждане на нотариалните актове, се издават безплатно.“

Същото правилно се прилага и при случаите, когато се прехвърля собствеността на добитък и машини от значителна стойност от членовете-кооператори върху ТКЗС или от последните върху МТС и при купуването на такива, включително и заварените още неоформени случаи.“

След буква „ж“ се прибавят нови букви:

„з“ — „Доброволната застраховка на посевите и добитъка на ТКЗС при ДЗИ става с отстъпка от премията, определена всяка година от ДЗИ с представител на МЗГ. Тази отстъпка не може да бъде по-малка от 25%.“

„и“ — „Занаятчийските работилници при ТКЗС се откриват без спазване на формалностите по отношение процедурата за откриването на занаятчийски предприятия.“

„к“ — „За получените безвъзмездно държавни и общински парцели, места, мери и гори ТКЗС и МТС се освобождават от плащане данък върху имоти, придобити по безвъзмезден начин.“

§ 22. Чл. 35 се изменя така:

„Българската инвестиционна банка отпуска на ТКЗС и МТС стопански производствени заеми по най-ниските лихвени тарифи.“

За подпомагане на затруднените ТКЗС, при Централния кооперативен съюз се създава „Фонд подпомагане затруднени ТКЗС“, средствата на които се събират от ежегодни вноски на ТКЗС, в размер 5% от заделената за фондове част от доходите на стопанствата. Управлението на фонда се урежда с правилник, одобрен от министъра на земеделието и горите.

§ 23. Алинея първа на чл. 37 се заличава.

В алинея втора, която става алинея първа, на края думите „съгласно предидущата алинея“ се заменят с думите „съгласно чл. 657, т. 10, от закона за гражданското съдопроизводство“.

§ 24. Към чл. 39 се прибавят следните две нови алинеи:

„Който самоволно залядава и ползува земята, добитъка и инвентара на ТКЗС, се наказват с глоба от 1.000 до 50.000 лв.“

Добитъкът и инвентарът се изземват от нарушителя по реда, укаван в чл. 37, а от земята той се отстранява незабавно от органите на властта, по искане на управата на ТКЗС.“

§ 25. Чл. 41 се изменя така:

„Земски държавни и общински чиновници, кооперативни служители, председатели, членове на стопански съвети и ръководители при ТКЗС, както и частни лица, които не изпълняват или нарушават постановленията на настоящия закон, се наказват с глоба от 1000 до 10.000 лв., независимо от наказанията по други закони.“

Председател или член на управителен, респективно стопански съвет, бригадир или домакин, който разпореди или се съгласи да се разпредели паричният или натурален доход, в противоречие с устава или правилника за вътрешния ред, се наказва с глоба от 5.000 до 50.000 лв.

Със същата глоба се наказват членовете на управителния, респективно стопанския, съвет и контролната комисия на ТКЗС за нарушение и неизпълнение на задълженията им, предвидени в закона и устава, респективно правилника за ТКЗС и в правилника за вътрешния ред.“

§ 26. В чл. 42, алинея втора, второто изречение се изменя така:

„Постановлението за налагане глоба се издава от министъра на земеделието и горите. Глобата се налага в полза на резервния фонд на ТКЗС.“

Алинея трета на същия член се изменя така:

„Чказателните постановления се обжалват съгласно кн. VI, тл. 5, от закона за наказателното съдопроизводство.“

§ 27. Алинея първа на чл. 44 става алинея втора, а пред нея

се прибавя следната нова алинея първа:

„Прекратяването на ТКЗС по решение на общото събрание може да стане, само ако несъгласните с това решение са по-малко от 15 души. До изтичането на срока по чл. 10 ТКЗС може да се прекрати само с единодушното решение на всички членове.“

§ 28. Към чл. 47 се прибавя нова алинея втора:

„Министерството на земеделието и горите има право да дава задължителни за управителните, респективно стопанските, съвети на ТКЗС разпоредения за поправяне и отстраняване на свързани с дейността на ТКЗС погрешни решения и действия, които не са в духа на закона за ТКЗС, устава и правилника за същите и са в разрез с политиката на правителството.“

Председателстващ Яни Янев: Има думата народният представител Титко Черноколев.

Титко Черноколев (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Другари и другарки народни представители! Народното въстание на 9 септември разкри пътя за големи и дълбоки революционни преобразования в целокупния живот на страната — политически, икономически и културен. Държавата стана господар на основните средства за производство. Поставиха се под държавен контрол всички главни клонове на народното стопанство. Осигури се развитието на кооперативното движение. Всичко това при народната власт на Отечествения фронт създаде необходимите условия, шото нашето стопанство да излезе из хаоса на капиталистическите противоречия и да почне да се развива планово.

Сега, провеждайки двегодишния стопански план, в цялата страна се строят нови фабрики, железници, язовири, електрически станции, развива се мощно бригадирско движение, съревнование и удължителство. Освободеният от фашизма народ с огромен ентузиазъм строи новия живот, своята Народна република. България напусна капиталистическия път на развитие, когато шепа капиталисти-експлоататори ограбваха труда на народа и трупаха несметни богатства за сметка на неговия пот, кръв и мизерия. Сега нашето народно стопанство тръгна безвъзвратно по нов път на развитие.

Трудещите се работят сега не за капиталистите, не за шепа български и чужди ограбвачи, а за себе си, за подобрене на своите материални и културни условия на живот, за строежа на своята Народна република. Пътят на развитието на нашата страна е ясно очертан — той е към социализъм, към благоденствието на народа, към превръщането на нашата изоставена земеделска страна във високо развита индустриално-аграрна страна.

Така очертаното развитие на нашата страна, на нашата провинция по кой път ще върви нашето селско стопанство?

Както е добре известно, нашето селско стопанство е дребно. Средно на един стопанин се падат по 42 декара. Разпокъсана, снабдена с примитивна техника, земята се обработва по дялодомовски поради което и добивите от нея са един от най-ниските в Европа.

След провеждането на аграрната реформа и малкото съществували у нас по-големи по размер стопанства се раздробиха. С това се засили още повече натурално-потребителният характер на нашето селско стопанство, намална се неговата стокова продукция, продукцията за пазара.

При тази раздробеност на нашето селско стопанство не е възможно използването на земеделски машини, не е възможно приложението на агрономическата наука, не е възможно правилната научна организация на производството, а следователно не е възможно чувствително увеличение добива на декар, не е възможно подобрене на материалните и културни условия на живот на нашите селяни. А всеки от нас разбира, че ние съборихме експлоататорите и взехме властта не за да живеем постарому, в недоволство и недоимък, в нищета и малокултурие, а да създадем нов живот, в който трудещите се селяни всеки ден все повече ще подобряват своето положение, ще живеят по-добре.

А за повишение на добивите от земята и подобрене положението на селяните е необходимо оедряване на стопанствата, което ще направи възможно въвеждането на трактора, на селско-стопанските машини и агрономическата наука. За да се отиде към едро машинизирано земеделие има две възможности. Едната е: това да се направи по капиталистически път, което означава едри капиталисти да загребат земята, да набавят машини, да насат работна ръка и, ограбвайки тази наемна работна ръка, да създадат едро модерно земеделие. Но това ще означава масово разорение на селяните, ограбване на тяхната земя и труд, засилване капитализма в село, което пък неминуемо ще доведе до скъсване на съюза между работниците и селяните и възвръщане към режима на безчестната капиталистическа експлоатация и фашистки гнет. Този път е убийствен за селяните и той не може да бъде възприет.

Тогава по кой път да вървим? Къде е изходът?

У нас изходът е в доброволното обединение на дребните разпокъсани земеделски стопанства по пътя на кооперацията, в създаването на едри кооперативни земеделски стопанства, които ще могат да използват машините и земеделската наука и не само ще избавят трудещите се селяни от разорение, но ще осигурят бърз подем на селското стопанство и подобрене на тяхното положение. Селската производителна кооперация — ето единственият спасителен път за развитието на нашето земеделие, ето генералната линия на Отечествения фронт за развитието на селското стопанство. Тази линия е намерила израз както в чл. 11 на Конституцията на Народната република, така и в програмата на Отечествения фронт.

Кои са главните условия, за да могат да се развият у нас трудовете кооперативни земеделски стопанства, да се извърши преустройство на нашето селско стопанство на кооперативни основи?

Първото условие е да съществува властта на трудещите се, на работническата класа и селяните, която ще има положително отношение към това голямо преобразователно дело в нашето селско стопанство. Защото, другари, известно е от историята, че никой нов обществен строй не се е създавал без подкрепата на една класа, на една власт. Имаше ли ние налице това условие? Имаше го. Победата на 9 септември създаде властта на Отечествения фронт, властта на трудещите се, гръбнакът на която е съюзът между работниците и селяните. Тази народна власт е главното условие за развитието на нашите кооперации и по-специално — за развитието на нашите трудови земеделски стопанства.

Новата наша държава оказва всеотдайна помощ за създаването и укрепването на ТКЗС като нови форми на нашата нова икономика. Държавата с редни закони и постановления е оградила ТКЗС с разни привилегии, предпоставки и помощи.

Второто условие, необходимо за развитието на кооперативното земеделие, това е безспорно финансовата подкрепа, която държавната власт трябва да дава. Властта на Отечествения фронт оказва съществена финансов помощ за развитието на ТКЗС чрез отпускане безвъзмездни помощи, безлихвени кредити и пр.

Така, докато през миналата година за капиталовложения в ТКЗС, суми за построянки и машинизиране, държавата е дала около 500.000.000 лв., то през настоящата година държавата за капиталовложения в трудовете кооперативни земеделски стопанства ще даде 1.100.000.000 лв. Колкото повече укрепва нашата нова икономика, колкото повече се развива нашата индустрия, колкото повече се развива нашето производство, толкова и държавата ще отдели по-големи суми и дава подкрепа на кооперативното земеделие.

Трето важно условие за развитието на трудовете кооперативни земеделски стопанства това са безспорно машините. Ние можем да създадем големи стопанства, можем да обединим земята, но ако оставим примитивната техника, ако си служим с нашето орало, ако продължим да орем земята с мършави крави, то безспорно е, ние няма да създадем доходно земеделие, няма да успеем да подобрим чувствително добивите от земята. Въвеждането на машините е едно от най-важните условия за модернизирание на селското стопанство, за повишение добивите, за създаване модерно земеделие.

Имаше ли налице това условие у нас? До тази година в създадените трудови кооперативни земеделски стопанства, в машинно-тракторните станции и в държавните стопанства общественният сектор разполагаше с 625 трактора. Аз не вземам под внимание личния инвентар, който също така не е без значение; но тъй като тракторите са главното производствено средство в областта на земеделието, вземам за пример тях. Ясно е, че наличният инвентар не е достатъчен. Това беше най-голямата причина, за да не може да се извърши едно по-масово коопериране.

Миналата година държавата създаде 30 машинно-тракторни станции в подкрепа на трудовете кооперативни земеделски стопанства. Съгласно двегодишния стопански план за 1948 г. бяха предвидени да се създадат нови 20 машинно-тракторни станции. Така ние създаваме вече 30 машинно-тракторни станции, трябва да станат 50. Но по решение на Министерския съвет ние ще ускорим създаването на още 10 станции.

даването на машинно-тракторни станции, които още тази година ще се увеличат от 30 на 70. Но което е по-съществено и още по-важно, то е, че с провеждането на закона за изкупуването на едрия земеделски инвентар ние не само ще снабдим машинно-тракторните станции, трудовите кооперативни стопанства и държавните стопанства с земеделски машини, што напълно да задоволим техните нужди с трактори, с тракторни плугове, с тракторни редосеялки и вършачки, с необходимия едър земеделски инвентар, но ще внесем и дълбоки изменения в обработката на почвата и агротехниката на цялото селско стопанство. Досега са изкупени: трактори — 3.347, вършачки — 3.719, тракторни плугове — 1.732, тракторни сноубирачки — 719 и др.

Всичките тези машини ще бъдат съсредоточени преди всичко в зърнените райони — в Добруджа, във Врачанска, Плевненска и други области. И ако ние имаме досега трактори за изораването на една площ от около 1.800.000 декара, то сега ние имаме трактори, които да изорат при пълен капацитет 15.000.000 декара.

Това чувствително насищане на нашето селско стопанство с едър земеделски инвентар безспорно ще създаде благоприятни условия за създаването и развитието на трудовите кооперативни стопанства. То ще създаде предпоставките за един по-усилен темп на коопериране на средните и дребни селяни.

Другият съществен елемент за изграждането на трудовите земеделски кооперативни стопанства — това е земята. Земята у нас е, общо взето, в недостиг. С закона за аграрната реформа ние при най-големи усилия събрахме и ще съберем един фонд от земя не повече от 4.000.000 декара. Тази земя безспорно не е в състояние да задоволи напълно гледищата за земя, който съществува в нашето село. А в селското стопанство в настоящия момент има около 1.000.000 излишни работни ръце, на които трябва да се търси плащане. По какъв начин ние ще можем да задоволим гледищата за земя?

Безспорно е, земя в страната ще може да се намери още. Ще бъдат пресушени блата, ще бъдат подобри мустеци земи, ще бъде използвана част от горската площ, но всичко това няма да бъде в състояние да задоволи нуждата от земя, поради което въпросът за тази излишна работна ръка, която съществува в селското стопанство, може да бъде разрешен само на основата на цялото народно стопанство — с привличането на една част излишната работна ръка в развиващата се индустрия.

Тук важна роля играе също така обстоятелството, че в ТКЗС влязоха предимно бедни селяни, поради което те са, общо взето, малкоземци. Малкото земя, обикновено 2.000—2.500 декара, с които разполага едно кооперативно земеделско стопанство, безспорно се явява едно препятствие, за да може да се организира правилно производството, да се създаде едно по-резилиентно едро земеделско стопанство. Разрешението на този проблем ние трябва да търсим предимно в привличането в трудовите кооперативни стопанства на средните и по-зможни селяни.

У нас, другари, обикновено има едно неправилно отношение към средните селяни. Често пъти в нашите села средният селянин, който през някои периоди от годината, през време на интензивната полска работа наема работна ръка, прибръзва се таксува като експлоататор, като капиталист, като кулак. Това разбиране е съвсем неправилно. Средният селянин у нас е преди всичко труженник. Той работи земята си с членовете на своето семейство, той се явява наш съюзник, съюзник на работниците, съюзник и на бедните селяни. Следователно нашата задача е да привлечем тия средни селяни, които в голямото си болшинство са добри, авторитетни и опитни стопани и по този начин ще задоволим до голяма степен и гледищата за земя. Това от друга страна ще повиши доверието на селяните към кооперативното трудово земеделско стопанство.

Правейки преглед на тези основни елементи, ние можем да кажем, че сега при властта на Отечествения фронт няма друг път за развитието на селското стопанство, освен този на ТКЗС. С всеки изминал ден все повече и повече растят и укрепват трудовите кооперативни земеделски стопанства.

Но всетаки — безпокойт се някои — докога ще трае този бавен темп на коопериране, няма ли да пристъпим към задължително коопериране? Нима не виждате — казват други — при наличието на тези дребни разпокъсани стопанства колко трудно е планирането? С какви темпове ще се развива по-нататък преустройството на селското стопанство?

За да пристъпим към етапа на масовото коопериране, на цялостното преустройство на селското стопанство на кооперативни основи, необходими са известни условия. За това е необходимо преди всичко укрепването и развитието на нашата индустрия, специално на нашата машинно-строителна индустрия, на индустрията за земеделски машини. Необходимо е да се създаде известна техническа база, която да ни позволи да извършим тази реконструкция на селското стопанство.

А засега, както е известно, нашата индустрия за селско-стопанско машиностроене е едва в своето начало. Скоро една от най-големите метални фабрики в нашата страна „Мюлхауит“ — в Русе, ще бъде превърната в предприятие изцяло за производство на едър земеделски инвентар. Но въпросът на земеделски машини все-таки ще продължи, следователно въпросът за масовото коопериране у нас ще бъде свързан и с въноса на земеделски машини.

Реконструкцията на селското стопанство ще бъде свързана още с построяване на торовия завод, с довършването на язовирите, на големите мелiorации и с цялото строителство в Народната република.

Цялостната реконструкция на селското стопанство у нас, другари, ще бъде извършена в близките години, когато тия предпоставки бъдат налични. Разбира се, српният земеделски инвентар, който изкупахме, ще ни позволи да ускорим чувствително темповете на доброволното коопериране на нашите дребни и средни селяни.

Другари! След национализирането на нашата индустрия у нас се създаде едно ново положение. От една страна имаме едната национализирана държавна индустрия, а от друга — дребните, разпокъсани селски еднолични стопанства. Сега ние имаме два основни сектора в нашето народно стопанство, които не хармонизират — едра национализирана държавна индустрия и дребно примитивно частно земеделие. Ще могат ли дълго време да съжителствуват национализираната едра индустрия и примитивното разпокъсано дребно земеделие?

Не, няма да могат. Национализираната едра индустрия ще се развива с бърз темп. Новостроящите се заводи, електростанции, разкриването на подземните богатства, създаването на нови мизи — всичко това ще увеличи работническата класа в страната. Ще се уголемят градовете, пуждата от продукти, както за нарастващите нужди на населението, така и за изхранването на тази вече армия на работническата класа, ще стане много и крепещия, а едновременно с това развиващата се индустрия ще иска все повече и повече сурови материали. Защото разпокъсано земеделие, което няма да бъде в състояние да въведе машините и агрономическата наука, няма да бъде в състояние да отговори на тези нарастващи нужди.

Следователно това съжителствуване, което съществува в настоящия момент, няма да може да продължи дълго. Ще се наложи в близките години това противоречие, тази дисхармония да бъдат преодоленни. А преодоляването може да бъде извършено само по един начин — чрез създаването на едро, машинизирано и модернизирano селско стопанство, което ще бъде в състояние да разреши големите задачи на народното стопанство: да даде храна на населението, да даде сурови материали на национализираната индустрия и попълни резервните фондове на държавата, тъй необходими, за да се повиши отбранителната способност на нашата страна, за да не допуснем никакво изменение в спокойния и мирен творчески труд на нашия народ. (Ръкоплескания)

Няма друг път за разрешението на големите задачи, които стоят пред нашето селско стопанство, пред нашето земеделие, няма друг начин за развитие на нашето селско стопанство, няма други перспективи за развитието и преустройството на нашето разпокъсано и дребно земеделие освен пътя на едрото, машинизирано, колективно, кооперативно земеделско стопанство. (Ръкоплескания)

Другари! Преустройството на селското стопанство вече е започнало. В страната са изградени до 31 декември 1947 г. 579 ТКЗС, обединяващи кръгло 50.000 члена с кръгло 1.900.000 декара земя. От тях 525 ТКЗС са започнали кооперативно да стопанисват земите и производствените средства на членовете си, а останалите 54 сега започват работа. В ТКЗС са обединени 24% от стопаните в селищата с ТКЗС и 18% от обработваемата земя на същите селища. На един член в ТКЗС се падат средно взето 38 декара. Земите в 86 % от ТКЗС са събрани в блокове и до края на годината ще бъдат групирани земите на всички останали. До края на двегодишния стопански план земите на ТКЗС ще бъдат и благоустроени.

До края на 1947 г. в ТКЗС са построили следните стопански сгради: 308 обора; 123 свинарници, 220 овчарници, 62 птичарници, 180 навеси за инвентара, хамбари, работилници и др.

Кооперативните стопанства са снабдени досега със следния машинен инвентар: 409 трактора, 626 тракторни плугове, 175 тракторни култиватори, 187 камiona и др.

Кооперативните стопанства постепенно развиват различни производствени отрасли — полеводство, зеленчукопроизводство, животновъдство, лозарство и овощарство, пчеларство и др. Едновременно с това те все повече разширяват площта на изтезаваните култури. За по-голямо ополитаване времето на кооперативите през така наречените „мъртви“ и „полумъртви“ сезони от годината към ТКЗС се откриват различни странични помощи предприятия: занаятчийски, строителни, тухларници, варжлийници, каприери и др. Досега при ТКЗС са открити общо 273 странични предприятия. До края на 1947 г. всички ТКЗС в страната имат събран дялов капитал — паричен и инвентарен — общо 745.000.000 лв. и 125.000.000 лв. фондове.

Въпреки трудните следвоенни условия и пораженията на трите сушави години, ТКЗС, благодарение на добрата обработка и въвеждане на машината, получили високи добиви. Средно за всички ТКЗС в страната добивите са с 25-30% по-високи от тези на частните стопанства. Ще съобща добивите само на някои ТКЗС, за да се види голямото предимство на кооперативното стопанисване на земята. Така например в с. Ръжево Конаре, Пловдивско, са добили 240 кгр. пшеница от декар, докато частните — не повече от 80 кгр.; в с. Александрово, Ловенско — 180 кгр. от декар пшеница и 220 кгр. ечемик, докато в частните стопанства добивът е само 120 кгр. на декар; с. Марица, Пазарджишко — 250 кгр. ечемик от декар и 215 кгр. пшеница, а при частните е 125 кгр.; в с. Веселиново, Ямболско, ТКЗС е получило 180 кгр. от декар, а при частните — 80 кгр. от декар. В с. Величково, Провадийско, ТКЗС е получило 300 кгр. ечемик от декар, а при частните стопанства — 230 кгр.

Кооперативните стопанства провежда ефикасна борба със сушата. Редица ТКЗС, като тия в с. Слатина — Ловешко, Малорад — Оряховско, Шипка — Казанлъшко, Смилец — Панагюрско, построи х малки язовири на деретата, от които напояват стотици и хиляди декари площ. Други ТКЗС инсталираха голям брой помпи, с които също така бяха напоени хиляди декари площ. Така например с. Ръжево Конаре, Пловдивско, напоява над 5.000 декара площ; с. Веселиново, Ямболско — 6.000 декара; с. Момино, Пловдивско — над 5.000 декара; с. Марица, Пазарджишко — цялата си площ от 2.500 декара и др. Общо в цялата страна по този начин бяха напоени от земите на ТКЗС повече от 120.000 декара площ.

При кооперативните стопанства се създават бързо скотовъдни ферми с продуктивен добитък: овце, свине, птици, крави и др. Така например ТКЗС в с. Слатина има овце стадо от 700 първо-класови овце, които дават по 60 л. млеко всяка една, докато при частните овце млечността е 35 л. на овца. Кооперативните овце са дали по 3.200 кгр. вълна средно от овца, а при частните овце е настригана средно по 1.500 кгр. от овца. Село Грозден, Карнобатско, има 900 овце, от които е получено $1\frac{1}{2}$ —2 кгр. вълна от овца. ТКЗС в гр. Копрявица има 1.000 овце.

Редица ТКЗС създадоха големи зеленчукова градини от по 100, 200, 300, 400 и повече декари, от които се получават големи количества зеленчуци и високи парични доходи. Така например ТКЗС в с. Звъничево, Пазарджишко, от 150 декара зеленчукова градина е реализирало 5.000.000 лв. паричен доход. ТКЗС в с. Петър, Софийско, от 300 декара зеленчукова градина е реализирало приход 7.000.000 лв.; ТКЗС в с. Черноконено, Чирпанско, от 140 декара зеленчукова градина е получило приход 6.500.000 лв.; ТКЗС в с. Прогоредец, Ломско, от 360 декара дини е добило 9.000.000 лв. приход, а ТКЗС в с. Арчар, Видинско, само от 70 декара е получило 3.000.000 лв. паричен доход. В отделни ТКЗС от един декара домати са добили 100-120 хиляди лева приход.

Земата на ТКЗС в с. Ръжево Конаре, ако беше стопанисвана от еднолични стопани, щеше да даде приход не повече от 20 милиона лева. Сега при кооперативното стопанисване, благодарение на въведените доходни култури и организираното ползване, същата земя даде за 1947 г. 73.000.000 лв. бруто приход и 49.700.000 лв. чист приход за разпределение на стопаните. ТКЗС в с. Горича, Карнобатско, през 1947 г. имаше само 23 кооператори, а сега благодарение на добрите резултати, които постигна това стопанство, цялото село се кооперира.

Разбира се, такива постижения не са още масови. Болшинството от ТКЗС имат все още недостатъчни производствени резултати. Много ТКЗС продължават да боледуват, нямат добри ръководители, липсват подготвени счетоводители, бригадири, нямат производствени планове, трудови норми, лошо стопанисват машините и страдат от редица още недостатъци. Но въпреки тези слабости, въпреки огромните трудности, които трябва да се преодоляват, ТКЗС утвърдиха своето съществуване и всеки ден показват всичките си предимства на едрото кооперативно земеделие пред дребното разпокъсано частно стопанство. Не може да има никакво съмнение, че единственият по-висок и сигурен път за развитието на нашето селско стопанство е пътят на селската производствена кооперация. Но за да се укрепи съществуващите ТКЗС, за да станат образцови такива, за да се улесни по-нататъшното коопериране на дребните и средни селяни, е необходимо, заедно с другите мероприятия за тяхното укрепване, да се внесат някои поправки, подобрения и допълнения към сегашния закон за ТКЗС.

Другари и другарки народни представители! През 1945 г., когато се създаваше законът за ТКЗС, съществуваша малко ТКЗС и нашият опит по тяхното изграждане беше твърде ограничен. Трудно беше тогава да се предвидят всички условия и подробности, поради което и в последствие се оказаха редица празноти, неточности и несъобразности в този закон. Сега, когато в продължение на три години имаме опита от работата на повече от 500 ТКЗС, налага се да внесем редица изменения и допълнения в закона, което ще ни позволи да осигурим тяхното правилно организиране и развитие.

Какви по-съществени изменения се предлагат?

Първо, в стария чл. 12 на закона за ТКЗС беше казано, че всеки член е длъжен да внесе в ТКЗС толкова земя, колкото е определено общото събрание. На практика се получи така, че голяма част от кооператорите влязоха в ТКЗС само с една част от своята земя, а друга част останаха вън. Други пък внасяха своята земя в кооперацията, а оставяха вън, за частично ползване: земята, получена по наследство от жена му, на снахите, на родителите и пр. Така членовете на ТКЗС в с. Лъджене държат 26% от земята си вън от кооперативното стопанство; в с. Смилец, Панагюрско, членовете на ТКЗС имат всеки от 20 до 25 декара вън от стопанството. При това положение както стопаните кооператори, така и членовете на техните домакинства се грижат по-малко за своята земя вън от ТКЗС. В сезоните на най-усилена полска работа ТКЗС оставят без работна ръка. А това внася сериозни сътресения в кооперативните стопанства, пречи да се организира трудът, създава драгми, недоволства и безкрайни спорове между кооператорите, които са внесли цялата си земя, и тези, които са внесли само част от нея.

За да се отстрани това ненормално положение, от което кооперативните стопанства сериозно боледуват, и се съсредоточи цялото внимание на стопаните към укрепването на ТКЗС, с изменението на чл. 12 се предлага, стопаните да влизат в цялата си обработваема земя в ТКЗС, като за земята, която е собственост на другите членове на домакинството, те трябва да дадат писмено съгласие за внасянето ѝ в ТКЗС; в противен случай членуването не се допуска.

В стария чл. 12 не се уреждаше въпросът за приемането в ТКЗС на трайните насаждения, като: лозя, овошни градини, черничеви градини и др., които най-често оставаха извън ТКЗС и в повечето случаи поглъщаха голяма част от вниманието и силите на кооператорите. Сега, с изменението на чл. 12 се предлага правото на общото събрание на ТКЗС да решава приемането на трайните насаждения, решението за което трябва да се вземе с две трети болшинство от всички членове.

За тази цел се изменя и чл. 28 от закона. Старият текст на този член допускаше като възнаграждение за земята да се дава до 40% от чистия доход. Тъй като този размер на рентата за трайните насаждения се оказва малък, то собствениците се отказваха да влизат в ТКЗС. Сега измененият чл. 28 допуска, по решение на общото събрание, рентата при трайните насаждения да бъде по-висока от 40%. В

същност това изменение на чл. 28 узаконява едно фактическо положение, тъй като много ТКЗС вече на практика са заобиколили закона в този пункт. Това изменение на настоящия етап от развитието на ТКЗС безспорно ще изиграе положителна роля за тяхното укрепване.

Но позволете ми, другари народни представители, да изтъкна тук една много съществена пречка за включването на земята в ТКЗС: съществуването на изполищата, на тази средновековна експлоатация, при която собствениците на земи, обикновено едри стопани, отдават земята си на бедни селяни срещу 50% от бруто-дохода. И тъй като — изчислено е — разходите при отглеждането на земеделските култури у нас възлизат на не по-малко от 40% от бруто-дохода, то явно е, че този, който работи земята, получава само 10%, докато притежателят ѝ, без да работи, получава 50% от бруто-прихода. Безспорно е, че докато съществува възможността за такава средновековна експлоатация и глед за земя, притежателят на земя ще бяга от ТКЗС. Аз мисля, че и от социална гледна точка, и от гледна точка на по-нататъшното прогресивно развитие на селското стопанство ние трябва с закон да премахнем изполищата. (Ръкоплескания)

В стария чл. 12 не беше ясно казано колко земя членовете на ТКЗС могат да си оставят за лично ползване. Сега в изменението е ясно казано, че за лично ползване се оставят до 5 декара, като се оставя подробностите да се уреждат със специален правилник.

Второ важно изменение. В стария чл. 21 на закона членовете на ТКЗС се задължаваха да внасят в стопанството на ТКЗС само годишен си добитък и инвентар. Този текст на закона даде възможност на голяма част от стопаните, под претекст, че техният добитък и инвентар не са годни, да не ги внасят в стопанството. При това положение ТКЗС се принудиха да купуват по-работен добитък и инвентар и силно задължиха. В същото време тези, които не дадоха работния си добитък и инвентар под претекст, че е негоден, продължават да го държат и да зантажираят и без това недостатъчния фураж. Някои пък от тези стопани продават добитъка и инвентара си и не внасят парите в ТКЗС. По този начин се дойде до надхитряването на едни стопани от други и до сериозни недоволства и драгми.

С предлаганото изменение членовете на ТКЗС се задължават да внасят всички си работен добитък и инвентар в ТКЗС. Този жив и мъртъв инвентар се оценява от комисия, като една част от стойността се определя за инвентарна вноска, каквато по стария закон не се предвиждаше, а разликата се записва на срочен залог.

Старият закон не уреждаше въпрос и за кооперирането на продуктивния добитък. Сега с изменението се предоставя правото на общото събрание да решава внасянето и на продуктивния добитък в ТКЗС.

Трето изменение. При приложението на закона за ТКЗС най-големи трудности, най-много спорове и пречки се срещнаха при групирането на земята в блокове, необходими за правилната машинна обработка и организация на производството. Старият чл. 13 допускаше прекомасирането на комасираните земища, само ако 60% от земята е кооперирана. В него също така се допускаше ускорена комасация, ако при референдум с тайно гласуване 60% от стопаните пожелаят това. Всичките тези сложни процедури пречека да се сгрупират земи на кооператорите и създаваха само материал на адвокатите да пращат селяните по съдилищата и, разбира се, да ограбват и кооператори, и некооператори. Най-пригодна в практиката се оказа замяната на земи на кооператорите и некооператорите, поради което в измененния чл. 13 замяната се предвижда като единствен начин за създаване на кооперативни блокове.

Четвърто съществено изменение. Старият чл. 31 предвиждаше създаването на държавни и кооперативни машинно-тракторни станции. До края на 1947 г. бяха създадени 31 машинно-тракторни станции, всички от които са регистрирани като кооперативни организации. Получи се така, че държавата, която е внесла 700.000.000 лв. капитал, т. е. 90% от всички капитали на МТС, има само един представител в техния управителен съвет, докато разните кооперативни организации — популярни банки, районни кооперативни съюзи и др. — които са внесли 27.000.000 лв., или само 5% от капитала на МТС, имат 5-6 и повече свои представители. Това несправедливо регистриране на МТС като кооперативни организации и предаването им под управлението на местни управителни съвети стана източник на много нередности в МТС и осуети правото на държавата да ги ръководи и направлява съобразно общите интереси на селското стопанство.

Така например управителният съвет на МТС в Добрич не изпълни предписанията и плана на Министерството на земеделието да строи ремонтна работилница, а в същност хвърля държавните средства за постройка на въздушни кранове и др., като че ще строят тракторна фабрика.

В станциите в Левски, Брусарци и др. беше настъпило пълно разрушение на трудовата дисциплина сред работниците. Директорът на станцията дава нареждания на работниците, но работниците отиват, оплакват се на управителния съвет и последният, без много да му мисли, отменя нарежданията на директора. Липсват на каквото и да било едноначалие и отговорност на неговите представители на МТС. В някои станции пък управителни съвети се скарваха с директорите и без да искат съгласието на Министерството на земеделието ги изгонваха. В други станции вместо трактори бяха ремонтирани леки коли — като в София. Има и такива случаи, когато членове на управителни съвети на МТС аземат трактори от станцията, изпращат ги в своите ТКЗС и въпреки недостатъчната площ не позволяваха на никой друг да използва тези трактори.

Знае се тури край на това неправилно стопанисване на машините, на неправилното изразходване на държавните средства и на безотговорното разпореджане с МТС, измененият чл. 31 от закона предлага превръщането на всички МТС в държавни предприятия на самоиздръжка, което само ще обезпечи тяхното рационално и правилно използване.

В законопроекта се предвиждат и други по-малки изменения, на които не ще се спирам.

Другари и другарки народни представители! При днешната обстановка не можем да бъдем вече отечественофронтовец и да бъдем враг на трудовото кооперативно земеделско стопанство. Отношението на хората към трудовото кооперативно земеделско стопанство сега вече определя, са ли те действителни отечественофронтовци или не са. Приятелите на ТКЗС са приятели и на Отечественния фронт. Враговете на ТКЗС са врагове и на Отечественния фронт. Не може да бъде истински комунист, земеделец, социалист, звенар оня, който е враг на трудовото стопанство. (Ръкоплескания) Ония, които се борят против ТКЗС, борят се против Отечественния фронт, борят се против линията на Отечественния фронт, борят се против политиката на правителството, борят се срещу постановленията на нашата народна Конституция.

Следователно обществените организации, партийните организации, членовете на ОЗПС, на занаятчийските организации, на младежките и женски организации, цялата наша отечественофронтонска общественост трябва да оказва най-пълно съдействие, най-голяма помощ за укреплването и развитието на трудовите кооперативни земеделски стопанства.

Движението за преустройство на нашето земеделие на кооперативни основи трябва да се основава на общата подкрепа на съюза на всички бедни и средни селяни, на съюза на трудещите се селяни с работническата класа. Само такава една основа, на която ще се развиват трудовите кооперативни земеделски стопанства, ще бъде здрава основа.

Поради това самите кооператори трябва да поддържат приятелски отношения с едноличните стопани, да им оказват материална и морална помощ. Едноличните стопани, които се намират около границите на трудовото кооперативно стопанство, трябва постоянно да изпитват неговата помощ, било в машини, било в семена и в други видове помощи. Кооператорите трябва да виждат в едноличните стопани свои братя, свои бъдещи членове и да имат към тях не вражеско отношение, а другарско, близко, приятелско отношение на сътрудничество и на взаимна помощ. Трябва да се въведе широка дейна взаимна помощ между кооперациите и едноличните стопанства, да съществува атмосфера не на вражда, а атмосфера на взаимно сътрудничество и взаимна подкрепа.

А частните стопанства, обществените организации, отечественофронтонските комитети трябва да гледат на ТКЗС като на хубави пролетни цветя, да ги поливат, да ги торят да им оказват всеобща помощ, защото трудовите кооперативни земеделски стопанства, рождба на нашата нова народна власт, са бъдещето на нашата страна, бъдещето на нашето земеделие, бъдещето на всички частни селски стопанства, щастливото бъдеще, в името на което трябва да бъдат направени всички жертви, трябва да бъдат дадени всички усилия. (Ръкоплескания)

Другари народни представители! Уверен съм, че вие ще гласувате за предложените изменения в закона за ТКЗС, с което ще разширим пъти за по-бързото и по-масово преустройство на нашето селско стопанство на кооперативни основи. (Ръкоплескания)

Преследателстващ Яни Енев: Има думата народният представител Стоян Сюлемезов.

Стоян Сюлемезов (к): (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Нашето земеделие е дребно и всяка година продължава да се раздробява. Достатъчно е да видим цифрите — резултат на извършеното преброяване на земеделските стопанства у нас през м. август 1946 г. — за да няма ни най-малко съмнение в това. Също така това се потвърждава и от разделянето им по групи стопанства, според размера на стопанисваната земя. Стопанствата до 50 декара представляват 67.1% от всички земеделски стопанства в страната, а тия над 300 декара само 0.1%. Средният размер на стопанство от стопанствата до 50 декара — които, както казах по-горе, са 67.1% от всички стопанства — е 23.5 декара стопанисвана земя.

Някои лица у нас все още мислят и твърдят, че дребното и разпокъсано земеделие можело да се оедри чрез комасиране на земята — събиране дребните многобройни късове земя на отделните стопани на едно или две места — блокове. Но изложените по-долу факти ни показват, че комасацията не може да спре раздробяването на земята на все по-дребни парчета.

Докато през 1934 г. е имало 119,627 стопанства с притежавана земя до 10 декара, то до 1946 г. тези стопанства са се увеличили на 154,563, или за 12 години имаме едно увеличение от 34,936 стопанства с земя до 10 декара, или процентно увеличение 22.6%.

През 1934 г. е имало 62,488 стопанства с земя от 100 до 150 декара, през периода 1934 — 1946 г. те са намалели на 51,618, или в по-малко с 10,870 стопанства и т. н. С окончателното приключване на закона за ТПС, стопанствата с над 200 декара земя ще се ликвидират. От това е ясно, че ежегодно земята се парчи и дребните стопанства се увеличават, а едрите намаляват.

Още в първите години след комасацията комасираните стопанства започват да се раздробяват между братя, сестри и др. А понеже голямото мнозинство от стопанствата са дребни, дори и да са комасирани, събрани в един или два блока, те не могат правилно да се използват, да се обработват машинно, да се приложи агрономическата наука и пр., тъй като са дребни.

Явно е, че дребното разпокъсано стопанство, обработвано по примитивен начин, с оралото, мършавите крави, а на някои места и с магарета, е нерентабилно. Не „горд собственик“ на своята земя и имот е едноличният стопанин, както говорят реакционерите и реставраторите, а той и цялото му семейство са робин на няколкото декара земя. И за най-дребните стопанства, каквито са болюшинството наши такива, е необходим добитък и инвентар, с които може да се работи и по-голямо от средно такова. Така разпокъсани, стопаните в дадено село нямат възможност да си създават странични предприятия, които биха погълнали излишния труд на членовете на семейството на дребните, а дори и на голяма част от средните селяни. Те нямат възможност да си доставят помпи, да прокарат канали за напояване, да издирят подпочвени води и пр., и стопанствата им са нерентабилни — много разходи, малко производство — а това влече след себе си крайно зле материално семейство, беднотия, най-нисък културен уровень и пр. От това излиза интерес само капиталистите — спекуланти, лихвари, чифликчи, за да им ограбват земята на безценция — цял живот да им плащат скъпо и прескърно лихви на капиталите.

Днес народното правителство, начело с любимия учител и вожд на българския народ др. Георги Димитров, със своите смели народни реформи цели в най-кратък срок да подобри материалното състояние на нашите селяни, да издигне на необходимата висота техния културен уровень и пр., нашата родна земя да стане вечна собственост на българските селяни, на тези, които я обработват.

Но това може ли да стане — да го реализираме в най-кратък срок — ако обработваме земята и стопанисваме скотовъдството по стария изживян начин? Не, и в никой случай не! Трябват нови форми и методи на работа в нашето земеделие за реализирането му.

Сега родната индустрия е общонародна. В своето развитие тя се нагажда и ще произвежда все повече земеделски машини и съоръжения, изкуствени торове и други за нашето земеделие. Строят се язовири за напояване на земята и електрифициране на страната ни.

Но тези машини ще могат ли да бъдат въведени, използвани в нашето земеделие, ако то продължава да бъде така разпокъсано? Ще може ли тракторът, комбайната и други да работят в отделни парчета ниви от един до осем декара, каквито са повечето ниви у нас? Ще може ли отделният стопанин да прокара с километри канали от главния напоятелен канал или реката и да закара водата до своята два-три декара нива, далеч от тези обекти, и ще може ли за малката си нива да закупи помпа, мотор и други съоръжения? Не и във всички случаи не. Противното могат да твърдят само враговете на народа ни.

Вторият исторически конгрес на Отечественния фронт със своите решения ясно очерта пътя, по който ще върви българският народ — път, който води към по-бързото изграждане на социализма в нашата страна.

При сегашния етап на развитие на нашето стопанство най-подходяща форма за стопанисване на земята се оказва кооперативното стопанисване на последната — ТКЗС, това велико движение, което е дело преди всичко на самите селяни.

Другарки и другари народни представители! До 25 февруари 1946 г. броят на ТКЗС у нас достигна 591 с около 50,000 членове и 1,924,524 декара кооперирана земя. През изтеклите три стопански години в ТКЗС се изгради по-здрава организация и те се укрепили, като постепенно с нужната острота бяха отстранени допуснатите в началото стихийност и лоша организация на труда, слабостите и грешките в управлението и ръководството. Създадох се редица стопански мероприятия — електрификация, напояване, мелниорации и др. Реки, вади, подпочвени води, които стопански години не бяха обезпокоявани от никого, бяха максимум впрегнати да напояват земите на кооператорите. Бяха засети зеленчукови градини и други култури на такива земи, които никога не са били засявани с такива, понеже не е имало съоръжения и вода за това. Тези мероприятия бяха и са от голямо значение за нашето стопанство, като се има пред вид тригодишната голяма суша. Това можеше да бъде реализирано само от организирана сила, каквато е ТКЗС — колективният труд, взаимна помощта, а не и едноличното разпокъсано стопанство. Създадох се също други доходни производствени отрасли — скотовъдни ферми, дозарти и други странични предприятия. Построиха се много необходими стопански сгради. Снабдиха се с доста трактори и други земеделски машини. Подобри се протекцията в земеделието и пр.

Много ТКЗС, които съумяха да си организират работата добре — напояване, машинна обработка, правилна организация на труда — постигнаха отлични резултати и далеч надвишават доходите на частните стопани, както тук др. Титко Чернявски преди малко изнесе конкретно.

Разбира се, такива постижения имаме в по-малко ТКЗС от съществуващите такива у нас. Освен липсата на кадри, машини и други съоръжения, допуснатите организационни слабости и грешки и несамостоятелните три сушави години се отразиха зле върху резултатите на ТКЗС, особено на тези, които нямат почва за засиране на интензивни култури и възможности за напояване. Това и другите неизбежни трудности при едно такова ново дело, които все още се срещат, не са дали възможност да се почувствува по-голяма разлика между ТКЗС и едноличното стопанство.

Поради това през последните години няма такива масови искания за обединяване на ТКЗС и влизане на нови членове в тях, както през 1945-1946 г. През 1945 г. влязоха съвсем доброволно голямо число средни и по-заможни селяни в кооперативни влизат в ТКЗС и обезпечават техния материално-малостопански селски. Непосредствено от 1 януари т. г. до 25 февруари са образувани 12 ТКЗС от 394

члена с 16,804 декара земя. А стон задача пред нас да привлечем в ТКЗС преди всичко средните селяни-стопани, и то по възможност в най-скоро време.

Това подчертава, че трябва да се дава редовно и системно все-странина подкрепа на ТКЗС. Обаче все още допускаме, членовете на ТКЗС да понасят по-тежки фискални и други тежести от едноличните стопани. Комисиите, натоварени от Министерствата на финансите и земеделието, установиха, че членовете плащат повече данък върху общия доход от частните стопани.

Макар и да изменихме закона за данъка върху общия доход, по отношение на ТКЗС положението не се облекчи. При първия случай се засягаха повече тези, които имат повече трудови, а при втория случай — тези стопани, които имат повече земя, обаче поради старост, болест или по-малочленно семейство или други причини имат по-малко трудови. При първия случай точният доход се вземаше от книгите на кооперацията — това, което при едноличните стопани не може да стане. При втория случай облагането става на базата както става и на едноличните, но докато на частните не може да се установи точно колко производство са получили на декар, то на кооператора се вижда от книгите на кооперацията колко е произвел и като се направи сметка за това, което плаща един кооператор с еднакво количество земя, членове на домакинството и други условия с друг подобен едноличен стопанин, вижда се, че последният плаща по-малко данък.

При продажба на своите произведения едноличните стопани не плащат герб — т. е. не издават фактури, а ТКЗС, като продават такива, издават фактури и плащат хиляди левове герб, които са фактически за сметка на членовете.

При получаване сумите срещу труд и земя, които са резултат от горните продажби, членовете също плащат герб, а също и при получаването на произведения за собствени нужди и др., които са фактически тяхно производство.

При това положение членовете не могат да не си зададат въпроса: защо да стоим в ТКЗС, като плащаме повече данъци и др., отколкото ако не сме кооператори? Също и нечленовете — защо да станат членове, като ще плащат повече данък и пр.

Час по-скоро трябва да претърпи изменение облагането на кооперациите по закона за данъка върху общия доход и да се дадат облекчения, а също така да претърпи изменение и законът за гербовия налог, като се освободят от герб кооператорите и се приравният с некооператорите.

Винаги подчертаваме — и така е — че друг път за правилното развитие на нашето земеделие, за неговото оедряване, модернизирание и пр., освен ТКЗС, нямаме, и селяните следват този път. Но при влизането в ТКЗС те са принудени да изоставят стопанските сгради, които те имат сега в дворовете си, и да строят нови такива в ТКЗС, които при сегашните условия на липса на материали им струват скъпо и внагане на много инвестиции. Това налага, кооператорите да бъдат облекчавани в това отношение.

Занапред безлихвени кредити на ТКЗС няма да се дават, а ще се дават такива с 4% лихва. По този въпрос трябва да се помисли и да се намери най-правилното разрешение.

ТКЗС записват всичкото си производство по книгите. Няма възможност да укриват; и те дават всичките си излишъци на държавата по нормирани цени, докато частните стопани имат възможност да ги укриват и после да ги продават на скъпи цени. Съгласно 21. министерско постановление от 1947 г. позволява се както на частните стопани, така и на ТКЗС да продават свободно излишъците си. Но все пак в ТКЗС остават по-малко излишъци, отколкото в частните стопани, защото в ТКЗС се записват точно и се взема точно, колкото се полага, докато от частните стопани, колкото и строг контрол да има, не може да се получи точно. Дори и да не е така, пред вид на това, че в почти всички ТКЗС има членове с малко земя, които и в най-плодородните години не са могли да си произведат храни за изхранване и винаги са купували, за да се доизхранят, поради това, че в ТКЗС, макар и произведенията да се разпределят върху труда и земята, все пак почти на всички се оставя за доизхранване, тези, които по-рано са имали недостиг, сега имат излишъци.

Средните и по-заможните селяни кооператори получават по-малко излишъци в произведения в сравнение със стопани като тях, които не са кооператори. Макар и да получават пари за техните произведения, които са дадени за доизхранване на други членове кооператори с по-малко земя, това не ги задоволява, защото им се плаща фактически по нормирани цени, докато частните стопани продават излишъците си 5—7 пъти по-скъпо от нормираните цени или получават срещу тях индустриални произведения и пр. Това също е причина, в сегашния момент средните селяни кооператори да се разколебават, а некооператорите да не влизат в ТКЗС.

Наредбата за изземването и снабдяването трябва да се нареди така, че кооператорите да бъдат приравнени с некооператорите.

Тази есен изтича тригодишният срок на много ТКЗС, които бяха образувани през 1945 г. Смело можем да подчертаем, че тази година е решаваща за ТКЗС. Необходимо е да бъдат хвърлени всички сили за премахване на всички допуснати слабости и грешки, за създаване здрава организация на труда и производството, висока трудова дисциплина, за разчистване пътя и създаване условия за правилно развитие и укрепване на съществуващите ТКЗС и образуване на нови такива съгласно двегодишния народостопански план.

Нашата народна власт винаги е гледала на ТКЗС като на своя рождба и им е помагала. Няма съмнение, че и занапред тя ще направи всичко необходимо за всеобщото им подпомагане.

Министерството на земеделието и горите в своя план за 1948 г. предвижда да даде на ТКЗС в мероприятията за подобрене на полевъдството, скотовъдството, странични предприятия и др. 320.000.000 лв., в сгради — 330.000.000 лв. и в машини — 420.000.000 лв.

Предвиждат се:

1. 150 краварски секции с 1.800 крави. Всяко ТКЗС от 150-те такива, което организира секция с 12 крави, ще получи 360.000 лв. безвъзмездно, или 25% от стойността на кравите — равно на 3 крави.
2. 200 овчи стада с 30.000 овце. ТКЗС, което организира стадо с 150 овце, ще получи 150.000 лв., или преобърнато в овце — около 20 глави.
3. 200 свиневадни секции с 2.000 майки. ТКЗС, което организира секция с 10 свине-майки, ще получи 100.000 лв.
4. 30 коневъдни секции с 240 кобали. Секция с 8 кобили ще получи 100.000 лв.
5. 50 птични секции с 5.000 птици. Секция с 100 птици ще получи 40.000 лв.
6. 30 пчелини с 300 кошери. Пчелин с 10 кошара ще получи 50.000 лв.
7. 50 рибарници. На един рибарник ще се дават 50.000 лв.
8. Лозя в 100-те ТКЗС общо 3.000 декара. На ТКЗС с 30 декара лозе ще се дават 300.000 лв.
9. Матчици в 100 ТКЗС общо 1.000 декара. На ТКЗС с 10 декара ще се дават 80.000 лв.
10. Коренилища в 20 ТКЗС общо 100 декара. На ТКЗС с 5 декара ще се дават 100.000 лв.
11. Овощни и розови градини в 100 ТКЗС общо 6.000 декара. На ТКЗС с 60 декара ще се дават 50.000 лв.
12. Овощни разсадници в 20 ТКЗС общо 200 декара. На ТКЗС с 10 декара ще се дават 100.000 лв.
13. Зеленчукови градини в 100 ТКЗС общо 700 декара. На ТКЗС с 70 декара градина ще се дават 100.000 лв.
14. Тревополни сеитбообръщения в 200 ТКЗС. ТКЗС, което засея над 3% от общата си площ земя с люцерна и 1% с крмно цвекло, получава по 1.000 лв. на всеки засят в повече декар.
15. 120 странични предприятия в 120 ТКЗС. На едно предприятие ще се плащат по 200.000 лв.
16. 300 селажни ями в 150 ТКЗС. За две ями — 100.000 лв.
17. Районни семехранилища в 15 ТКЗС. На едно хранилище ще се заплащат 2.200.000 лв.
18. 400 торина в 400 ТКЗС. На торина — по 50.000 лв.
19. Напояване с помпи и гравитачно в 250 ТКЗС — 50.000 декара. За 200 декара ще се дават 150.000 лв.
20. 300 чешми и кладенци в 300 ТКЗС. На кладенец или чешма по 17.000 лв.
21. Волоснабдяване и електрифициране на стопански дворове в 200 ТКЗС по 100.000 лв.
22. Засаждане орехи и бадеми в 100 ТКЗС, общо 10.000 декара. На 100 декара засети ще се дават 80.000 лв.
23. Терасиране в 50 ТКЗС, общо 2.000 декара. За 40 декара ще се дават 100.000 лв.
24. Ще бъдат доставени земеделски машини и оръдия за ТКЗС и една част от стойността им ще бъде заплатена от държавата, както следва:

	16	мл. лв.	50% от държавата
16 трактора „СТЗ“ — 52 к. с.	5	50%	
10 колесни „У-2“ 22 к. с.	5	50%	
65 тракторни плугове 3/5 корпусни	7.5	65%	
32 „ „ „ 4/6 „ „	5.7	65%	
25 „ „ „ 5 „ „	3	50%	
50 култиватори „Кут“ 4.20	3.1	68%	
25 „ „ „ кр. аксий	1	50%	
65 редосеялки „Дискова“	9	50%	
15 дис. брани	1	100%	
25 сноповързачки 3 фута	5	60%	
20 вършачки	16.5	40%	
260 мотори с вътрешно горене 4 к. с.	4.8	58%	
00 „ „ „ 6 „ „	20	50%	
50 „ „ „ 8 „ „	6.4	47%	
10 „ „ „ 10 „ „	2	50%	
5 „ „ „ 25—30 „ „	1.5	53%	
25 слектромотора 4 к. с.	1	50%	
150 „ „ „ 6 „ „	7.5	47%	
20 „ „ „ 8 „ „	1.5	53%	
10 „ „ „ 15 „ „	1	50%	
20 „ „ „ 25 „ „	2.5	60%	
300 помпи различни размери	10	50%	
10 камиона 1.5 тона	6	50%	
100 „ „ „ 3 „ „	100	25%	
25 „ „ „ 5 „ „	40	50%	
35 сенокосачки	1.2	42%	
40 обикновени жетвари	2	33%	
25 сноповързачки	5	20%	
300 редосеялки обикновени	15	67%	
150 окопвачки „Планет“	1.2	100%	
15 семечистачни машини	7.5	100%	
100 кантари колийни	40	100%	
200 сламорезачки моторни	14	100%	
100 лозарски пръскачки гръбни	0.8	100%	
200 лозарски пръскачки возни	0.8	100%	
50 овощни пръскачки гръбни	1	100%	
70 обръщатели ваяни	0.7	100%	

Въпросите ТКЗС трябва да бъдат подпомогнати навреме да изготвят плановете си за провеждане на горните мероприятия.

Другарки и другари народни представители! Опитът, натрупан през тригодишната работа на ТКЗС, ни показва кои положения от закона се явяват пречка и по кои въпроси липсват законоположения, които да улеснят развитието на ТКЗС.

Наред с редицата други мерки, които взема правителството за укрепването на ТКЗС, налага се, поради изтъкнатите по-горе причини, да се измени и допълни сегашният закон за ТКЗС.

В предложениия ни законопроект се правят следните по-важни изменения и допълнения.

В сегашния закон за ТКЗС не е предвидено да се събират вноски за снабдяване с жив и мъртъв инвентар, а тези вноски са от огромно значение за правилното изграждане на ТКЗС. С предлаганото допълнение се запълва тази празнота.

В сегашния текст на закона е предвидено изключването на членове да става с 2/3 болшинство от всички членове. Често пъти обаче, когато ТКЗС иска да се освободи от някои станали нетърпими, вредни за стопанството членове-рушители, не може да събере 2/3 от всички членове и само поради тази формалност не могат да се изключат вредните за стопанството членове — например в с. Дъня, Стажозагорско. С предлаганото изменение на този член от закона тази пречка се отстранява.

Досегашната практика показва, че много членове не са внесли земята на други членове от домакинството им — земята на снахите, на родителите и пр. По този начин една голяма част от земята, работена от домакинствата на членовете, остава във от ТКЗС и се обработва частично от членовете. Това става причина да се отклоняват работните сили от ТКЗС, което пък пречи на кооперативната работа и създава условия за дриязи, недоволства и спорове между онези, които са внесли всичката си земя, и онези, които са оставили част от земята си във от ТКЗС, каквито са случаите, които и др. Черноколев посочи.

Всички ТКЗС в места, където има повече земя, повече работен и продуктивен добитък във от тях, боледуват и страдат от сериозни организационни недъзи и слабости. Предлаганото изменение на този член ще отстрани за в бъдеще подобни случаи.

Приемането на трайните насаждения се предоставя на общото събрание в зависимост от условията на отделното стопанство, размера на притежаваните от членовете лозя и други многогодишни култури. С предлагания законопроект се оточнява и размерът на земята, която се оставя на частно ползуване, за да няма спорове, каквито има дотег. За лично ползуване се определят до пет декара, а с правилника по приложението на закона ще се оточни за отделните случаи колко декара ще се оставят.

Съгласно § 7, алинея седма, от законопроекта се забранява на членовете на ТКЗС да наемат чужда земя за лично стопанисване. С това се премахва една аномалия, която създаваше много раздори и недоразумения. Някои членове на ТКЗС смятаха, че и да не работят в кооперацията, последната е длъжна да им обработи земята и не се грижеха повече за нея, а вземаха ниви под наем за своя сметка. С това целеха от една овца две кожи да вземат. Това създаваше негодуване сред членовете, които работят.

При приложението на закона за ТКЗС най-много трудности, най-много спорове и пречки се срещат при групирането на земята в блокове — който въпрос се засяга в чл. 13 на този закон. С предлагания законопроект се премахват всички други начини за групиране на земята в блокове и се установява като единствен метод за формиране на кооперативни блокове замяната, която на практика се оказва най-пригодна. След това изменение ще може да се извършва замяна във всички землци, некомпасирани и компасирани. Подробностите по техническото извършване на замяната, уреждане на плащането и на всички други правни отношения ще се уредят в отделен правилник, одобрен с указ, за по-голяма еластичност.

Един от основните въпроси, който трябва да се разреши при създаване на нови ТКЗС, е събирането на работния добитък на членовете. Това се налага по същите съображения както при приемането на земята. Оставянето добитък на членовете във от ТКЗС — под форма на негоден добитък, принуждава ТКЗС за купува друг добитък и така, вместо да се намали, работният добитък за селото се увеличава и отежнява фуражното производство. Освен това създава се и недоволство сред онези членове, които са внесли добитък, особено когато невнеслите добитъка си членове са го продали и не са внесли парите в ТКЗС. Предлаганото изменение урежда окончателно този въпрос.

Приемането на продуктивния добитък става по решение на общото събрание. Подробностите по приемането на добитъка ще се уредят с правилника по приложението на закона.

Относно одоораването на ТКЗС практиката ни показва много пречки и трудности при избирането на места и оформяването им. С предлаганото изменение се изброяват едрите линии относно одоораването, а подробностите — техническото извършване на работата и уреждане юридическите въпроси във връзка с одоораването — ще се уредят в отделен специален правилник, одобрен от Министерския съвет.

В законопроекта се предвижда рентата за трайните насаждения — лозя, овошни градини и др. — да може да надвишава определения досега максимум за рентата на земята 40%. Това се налага поради интензивния характер на тези култури. При сегашната рента членовете не намират сметка и не ги влагат в ТКЗС, а ги обработват частично. Това става причина да се отклоняват работните сили, да се дезорганизира работата и да се затрудни дъновата работа на ТКЗС. В някои ТКЗС, в които са включени и трайните култури — лозя, овошни градини и др., членовете са заобиколили закона, като са приели доброволно да плащат за тези култури рента по-висока от 40%. Само по този начин е било възможно изтичането и на трайните насаждения в ТКЗС. Така е станало с ТКЗС в с. Грозден, Карнобатско, и някои ТКЗС в Пиринския околии.

За да могат да се привлекат в ТКЗС лозята и овошните градини на членовете за по-рационалното им стопанисване, за отстраняване досегашното отклоняване на работните сили в частния сектор и да се избегне съществуващото на практика заобикаляне на закона, с предложениия законопроект се допуска, рентата за трайните култури да надвишава 40% по решение на общото събрание.

Досега МТС бяха организирани като кооперативни организации с главно участие и финансиране от Министерството на земеделието и горите. От всички средства, вложени до края на 1947 г. в МТС, държавата е дала 700.000.000 лв., а останалите членове — ТКЗС, районните кооперативни съюзи, популярните банки, общините и др. — около 25.000.000 лв. Практиката доказва, че така организирани МТС имат много слаби страни. Затова с предлагания законопроект се иска МТС да станат чисто държавни, като ще функционират съгласно закона за самоиздръжката на държавните и държавно-автомомните стопанства.

МТС има да играят важна роля в бързото укрепване и развитие на ТКЗС, да извършват бърз, добротачествен и евтин ремонт на машините им и най-главното — със свои собствени машини да им засеят и прибират реколтата, бързо, качествено и евтино, а също така да подпомагат и частните стопани. Затова правилно е МТС да станат чисто държавни, за да се въведе единоначалието в ръководството и държавата със своите възможности да създаде условия за поевтиняване услугите, които те вършат на ТКЗС.

Тук др. Титко Черноколев изложи какъв машинен инвентар притежават МТС. С изкупения едър земеделски инвентар от частните притежатели се създават условия за бързо снабдяване на МТС с машини. Но това налага да се засили работата по поддържането и ремонтването на машините и по набирането и подготовката на кадри за земеделските машини.

Другарки и другари народни представители! Фактите показват, че делото на ТКЗС печели все повече привърженици сред селското население. Селяните виждат, че този е спасителният път за тях. Ние ще бъдем скопо щастливи да видим огромното мнозинство от трудещите се селяни в републиката навлезли в ТКЗС, в които те виждат тяхната здрава опора за подобрене на материалното им и културно ниво.

Но не бива да си затваряме очите. Врагът — фашистите и реставраторите — привидно мълчи, но той много ловко използва и най-малките слабости в ТКЗС, за да разубежда селяните в всевъзможни измислици да не влизат в тях и да не образуват нови такива.

Както казах вече, тази година е решаваща за ТКЗС. Няма всички, според силите и възможностите си, помогнем за по-бързо укрепване на съществуващите ТКЗС и образуването на нови такива, които според плана трябва до края на настоящата година да събират 800 с 4.000.000 декара кооперирана земя. Нека чрез това велико дело да създадем щастливи и радостен живот на нашите трудещи се селяни и на целия български народ.

Парламентарната група на Българската работническа партия — комунисти единодушно ще гласува по принцип за законопроекта.

Председателстващ Яни Янев: Няма записани други оратори. Минаваме към гласуване.

Ония г-да народни представители, които приемат по принцип законопроекта за изменение и допълнение на закона за трудовите кооперативни земеделски стопанства, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събралието приема.

Минаваме към точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за въздухоплаването.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за въздухоплаването

Уважаеми народни представители! Досега съществуващият закон за въздухоплаването, издаден през 1925 г., урежда правилата за въздухоплаването в страната, организацията и службите на нашето гражданско въздухоплаване и надзора по въздухоплаването над територията на Народната република. Създаден, за да уреди нашето въздухоплаване в периода на неговия зародиш, той закон е вече твърде много остарял, за да може да задоволи днешните нужди и изисквания.

Той закон е построен върху началата на Международната въздухоплавателна конвенция от 1919 г., в която България е участвала и според която страните, участващи в нея, са си признали някои привилегии. Тази конвенция сега е отменена и заменена с друга, в която България не участва.

Надзорен орган по този закон е Дирекцията на въздухоплаването (сега Дирекция на въздушните съобщения). Такава дейност е във от кръга на задачите на нашето гражданско въздухоплаване. Поради това и поради събитията на втората световна война, не е могло да бъде упражняван ефикасен надзор в тази област.

Надзорът по преминването на нашите граници и територия, както и въздушното пространство над територията ни, а също и вземане мерки срещу нарушения в това отношение в миналото време са едни от основните задачи на народната милиция и граничните войски. Както пък през време на войната това ще се върши на първо място от народната отбрана.

Санкциите, които се предлагат в този закон, са непълни и недостатъчни и поради това и неефикасни.

Непозволените прелитания на чужди въздухоплавателни уреди във въздушното пространство над нашата територия засягат държавния ни суверенитет и създават да бъдат вземани подходящи мерки и осигурени възможности за това.

Поради всичко това, необходимо е да бъде издаден един нов закон за въздухоплаването, който да уреди нови и подходящи правила за въздухоплаването у нас, да уреди една по-съвършена система на надзор и подходящи санкции, а също така да даде възможност за ново уреждане на службите и дейността на нашето гражданско въздухоплаване.

Уважаеми народни представители, предлаганият закон цели да отговори на важни нужди по уредба на въздухоплаването у нас, мерки по надзор и мерки срещу нарушения, както и по уредба на въздушните ни съобщения, поради това моля, той да бъде разгледан и приет.

Гр. София, февруари 1948 г.

Министър на вътрешните работи: Антон Югов

„ЗАКОНОПРОЕКТ за въздухоплаването

Чл. 1. Държавата има монопол на въздухоплаването в страната. На нея принадлежат летателните уреди и всички въздухоплавателни съоръжения.

Обществени организации и частни лица не могат да притежават и използват въздухоплавателни уреди без разрешение от Министерския съвет.

Чл. 2. Управлението на гражданското въздухоплаване организира и ръководи гражданското въздухоплаване във всичките му проявления. Изключения се допускат по решение на Министерския съвет.

Организацията, устройството и дейността на гражданското въздухоплаване, правата и задълженията на служителите му се уреждат с правилник, одобрен от Министерския съвет.

Организацията, устройството и дейността на въздушните войски, правата и задълженията на служителите им се уреждат с закона за военните сили.

Организацията и дейността на въздушния спорт се уреждат с правилник, одобрен от Министерския съвет.

Чл. 3. Гражданските въздухоплавателни уреди трябва да бъдат вписани в регистра за летателните уреди при управлението на гражданското въздухоплаване. При регистрацията им се дават съответните знаци и документи.

Гражданските въздухоплавателни уреди и лицата, намиращи се в тях, за да летят, трябва да отговарят на условията, предвидени в специален правилник, одобрен от Министерския съвет.

Чл. 4. Лицата, добили въздухоплавателна подготовка, получават свидетелство за правоспособност (бrevet).

Всеки въздухоплавател, за да лети, трябва да има разрешително, издадено му от надлежните въздухоплавателни органи.

Чл. 5. Чужди въздухоплавателни уреди могат да летят над страната и кацат в нея само със специално разрешение, а тези на държави, с които България има въздухоплавателна конвенция — съгласно конвенцията.

Екипажите и пътниците в тия самолети трябва да притежават необходимите документи и разрешения по законите и правилниците на страната.

Чл. 6. Въздухоплавателните уреди, които летят над българска територия, и лицата, пътуващи с тях, не могат да носят предмети от естество да застрашат сигурността на страната или представляващи опасност за пътниците и уреда.

Чл. 7. Движението над известни зони може да бъде забранено временно или постоянно, напълно или до известна височина.

Чл. 8. Чуждите въздухоплавателни уреди, на които е разрешено да летят над българска територия, са длъжни да прелитат границите над точно определените места и височини и да се движат само по определените въздушни пътища.

Чуждите въздухоплавателни уреди трябва да кацат само на открити за тях летища.

Чл. 9. Около летищата не могат да се извършват строителни работи без разрешение на въздухоплавателните власти.

Чл. 10. Надзорът над въздухоплавателните уреди, които летят над българска територия и кацат на летища, издаване разрешения на чужди въздухоплавателни уреди за прелитане над страната, за излитане и кацане в нея в мирно време се възлага на Министерството на вътрешните работи, на което са длъжни да оказват пълно съдействие всички други държавни органи и граждани. Този надзор се извършва съгласно правилник, одобрен от Министерския съвет.

Надзорът на въздухоплаването през време на война се извършва от Министерството на народната отбрана.

Чл. 11. Летищните такси се определят с наредби, издадени от управлението на гражданското въздухоплаване.

Чл. 12. В случай на смърт на въздухоплавател, при изпълнение на летателната му служба, наследниците му получават обезщетение в размер на двегодишната му брутна заплата.

Ако във връзка с изпълнение на летателната си служба въздухоплавателът бъде признат за инвалид в известен процент, той получава еднократно обезщетение в размер на същия процент от възнаграждението по алинея първа.

Ако във връзка с изпълнението на службата си въздухоплавател изгуби летателната си годност, той получава 50% от обезщетението по алинея първа.

За прослужени 25 години въздухоплавателите получават пенсия, в размер на 6-месечната им брутна заплата.

При навършване на 30 и повече години същите имат право при уволнение да получат пенсия в размер на 18-месечната им брутна заплата. Получилите това възнаграждение не могат да получат подобно възнаграждение по друг закон.

Времето, прослужено от въздухоплавателите за пенсия и за възнаграждение, се счита с коефициент 2.

Чл. 13. Въздухоплавателите получават специално въздухоплавателно възнаграждение и възнаграждение за пролетените от тях часове или изминати километри в размери и при условия, указани в отделен правилник, одобрен от Министерския съвет.

Въздухоплавателните техници и специалисти, както и останалият въздухоплавателен персонал, получават специално техническо и премийно възнаграждение. Размерите и условията за получаване на тези възнаграждения се уреждат с отделен правилник, одобрен от Министерския съвет.

Чл. 14. За всяко нарушение разпоредбите на този закон и правилниците, издадени въз основа на него, органите на Министерството на вътрешните работи, Министерството на народната отбрана и Министерството на железопътните, автомобилните и водните съобщения — управлението на гражданското въздухоплаване, съставят акт, който има пълна доказателствена сила до доказване противното. Те могат да произведат и дознания за изясняване на обстоятелствата по акта, както и да взимат съответни мерки срещу нарушителите.

Ако е необходимо, те могат да задържат въздухоплавателния уред и лицата, намиращи се в него, до разрешаване въпроса от компетентните власти.

Чл. 15. За всяко прелитане на въздухоплавателен уред през границите на страната без разрешение, за носене забранени предмети, неспазване въздушните пътища при летене, кацане или излитане извън летища без крайна необходимост, за грубо нарушение на летателната дисциплина, за допускане във въздухоплавателен уред на лица, които нямат необходимите документи, за недопускане надзорните органи да извършват проверка на въздухоплавателен уред виновните се наказват с тъмничен затвор, ако друг закон не предвижда по-тежко наказание, като въздухоплавателните уреди и вещите, които се намират в тях, могат да се конфискуват.

Чл. 16. Всеки, който умишлено унищожи или повреди въздухоплавателен уред или въздухоплавателни съоръжения или заблуди въздухоплавател, с което постави в опасност въздухоплавателния уред и лицата, намиращи се в него, или причини вреда, се наказва с доживотен или временен строг тъмничен затвор, а при особени тежки случаи — със смърт. В такъв случай съдът може да постанови пълна или частична конфискация на имуществото на извършителя.

Чл. 17. Служителите от гражданското въздухоплаване, за престъпления, извършени по служба, по предложение на управлението на гражданското въздухоплаване, се съдят от военните съдилища.

Чл. 18. За всички други нарушения на този закон и правилниците, издадени въз основа на него, органите на Министерството на вътрешните работи, Министерството на народната отбрана и Министерството на железопътните, автомобилните и водните съобщения. — Управлението на гражданското въздухоплаване, определени от същите правилници, могат да налагат глоби до 100.000 лв. Наказателните заповеди за глоби до 10.000 лв. не подлежат на обжалване.

Чл. 19. За приложението на този закон се издават правилници и наредби.

Този закон отменява закона за въздухоплаването с всичките му изменения и допълнения и всички други закони, които му противоречат.

Изпълнението на настоящия закон се възлага на министъра на вътрешните работи, министъра на народната отбрана и министъра на железопътните, автомобилните и водните съобщения.

Председателстващ Яни Янев: Има думата народният представител Илия Игнатов.

Илия Игнатов (к): (От трибуната) Другари народни представители и представители! На вашето внимание е представен законопроектът за въздухоплаването. Съдият идва да отговори на нуждата на нашето развиващо се отечественофронтовско въздухоплаване. Действителният досега стар закон не е в състояние да отговори на съвременните изисквания и нужди на въздухоплаването. Старият закон е рождба на друга епоха и държавен строй, приет по време, когато авиацията не чертаеше възможности за едно такова динамично развитие. Той е претрупан от третиране на второстепенни въпроси, които не са в духа на съвременното законодателство и могат да бъдат предмет на правилник, а не на закон.

Днес авиацията, освен като мощно средство за защита на нашите граници, се използва и най-широко ще се използва и за граждански народоползени цели. Задачите, които стоят пред нашата военна и гражданска авиация, са ясно очертани от др. Георги Димитров в речта му, произнесена на 29 юни 1947 г. на официалното тържество на летище Враждебна, по случай откриването на вътрешните въздушни съобщения и на санитарната авиация. Той каза: „В изпълнение на двегодишния държавен народостопански план въздушният транспорт ще трябва да изиграе много важна роля. Пренасянето на пасажери за бързи и важни случаи от един до друг край на нашата страна е абсолютно необходимо. Бързото и редовно пренасяне на нашата поща, което става сега чрез железопътни транспорти, ще бъде значително облекчено и подобро от гражданската авиация. Бие страдана често пътя от липса на необходимите продукти за нашата прехрана, които не могат да бъдат пренесени спешно в отдалечените или други големи пунктове в страната, както е например в простот с зеленчука и плодовете. Развитие на авиацията може да позволи, от всички пунктове, главно се произвеждат зеленчук и плодове, част от тях бързо и сигурно да бъдат пренесени на всяко място в страната, особено в столицата. Необходимо е, за нашето стопанство също така, ако не си с голяма тежест, могат да бъдат пренасяни и ще бъдат пренасяни чрез нашите самолети. Всеки може да си представи бъдещото развитие на това скромно начало, което отбелязваме днес. При това с развитието на авиацията нашето небе ще стане завинаги наше собствено небе, а нашата роля

земя ще остане на веки веков наша собствена земя. Развитието на нашата санитарна авиация ще ни помогне за спасяването на много ценни животни в нашата страна. Развитието на авиацията ще ни даде възможност да ускорим темповете за възстановяването на нашето народно стопанство, на развитието на нашата народна култура, на общуването между народите и страната и на възхода на нашата авиация.

Освен така поставените основни задачи от др. Димитров, нашата авиация ще изпълни и други също така важни задачи: борба с вредителите на растенията, охраната на горите и борба с горските пожари, борба с маларията, научно-изследователска работа, картографски и геодезски задачи, аероснимки, кадастрални планове и др. От всичко това е ясно каква огромна роля има да играе нашата военна и гражданска авиация в периода на изграждането на социализъм в нашата република.

Като най-млада, нашата гражданска авиация е поставена да се развива при най-неблагоприятни условия: ние нямаме засега и онова, което имат нашите съседи — смесените дружества, югославо-съветско, унгаро-съветско и румъно-съветско въздухоплавателни дружества, които дават на тези страни по-широки възможности за снабдяване със самолетомоторен парк, радио-свързочни-навигационни средства, запасни части и други такива, без които е трудно осъществяването на една транспортна авиация. Но и тия съседи нам страни, на които въздушният транспорт се намира при по-благоприятни условия, срещат трудности за развитието на транспортната авиация до нужната висота. Тая разединеност дава отражение както върху развитието на пасажерската и търговската въздушна флота така и върху рационалната експлоатация на въздушните линии.

За бързото развитие на нашия въздушен транспорт е повече от необходимо сключване на въздухоплавателна спогодба със Съветския съюз, т. е. организиране на смесено въздухоплавателно дружество по подобие на югославо-съветското. По такъв начин най-лесно ще се слобием с необходимата самолетна, моторна, радио и друга материална част. Най-добре биха се преодолели трудностите, ако в близко бъдеще се открият възможностите за тясно сътрудничество във въздуха на съседните демократични държави.

Това въздушно сътрудничество е напълно възможно, както е възможно и на дело вече изградено и се изгражда икономическото и политическо сътрудничество между демократичните страни. Изградено и по въздуха, това сътрудничество и приятелство ще бъде по-цялостно и още повече затвърдено.

Предложеният законопроект има за цел да улесни реализирането на всички тия задачи. С него се уреждат също така принципните положения, еднакво важими за всички въздухоплавателни уреди, които летят в територията на републиката. С оглед сигурността на страната, както и нуждата за разширение гражданското въздухоплаване, законопроектът се явява навременен и необходим. Нашата страна ще бъде прекосена надлъж и напрочно от много въздухоплавателни уреди, машини, които ще кацат и ще излитат от нашите летища, направлявани от едно здраво и солидно ръководство. Нужни са следователно норми, които да определят кое у нас във въздухоплаването е позволено и кое не. Неотдавна беше създаден правилник за надзор на въздухоплаването. Тоя правилник трябва да има една основа, на която да се опира. Тая основа може да бъде само един закон. Такъв закон е необходим и поради това, че България днес не участва в международните въздухоплавателни организации и следователно въздухоплавателните въпроси ще се уреждат от нашето вътрешно законодателство. Досегашният закон за въздухоплаването се основаваше на конвенцията от 1919 г., която не е вече в сила и която провъзгласяваше принципи, нахвърляващи нашия национален суверенитет. Не е излишно да се подчертае и това, че към българското въздушно пространство се проявява особено голям интерес, тъй като България заема ключова позиция между Европа и Близкия изток.

В резултат на сключените вече няколко въздухоплавателни конвенции между България и някои от братските славянски страни се даде правото на тия страни да прелитат в нашата територия на път за близкия изток. Това, естествено, ще послужи като основание и на други страни да поискат на същите начала да оключат въздухоплавателни конвенции. Това обстоятелство още повече изтъква нуждата от новия закон, който със своята по-точна терминология и със засилените санкции при нарушение правилата или въздушния контрол осигурява по-ефикасна защита на българското въздушно пространство.

С предложения законопроект ще се уреди и правото да се ползваме от най-новата въздухоплавателна международна конвенция за международното гражданско въздухоплаване, която признава суверенитета на отделните държави. Тя признава и правото на отделната държава при изключителни обстоятелства през време на кризи или пък в интереса на собствената си сигурност или временно да забранява прелитането през нейна територия — защита, която старият закон на въздухоплаването не даваше на страната.

Най-после с законопроекта се улеснява развитието на родното въздухоплаване и му се дава пълна възможност да изпълни достойно големите задачи, които стоят пред него.

Досегашните резултати от дейността на нашето гражданско въздухоплаване потвърждават, че то действително ще оправдае надеждите и доверието, които правителството и лично др. Димитров му възлагат. Не е безинтересно да посочим някои данни за дейността през първите осем месеца от съществуването на нашето гражданско въздухоплаване и по-специално за санитарната авиация.

За този период от време санитарните самолети са повикани за спешни случаи общо 50 пъти. От 50 повиквания изпълнени са 43 излитания и седем са отказани поради лошо време. В тия случаи са превесени опитни лекари, хирурзи и други специалисти, които на са-

мото място са извършили тежки операции. Пренесени са много тежко болни до най-близката болница. Пренесени са множество лекарства за бързо подпомагане на населението. Извършени са летения до 43 населени пункта в страната.

Още при самото създаване на санитарната авиация тя беше повикана за бърза акция при наводненията в Разград и спомогна извънредно много за организиране на ефикасна и бърза помощ чрез органите на Българския червен кръст.

Санитарните самолети са в услуга на всички трудещи се български граждани. Населението в страната ни ги посреща винаги с възхищение и като носители на бърза квалифицирана медицинска помощ — спасяване на ценен човешки живот.

Тук с гордост трябва да отбележим, че санитарната авиация на Балканите е за пръв път въведена в България. Това безспорно се дължи на Димитровската предвидливост и грижа.

Тук е уместно да кажем и няколко думи за нашите въздушни войски и въздушния спорт. Българските въздушни войски до 9 септември 1944 г. се възпитаваха и обучаваха по германски образец. При това германците не даваха на България нито добри самолети, нито учебници и пособия за изучаването им. Българските въздушни войски се ръководеха от доверени на короната генерали, които се стремяха да превърнат въздушните войски в оръдие срещу борещия се български народ. В голямото си болшинство ръководителите на въздушните войски бяха заклетни монархо-фашисти, обаче основната маса от специалисти и техници, инженери и летци, офицери, подофицери и работници бяха на страната на народа. Те вършиха саботаж и помагаша според силите си за смъкването на монархо-фашистката диктатура.

След 9 септември българските въздушни войски добиха друг образ и подобие и тръгнаха по нов път — пътя на честното и безрезервно служене на своя народ. Това те доказаха особено през време на Отечествената война. Въздушният флот бе освободен от ония елементи, които все още плуваха във водите на реакцията, като по този начин се даде възможност на здравите патриотични офицери, техници и специалисти да отдадат силите си за нашите родни въздушни войски. И като резултат от провеждането на редицата мероприятия летците на въздушните войски се коренно измениха. Днес летците изучават основно летателното изкуство, изучават основно материалната част на самолетите и моторите, усвояват напълно новата техника, която им се дава от отечественофронтиската власт. Достатъчно е да споменем следния факт, за да се убедим в сериозното отношение на летците към работата им. Станалите през 1947 г. произшествия са десет пъти по-малко от станалите през 1944 г., като под произшествия се разбира от пълното разрушаване на самолета до най-малката повреда, която може да се случи с някои негови части. Това показва не само че летците и техниците от въздушните войски имат вече друго отношение към своите машини, но и че те ги експлоатират по-рационално, че ги познават и си служат с тях по-добре. Днес те водят борба да ликвидират напълно с произшествията във въздушните войски.

Развитието на въздухоплаването и през втората световна война, а също и през мирновременния период, е значително. Във всички големи, а дори и в малките държави днес се строят самолети с много голяма мощност — 2.500—3.000 конски сили.

Строят се самолети с реактивни двигатели, самолети, които ще се движат с бързината на звука. Строят се самолети с голям тонаж за превозване на огромни товари и много пътници на голямо разстояние. Тая нова техника изисква, щото летците и техниците от въздушните войски и от гражданската авиация да притежават редица качества, които са необходими, за да има у нас квалифицирани техници и летци. От летците се изисква голямо напрежение на моралните и физически сили. Често голямото напрежение, изостряне на вниманието и изтовяването на известни органи от тялото на летца е толкова голямо, че то граничи с природните възможности на човека въобще.

Ето защо ние трябва да имаме много здрави физически и духом летци. Тези особености на летателната работа намират отражение в законопроекта, който обуславя необходимите условия за създаване на здрав и издръжлив летци. Като резервоар за създаване на летателни кадри за в бъдеще ще се насърчава въздушният спорт, който също има да играе важна роля в изграждането на родната авиация.

Желанието на българската младеж да лети, да завладява българското небе и усвоява героичния въздушен спорт е извънредно голямо. До 9 септември българският аероклуб, организацията, която трябваше да се занимава с въздушния спорт, не можа да задоволи желанието на българската младеж, защото това бе една чисто фашистка организация. Тя беше бейкотирана от честната антифашистка младеж. Днес въздушният спорт в България се провежда чрез дружествата на Народния съюз за спорт и техника, който обхваща следните отдели: авиомоделизъм, летене на безмоторни и моторни самолети и парашутизъм.

От 1946 г. въздушният спорт започна да се развива по-усилено и днес ние имаме парашутисти младежи и девойки и безмоторни и моторни летци младежи и девойки.

Желанието на тия младежи да летят е извънредно голямо. То е един положителен факт, който може да радеа всички ни и е показател, че младото поколение на Народната република иска да ликвидира със своята изостаналост в тази област и се нареди наравно с младежите на Съветския съюз. Необходимо е да се направи всичко, за да се даде възможност на тия младежи да летят. Нашите момци и девойки, които завладяха родната земя със своя подвижан бригадирски ентузиазъм, трябва да завладеят и родното небе.

Под мъдрото ръководство на нашия любим учител и вожд др. Георги Димитров ние можем напълно да бъдем уверени, че в най-близко бъдеще нашето родно небе ще бъде огласено от мощна Ди-

митровска авиация, водена от смели Димитровски орли. А целият наш народ ще обгради с любов и грижи своята млада родна авиация, която ще ускори изграждането на социализма у нас и ще пазни суверенитета на Народната република.

От името на парламентарната група на Българската работническа партия — комунисти заявявам, че ще гласуваме единодушно предложения законопроект. (Ръкоплескания)

Председателствуваш Яни Янев: Няма записаня други оратори. Пристъпваме към гласуване.

Ония г-да народни представители, които приемат на първо четене законопроект за въздухоплаването, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Бюрото предлага, точка десета от дневния ред:

Първо четене на законопроект за електростопанството — да стане точка четвърта.

Ония г-да народни представители, които са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля секретаря да прочете законопроект.

Секретар Илия Радков: (З) (Чете)

„МОТИВИ

към законопроект за електростопанството

Другарки и другари народни представители! Електростопанството и електроизграждането в нашата страна е обществена и общодържавна проблема, която трябва да се разрешава цялостно от държавата.

При сегашния етап на електростопанско развитие отделните електрификационни предприятия са прикачени към общата електроцентрализна система. Индивидуалният характер на предприятията се губи в общата държавна дирижировка, която предлага плановете и системност в електропроизводството и разпределението.

Досега частните електростопански предприятия спъваха цялостното електростопанско развитие, защото се създаваха случайно, безпланово и се движеха главно от себични, капиталистически стимули за повече печалба. Съществуването на отделни, несвързани електрификационни обекти, частни или обществени — интересите на които често влизат в противоречие с интересите на общата държавна електрификация — представлява пречка за развитието на цялостно свързана електростопанска система.

За избягване на тия неудобства след 9 септември 1944 г. държавата прибягва до редица мерки: техническо-стопански контрол на електростопанските предприятия, изравнителен фонд за цените на електрическата енергия, режимни програми, общо командване и други мерки, за които може да се счита, че са дали ненапълно удовлетворителни резултати.

За да осъществи единно, рационално производство и разпределение на необходимата електрическа енергия по цялата територия на страната, с оглед достигане и на максимален електростопански ефект, държавата се принуди да поеме сама цялостното електроизграждане чрез планово застрояване на електрически централи, електропроводи и мрежи.

През лятото на 1947 г. бяха гласувани от Великото народно събрание два специални закона, които уреждат областта на топлоелектрическото изграждане и държавна електропромишленост. Сега, след гласуване на Конституцията и на закона за национализиране на индустриалните и минни предприятия, с който се национализираха и частните електроцентрали, а също и във връзка с провежданата реорганизация на държавния апарат и стопанството в страната, налага се чрез закон да се уреди електростопанството.

В закона следва да се проведе началото за електростопанско единство, държавна общонародна собственост на енергийните източници и всички съоръжения за производство, пренос и разпределение на енергията, както и на електропромишлеността. От това следва, че електропроизводителните източници и мрежи на общините и държавните минни също се включват в единното държавно електропроизводство, електропроизводство и електропланиране. Като коректив на това единно начало, за известно време, трябва да се допусне възможността, държавата, ресективно Министерството на електрификацията и мелiorациите, да престоитива строежи и експлоатацията на енергийни обекти от местно значение или за собствени нужди на местни органи на държавната власт, на държавни стопански предприятия или обществени стопански организации (водни синдикати, кооперации и др.).

В закона подлежат на оточняване и въпросите: за общата организация на службите в министерството и държавните стопански предприятия, за разтуряне на Главната дирекция на електрификацията и разпределение на пейните активи и пасиви, за държавното електроснабдително предприятие „Въча“ и др.

Същевременно законът за Главна дирекция за електрификация на България следва да се отмени, а приложението на закона за електрификацията — да се постави във ведение на Министерството на електрификацията и мелiorациите.

По тия съображения моля ви, драги народни представители, да разгледате и одобрилите приложения законопроект за електростопанството.

Приложение: 1 законопроект.

Гр. София, февруари 1948 г.

Министър на електрификацията и мелiorациите.
Кимон Георгиев

ЗАКОНОПРОЕКТ за електростопанството

Общи положения

Чл. 1. Електростопанството и електроизграждането в Народната република България се урежда от държавата, чрез Министерството на електрификацията и мелiorациите.

Изключват се от обсега на закона ония често заводски електроцентрали, които не са свързани с обществената електроцентрализна система.

Чл. 2. Енергийните източници и всички съоръжения за производство, пренос и разпределение на енергията, както и електропромишлеността са държавна, общонародна собственост.

Чл. 3. Държавата може да престоитива на местните органи на държавната власт, на държавните предприятия, или на обществени организации — водни синдикати, кооперации и др. — строежа и експлоатацията на енергийни обекти от местно значение или за собствени нужди.

Забележка I. Временно се престоитиват на съответните предприятия от Министерството на индустрията и занаятите онези често заводски централи, които, макар че са свързани с обществената мрежа, се намират, в деня на влизане в сила на настоящия закон, вградени в общата индустриална сграда или двора на предприятието и служат предимно за неговото обслужване.

Това престоитиване става при следните условия:

а) пускането в действие и спирането на тези електрически централи или отделни техни агрегати ще става по начало по разпореждане на съответната служба от Министерството на електрификацията и мелiorациите. По изключение, тия електрически централи могат да бъдат пускани в действие и по собствен почин от отговорните органи на предприятието, но само тогава, когато предприятието е изключено от обществена мрежа, с задължение да уведомят незабавно органите на Министерството на електрификацията и мелiorациите;

б) тези заводски електроцентрали се контролират планово, техническо-стопански и кадрово от Министерството на електрификацията и мелiorациите, като техническият персонал се назначава със съгласието на Министерството на електрификацията и мелiorациите;

в) в фонда за изравняване цените на електрическата енергия участвуват само заводски електрически централи, които са свързани с обществената мрежа, и то съобразно с участието им в електрическата енергия в обществената мрежа.

Забележка II. Придобива следната реакция:

Срещу престоитивените електроцентрали и съоръжения бившите собственици получават обезщетение в размер и по реда, определен от Министерския съвет.

Чл. 4. Министерството на електрификацията и мелiorациите провежда пълния планов, технически и стопански контрол върху, всички енергийни и електропромишлени обекти в страната и планира и ръководи тяхната стопанска и техническа дейност.

Чл. 5. Цените на електрическата енергия се определят от Министерския съвет.

При Министерството на електрификацията и мелiorациите функционира специален „Фонд за изравняване цените на електрическата енергия“, по правилник, одобрен от Министерския съвет.

Чл. 6. Министерът на електрификацията и мелiorациите одобрява годишните финансово-стопански планове и отчети, техническите проекти и сметки на всички електростопански и електропромишлени организации и предприятия.

За обсъждане на по-големи и важни технически проекти и сметки при министерството се създава експертен съвет, съставът на който се определя от министъра.

II. Преходни разпоредения

Чл. 7. Когато, засегнат от настоящия закон, електростопански обект е принадлежност към комбинирано предприятие, разпоредбите на закона се отнасят само до електростопанската част.

Чл. 8. Собствеността на електростопанските предприятия, които попадат в разпореденията на чл. 24 от договора за мир с България, не се засяга от настоящия закон.

Чл. 9. Считат се неразделна част от електростопанското предприятие всички машинни съоръжения, инсталации, сгради и други, които имат връзка с производството, преноса, трансформацията и разпределението на електрическата енергия.

Чл. 10. От деня на публикуване настоящия закон всички договори за електроснабдяване, сключени с електростопанските предприятия, се считат унищожени по право.

Чл. 11. Законът за Главната дирекция за електрификацията на България се отменя.

По предложение на министъра на електрификацията и мелiorациите Министерският съвет разпределя активите и пасивите на Главната дирекция за електрификацията между държавните предприятия на самоздръжка при министерството.

Чл. 12. Министерският съвет, по предложение на министъра на електрификацията и мелiorациите, определя размера на задълженията, които съответното предприятие на самоздръжка при Министерството на електрификацията и мелiorациите следва да поеме за сметка на засегнатите държавни, общински и други електростопански предприятия, които не са предмет на закона за национализация на частни индустриални и минни предприятия.

Чл. 13. Държавното електроснабдително предприятие „Въча“ се включва с целия си актив и пасив в съответното предприятие на самоздръжка при Министерството на електрификацията и мелiorациите.

Времето, прослужено от шатните служители при електрическа централа „Въча“ от 1 януари 1924 година до влизането на настоящия закон в сила, се счита изцяло за пенсия при фонда „Пенсии за изслужено време“, като следващите се внасят за пенсия, включително субсидията и лихвата върху тях за това време, са в тежест и се внасят от предприятието „Въча“, respectively предприятието, поемащо активите и пасивите на „Въча“.

Чл. 14. В закона за електрификацията навсякъде, вместо Министерство, respectively министър на обществените сгради, пътищата и благоустройството, да се чете Министерство, respectively министър на електрификацията и мелiorациите, а вместо „главен директор за електрификацията на България“ да се чете „съответния помощник-министър при Министерство на електрификацията и мелiorациите“.

Чл. 15. За приложението на настоящия закон и за устройството на сектор електрификация при министерството, Министерството на електрификацията и мелiorациите изработва правилници, които се одобряват от Министерския съвет.

Председателствуваш Яни Янев: Има думата министърът на електрификацията.

Министър Кимон Георгиев: (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Драги народни представители! Вземам думата не за да се спра върху основанията, които са продиктували предлагането на този законопроект — защото в мотивите, които ви се прочетоха, те са изложени, макар и накратко, но все пак доста изчерпателно. Желая само да подчертая пред вас основната мисъл, която именно е продиктувала закона. Това е стремението да се създаде пълно единство в електроостанството на страната. Няма област от стопанския живот, която по-малко да търпи и да понеса без вреда хаоса в стопанисването, както е електроостанството. И аз искам да изясня пред вас тая мисъл с няколко цифри, които имам на разположение.

За да се създаде единство в електроостанството, има се пред вид да се одържави цялото електроостанство, т. е. да премине от частни, обществени и общински ръце изцяло в държавни ръце, за да се получи възможност да бъдат командувани и провеждани от едно място както строителството и експлоатацията, така и разпределянето на електрическата енергия в страната.

Още в 1934 г., когато се прокара първият закон за електрификацията, се проведе именно тая основна мисъл, но твърде плахо — за него време, разбира се, доста смело: събирането на всички електрически предприятия постепенно в ръцете на държавата. Беше невъзможно и нито по силите на държавата по нито време, при тогавашните условия да одържави напълно електрическите предприятия в страната. Но затуй чрез закона се определи и се насочи тенденцията: частните предприятия се заставяха постепенно да преминават в обществени предприятия, обществените предприятия и общинските предприятия постепенно да преминават в държавни предприятия. Смяташе се тогава, по тоя начин, в един период от около 20 години частните и обществените предприятия постепенно да минат в ръцете на държавата и така да се отговори на голямата нужда от единство в електроостанството.

За частие в тая област се откриха нови и широки възможности след национализацията на индустрията, което позволи да се съберат в ръцете на държавата всички електрически предприятия и да се даде възможност практически да се проведе единство в използването на цялото електроостанство.

Пред мене са цифри, една голяма таблица, която именно дава резултатите за последните 13 години, а именно от 1935 г., откогато е в сила законът, който поощрява преминаването на частните в обществени и обществените в държавни предприятия. За да мога да изтъкна пред вас от какво грамадно значение е постепенното преминаване в един ръце и в едно ръководство на електроостанството, аз разделям този период на три части, а именно: предвоенен период, военен период, т. е. периодът през време на войната, и следвоенен период, т. е. след 9 септември 1944 г. Всички тия много цифри аз съм ги обобщил в една по-конкретна таблица, която да може да резюмира резултатите и да подчертае основната мисъл, която се провежда в законопроекта — единство в електроостанството.

Сведенията за тези периоди, които ще ви дам, и цифрите, които ще ви прочета, сами по себе си представляват голям интерес, но изводът, който ще се изведе от съпоставянето на тия цифри, представлява още по-голям интерес.

Тези три периода са следните: от 1935 до 1940 г. включително — 6 години преди България да се намеси във войната чрез приобщаването ѝ от 1 март 1941 г. към Тройния пакт; от 1941 до 1944 г. — 4 години военен период, който преживя страната, и от 1945 до 1947 г. — годините след 9 септември.

Его как именно е вървяло развитието на различните видове мощности — водни, парни и дизелови — през тия три периода.

През първия период, значи предвоенния период, ние сме имали средно за 6-те години водни централи с 43.000 киловатна инсталирана мощност. През време на военния период тия 43.000 киловата са пораснали на 49.000 киловата. След войната, за годините 1945-1947 г., са пораснали на 51.900 киловата. Както виждате, водните централи през периода непосредствено след войната, за три години, са пораснали сравнително най-слабо.

Но нека да крачим следните цифри, за да видим дали и те вярват в същата пропорция. През същите тия три периода ние имаме произведени киловат-часа, значи, използвана електрическа енергия, както следва:

През първия период, предвоенния период, имаме добито общо за 6-те години средно годишно по 134 милиона киловат-часа електрическа енергия; през военния период, значи, периода през време на войната, през който сме имали средно 17% повече инсталирана мощност, ние сме получавали по 157 милиона киловат-часа, докато през периода на последните три години, въпреки че увеличението на инсталираната мощност е твърде малко, само с 2.000 киловата, ние сме получавали вече по 208 милиона киловат-часа годишно от нашите водни електроцентрали. Това показва, че наистина в областта на използването на нашите водни централи ние сме направили решителна крачка напред, защото докато имаме едно слабо увеличение на мощността, а именно за военния период само с 14%, а общо за следвоенния период спрямо предвоенния с 21%, в електропроизводството сме достигнали до 144% увеличение, което ще рече, че тенденцията да се съсредоточава използването на електроостанството в страната в един ръце, да се командва и да се направлява от страна на държавата е дала вече значителни резултати в областта на водните централи.

Освен това имаме и парни централи. Парните централи са се развивали така: имали сме 49.000 киловата мощност в предвоенния период, 58.000 киловата през военния период и 65.000 киловата в следвоенния период. Както виждате, имаме едно значително развие в областта на термическите централи, на парните централи. Ние сме достигнали през военния период 19% увеличение, а общо в трите години на следвоенния период вече достигаме до 33% увеличение спрямо предвоенния период.

В предвоенния период са произвеждани годишно по 59.000.000 киловат-часа — през военния период по 145.000.000 киловат-часа, докато в следвоенния период, значи, от 1945 до 1947 г., средно за година се достига до 219.000.000 киловат-часа.

Значи, докато през последните три години след войната, сме увеличили инсталираната мощност само с 33% спрямо предвоенния период, ние сме увеличили в същия период експлоатацията на тия централи с 268%. Виждате един колосален напредък, който е направен през последните три години след войната в използването на парните централи.

Но имаме и дизелови централи. При дизеловите централи преди войната сме имали 11.783 киловата инсталирана мощност. Тя се увеличава през военния период на 12.950 киловата, а в следвоенния период — на 14.783 киловата. Значи, имаме в инсталираната мощност покачане през последния, следвоенния период, с 26%.

Ще видите обаче едно особено явление — че в периода, в който ние имаме сравнително най-голяма мощност, имаме най-малко електропроизводство от дизеловите централи, а именно: през предвоенния период средно годишно ние сме получавали по 23 милиона киловат-часа, по 14 милиона през военните години и по 16 милиона киловат-часа в трите години след войната — 1945, 1946 и 1947 г. Значи, при дизеловите централи обратна е пропорцията на използваната енергия, на произведената енергия спрямо инсталираната мощност.

Това няма защо да ни плаши. Тъкмо това е успокоителното явление. Дизеловите централи произвеждат най-скъпа електрическа енергия. Виждате, че въпреки, че мощността на дизеловите централи се е увеличавала, тяхното използване се е намалило благодарение на това, че по другите пътища — чрез водните и чрез парните централи — държавата успява все повече и повече да снабдява нашата индустрия, земеделието, занаятите и битовите нужди с по-евтина енергия, поради което тия два източника — водните централи и парните централи — непрекъснато са измествали дизеловите централи.

Общо за всички видове централи през първия период ние сме имали 103.983, близо 104.000 киловат-часа инсталирана мощност, а произведени киловат-часа средно годишно по 216 милиона, докато през военния период сме имали 120.000 киловат-часа, а произведени средно годишно по 316 милиона киловат-часа и най-после през последните три години сме имали средно 129.000 киловат-часа, а сме произвеждали средно годишно по 443 милиона киловат-часа.

Какво показва това? — Че докато ние спрямо предвоенния период сме увеличили нашата мощност всичко с 21%, производството в киловат-часа сме го увеличили от 216 милиона киловат-часа на 443 милиона киловат-часа, или с 204%. Това показва, че колкото повече се утвърждава нашият стремеж към обединение, към единство на електропроизводството, електроексплоатацията, електростроителството и електроразпределението, толкова повече израства възможността за произвеждане на повече електрическа енергия от една и съща инсталирана електрическа мощност.

Тъкмо това именно е продуктувало да се излезе с този закон и да се предложи, щото да се отиде до логическия край — към пълно единство, към пълно единение на цялото електроостанство, за да се даде възможност чрез едно рационализиране, както в електростроителството, така също и в електропроизводството, в електроразпределението а също така и в създаването на електропромишлеността, да се разгънат възможно повече силите на държавата в тази област и по този начин да се разширят и създадат все по-големи предпоставки за развитието както на нашата индустрия, така също и на нашето земеделие и подобрене бита на нашия народ.

Това са съображенията, драги народни представители, които продиктуваха този законопроект. Аз не се съмнявам, че вие преценявате значението му и че с гласуването на предложението ви законопроект ние ще дадете възможност на държавата да разгъне в най-кратко време силите, които нашата страна би могла да вложи в електропроизводството, и по този начин да обогатява едно по-скорошно развитие на всички области на нашия живот. (Ръкоплескания)

Председателстващ Яни Янев: Има думата народният представител Вито Атанасов.

Вито Атанасов (к): (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Електрификацията гради демокрацията и социализма по най-сигурен начин, затова електрификацията е първостепенен политически проблем. Чл. 1 от законопроекта гласи: „Електрофикацията и електроизграждането в Народната република България се уреждат от държавата чрез Министерството на електрификацията и мелiorациите“. Чл. 2 гласи: „Електричните източници и всички съоръжения за производство, пренос и разпределение на енергията, както и електропромишлеността са държавна, общонародна собственост“.

Нашето закъсняло електроизграждане, както и нашата закъсняла индустриализация се дължат, от една страна, на влиянието на чуждия империализъм в Югоизточна Европа, предимно на германския, а от друга страна — на чистия капитал, който търсеше в нашата електрификация само рентабилни обекти, които да му дават в късо време добра рента.

За да не бъде голословен, искам да ви припомня един факт. Имаме някога един легендарен „строител“ у нас на разни големи, крупни стопански дела. Това беше бившият министър Димитър Василев. Неговото име се посеще по всички краища на страната, затуй защото нему се приписваха най-големите заслуги за водоснабдяването на безводния Делиорман. Възползуван от този шум, който се вдигна около него, той предприе да строи и нашите електрификации. Обаче тръбна да знаем известни подробности около тия строежи, затуй защото те хвърлят една светлина върху мотивите и начините на самите строежи.

Например за язовира „Росица“, който бе започнат от миналия режим, че е излизало да знаем, че при започването на този строеж в него са участвували три германски фирми и една смесена германо-българска. Ръководител на този строеж е бил някакъв неизвестен инженер Златарев. Казвам неизвестен не затуй, че е някое си външно лице — напротив, той и сега е в София — обаче известен на нашата общественост, значи, един посредствен човек. Условието са били следните: за всяка доставка на съоръжения и строителни материали се заплаща 17.5% на германските доставчици. Самият Златарев е бил контрагент на тогавашния министър на благоустройството Димитър Василев и безспорно тези печалби са си дележи общо. Не казвам, че елите езици говорят това, но това е самата същност. Вземами са били материали и съоръжения от германски фирми за временно ползуване на строежите.

Ето един факт. Натоварени са цели два влака с такива съоръжения от германска товарна гара и наемът почва да тече от момента на товаренето на германската товарна гара. Пътуват тези влакове, пътуват и в България и стигат на най-близката гара до язовира „Росица“. Там седят 12 дни и няма кой да ги разтовари, а денгубието тече. БДЖ са наложили глоба от 300.000 лв. за денгубие. И когато се изчисляват процентите на комисионата, слага се 17.5% и върху тая сума от 300.000 лв. Това са факти и сметки, които говорят!

Да не говорим за организацията „Тодт“, в която този фамозен министър на благоустройството също вземаше живо участие, затуй защото всички тогавашни строежи по нашата електрификация и благоустройството дори бяха свързани именно с лични забогатявания, комисиони и пр. Те не са си поставяли никога за цел действително изграждане на нашата електрификация. От по-нататъшните ми мисли вие ще видите какво е направено за краткия период от 9 септември насам.

В по-големите градове, където имаше масирана консумация и индустрия, електрификацията се изгради под формата на локална електрификация с оглед на бързото рентиране на вложения капитал. Както иже, така и цяла Югоизточна Европа бяхме осъдени да останем за дълги години бедни аграрни страни, които да дават сурови материали за средноевропейската, главно за германската индустрия.

Дори страни, освободени по-рано от нас — съседните балкански страни — по същите причини останаха назад в индустриално отношение. Германия, която загуби своите колонии в първата световна война се нахвърли върху Балканите и Близкия изток, откъдето получаваше сурови материали за своята индустрия. И затова доунигът „Дранг нах Остен“ не свързаше от платформата на нито едно от германските правителства.

Едва в началото на втората световна война и през самата война Германия форсира добиването у нас на някои руди, главно железни, медни, оловни и хромови, за своите военновременни цели. От друга страна електроизграждането, доколкото съществуваше до войната, се извършваше предимно от частния капитал, който не можеше да получи рента от електрификацията на слаби и разпръснати консуматори, каквито са българските села, с изключение на близкостоящи до градовете селища.

Непосредствено след 9 септември 1944 г. Главната дирекция на електрификацията, която до 9 септември беше само Дирекция за електрифицирането на Северна България, а след 9 септември стана Главна дирекция за електрификацията на цялата страна, мина към събиране на разпръснатите по разните министерства и институти електрификационни служби. Същевременно Главната дирекция премина към една основна реорганизация на своите служби по линията на създаване на една здрава строителна стопанско единица с шат в София и с оперативни подразделения, наречени областни инженерства. Големият глад за електрическа енергия, резултат на бързо нарастващите нужди на консумцията, създаде една диспропорция между годишната консумация и производството на електрическа енергия, възлизаща на 200 милиона киловатчаса. Това чаложие въвеждането на строги режимни програми за разпределението на електрическата енергия в страната. Вие знаете, че на местните беше забранено да се пуша ток, а трябва да работят само нощно време. И всичко това беше оправдано, разбирате се.

Благодарение на безсистемната електрификация, провеждана преди 9 септември 1944 г. в страната, все още съществуваша област и райони, където имаше излишек от енергия, както в същото време други области и райони страдаха от остър глад за такава. Една от първите мерки на Главната дирекция беше ударно застрояване на далекопроводи — а сега се казват електропроводи — за пренасяне излишната енергия към дефицитните райони, каквито са далекопроводите Бургас—Стралджа, Кърджали—Маринно, Новачене—Мездра, Пловдив—Маринно, Самоков—Костенец, Провадия—Шумен.

Тук му е мястото да спомена за хидроелектрическата централа „Тричо Костов“, която беше замислена през пролетта на 1945 г., когато енергийната криза в страната беше взела много остър характер. Особено изостана в електрификационен отношение беше Врачанска област. Строежите започнаха на 1 април 1946 г. и на 26 януари 1947 г. беше пусната в движение, като беше завършен първият етап. Това беше първото водно строителство у нас, строено в духа на новото време. С положителност може да се твърди, че стопанският ефект на тая централа за трите следващи години е такъв, че ще намали стойността ѝ с 50%. Електропроизводителните агрегати гниеа от две десетилетия в запустялата фабрика край с. Панчарево. Врачанска област тънеше в мрак, мизерия и нищета. Кой беше тая сила, която само за една година построи централа и даде светлина и благодат на населението от Врачанска област? Отговорът е един — народът и неговата отечественофронтиска власт! (Ръкоплесквания)

Електрификацията е ключовата проблема на нашето стопанско изграждане. Ако проблемите трябва да се градират по важност, в основата и начело трябва да се постави енергетиката.

Непосредственото участие на народа в търсене възможност за изграждане на електроенергийни съоръжения и упоритото търсене на изход от положението от страна на електродеятелите свидетелствуват за стихийното разрастване на електрификационното въодушевляване.

Аз искам да ви приведа един факт. Моето село отпреди три месеца е вече електрифицирано. Съседното село, което влиза в състава на нашата община, беше разделено на два лагера — то се казва с. Мареж — по политически и по други домашни въпроси. Имаше как да ги съберем в едно. И когато аз устрой общоселско събрание, поставих като главна и ударна задача електрифицирането на това село. И вие знаете ли, другарки и другари, че тая идея само обедини цялото население и сега са вече пред близка електрификация? Няма тия раздори, няма тия лагери. Електричеството извърши своята велика възпитателна и преобразователна роля в това село. (Ръкоплесквания)

Електрификацията в съзнанието на народа е вече нещо съдбовно. Масите, верни на своя усет, правят голям напор и заставят факторите да бъдат продължени електроизгражданията. Това особено се отнася до селата, отдето се предлагат бакъренни съдове, дървени стълбове, превоз, труд и пр. Секторите на нашето производство са земеделното, индустриалното и подземните богатства. Земеделното е и ще остане за дълги години главният производствен източник. Главната причина за назадиността му се крие в липсата на енергийно съоръжаване и мелiorативни мероприятия, които именно в другите страни дават едрите резултати. У нас все още не са палице масови резултати от напояванията, въпреки убеждението на населението, че те са първостепенна необходимост. Частичното помпажно напояване дава такива резултати, че нито земеделски стопанин, вкусил от резултатите на тези напоявания, не допуща да бъде възспрян дори и при скъпа електрическа енергия. Електрическата енергия в селските стопанства като двигателна енергия придава на труда на земеделския стопанин няколкократно повишение на неговата продуктивност.

Електрическата енергия като топлина е отдавна приложена в широк мащаб в другите страни, както в индустрията и домакинствата, така и в земеделието. Днес в света над 150 милиарда киловатчаса, значи, една четвърт от световната консумация, се използва като топлина, една част от която се поглъща от земеделските нужди.

Към топлинната проблема трябва да се прибави и селското хладилно дело, което спасява не само деликатните продукти на селското стопанство от развала, но дава възможност и за подобрене на тяхното качество. Не трябва да се забравя основното значение на електрическата енергия за добиване на изкуствени торове, особено като се има пред вид липсата въобще на торове за нашето земеделие. Работните площи в много области са вече така изтощени, че липсващият добър урожай се равнява на някогашни отпреди 20—30 години среден неуражай.

Електрическата енергия в селското стопанство ще донесе истинска революция в селото, което иначе при всички други политически промени е вземало слабо участие в преустройството. А не трябва да се забравя, че се отнася до 70% от българското население.

Правилно с изграждането на модерното селско стопанство се явява нуждата от изграждане на нашата индустрия и нашата енергийна база. Много правилно др. Коларов, когато говори по бюджет за 1946 г., подчерта голямата мисъл, че не е достатъчно да повишим доходността от квадратен метър земя, като напояваме по-добре, като обработваме по-добре нашата земя, като изградим нашата мелiorационна система, ако не изградим паралелно с това нашата индустрия. Много правилно той показва примера с напоителната система на р. Нил, с произвеждания там памук с дълги влакна, но където египетските селяни са все така бедни, дори победни от нашите селяни, само затова, защото този памук не се преработва от египетската индустрия.

Нитоже не може да отрече, че само електрическата енергия е, която може да сътвори някакъв вид топлина. А щом е така, то електрификацията на страната се явява като една задача в из-

граждането на нашето стопанство, на нашата индустрия и на нашето земеделие и само по този път ние можем положително да изменим структурата на нашето стопанство.

Идва въпросът: да изградим тази енергийна база, по кой начин и върху кои наши силови източници? Енергийната проблема не се изразява само в добиване на електрическа енергия. Нашата масирана индустрия например, каквато имаме в Габрово, Сливен и Русе, има нужда от пара, топла вода, които тя добива със своите стари котли при един лош коефициент на използваемост. Ние бихме спестили най-малко 50% от въглищата, които изгарят тия котли, ако изградим вместо тези малки централи при отделните предприятия по една топлоилова централа, която да снабдява индустрията с пара и с вода и същевременно с електрическа енергия, независимо от застрояването на двете централи на текущи води „Видима“ и „Тъжа“, тъй като през летните месеци текущите води не могат да осигурят достатъчно електрическа енергия за габровската индустрия, която би могла да консумира 20 милиона киловатчаса годишно, а получава само 10 милиона киловатчаса от централа „Белек“.

Друг съществен елемент при изграждането на нашата енергийна база — това е цялостно свързаната електрификация. Централата на р. Осъм в гр. Ловеч дава 2.300 киловата, обаче през сухите месеци дава едва 40 киловата. За каква индустрия и домашна консумация може да се говори за Ловеч, когато през лятото енергията не стига да осигури дори осветлението на Ловеч? Вечер започва една борба между централите „Белек“, централата „Долина Митрополития“, „Янтра“, „Сини вир“, „Леденик“ и „Грамада-та“ за това, като повишават периодите и напреженията.

Този пример ме кара да ви припомня за Варна. Когато маршал Тито идва във Варна, ние зпете с какво въздушевание, с какъв ентузиазъм беше посрещнат. Наредили да се усили светлината във Варна по случай посрещането на маршал Тито. И тамошната електрическа централа нарежда веднага да се прехвърне електричество за Провадия и целия Шуменски край и други селища, които са свързани с Варна. И ние не само че не можахме да слушаме тържествата по случай посрещането на маршал Тито, ами бяхме въобще в мрак. Та искам да ви кажа, че такива работи стават благодарение на това, че ние имаме цялостно свързана електрификация.

Този пример ни подчертава, че не само има значение свързаната електрификация, но има значение унифицирането на командването и на ръководството на цялостно свързаната електрификация. Това е централен въпрос, който се урежда с този законопроект. Електрификацията се гради предимно върху национални и природни силови източници, следователно трябва да има една свързана система за най-рационално използване на съществуващите силови източници, защото само една такава цялостно свързана система може да ни даде най-сигурна и най-евтина енергия. Става ясно прочее защо се налага цялостно свързаната електрификация и защо се претъпва към национализирането й независимо от социалните и политически причини.

Още преди 20 години в Чехословакия не позволиха електрификацията да мине в частни ръце. Още тогава се създаде тъй нареченият общоюлосен електрификационен съюз, където влязоха общините, околните окръзи и държавата, като се изгради един цялостен синдикат.

Когато оф. власт взе ръководството на страната в свои ръце, още в 1915 г., през годината на отечествен та война, от държавния бюджет бяха отделени 760 милиона лева за електрификацията на страната ни. Това беше момент, когато държавата едва смогваше да задоволи други по-основни нужди. Но тя очертта тенденцията на развитието на нашата страна, като даде впоследствие много милиарди за изграждането на нашата електрификационна просвета.

Цялостно свързаната електрификация третира територията на България като едно органическо цяло, върху което трябва да се развие безпрепятствено всякаква подходяща промишленост, както и да може да бъде енергитиран всеки приложим у нас труд. Тази огромна проблема може да бъде преодоляна във възможно най-кратко време и със сравнително най-малко капитал, защото обектите ще могат да се строят наведнаж с пълната си мощност, без резерви, каквито при отделното застрояване се налагат, и при подпомагане в средствата за застрояването от близкостоящите и участващи мероприятия, като водоснабдяване, напоявания, разработване на кименовъглищни мини, използване отпадъчни каменни въглища, комбинирано силово-топлово производство и т. н.

Вземете сега градските централи, строени от популярни банки, общини и пр. Непременно ще видите, че при всяка централа има по две машини: една, която действа, и друга резервна, която чака, защото ако стане повреда, непременно трябва да има една резервна машина. А днес, когато трудно се доставят машини, резервни части и пр., ние виждаме, че тези резервни машини са балоаст, то-вър, защото ние имаме една цялостно свързана електрификация. Само при цялостно свързаната електрификация силовите източници, електропроводите и каблите ще могат да бъдат използвани в най-висок размер и следователно ще произведат и ще пренесат най-евтин киловатчас. Това е едно първостепенно условие за непрекъснато коествняване на електрическата енергия — цел, която световната електрификация отдавна си е поставила и упорито преследва и постига.

Така цялостно свързаната електрификация посредством еднакви тарифи и цени върху цялата територия на страната дава възможност на всички да се ползват от нея и по този начин става една първостепенна социална проблема, която разрешава най-справедливо разпределението на едно висше благо. Електроконсумацията, която мъчно може да се предвиди до какъв размер и в какви насоки ще се развива, ще може само чрез цялостно свързаната електрификация да рзчита на почти неограничени възможности — обстоятелство изключително важно за бъдещия ни стопански просперитет. Цялостно свързаната електрификация по самата

си същност е едно голямо планоово начинание, което стои в основата на планоовото стопанско изграждане на нашата страна и затова само при нейното прилагане може да се очаква желаното по размер и темпо стопанско развитие.

Здравните задачи, за които се полагат големи грижи и за които, не може да се откаже, се влагат значителни средства, са до голяма степен немислими при липсата на повсеместна и изгостно свързана електрификация.

Цялостно свързаната електрификация предполага една общо-народна организация за електростопанисване. От една страна стототработниците, които довчера бяха обикновени наемници с понижан дух и без съзнание за обществен дълг, ще навлязат в цялостната електрификационна организация като вдъхновени обществени служители с най-високо съзнание. От друга страна застават електроконсуматорите, които бяха тротирани досега като неопушени обекти за експлоатация. Техният глас и интерес не се зачиташе от никого. Като че ли електрификацията се създаваше само за печалби на отделни лица, групи, общини и др., а не за благоденствието на целия народ. Чрез тая система електроконсуматорите стават съпритежители, участвуват в управлението, запазват своите собствени интереси. Само по този път ще се изгради и новата българска електропромишленост, която ще създаде препятствие на една значителна част от българския народ. Само наличието на значителна електроенергия може да даде основание за създаването у нас на едрата тежка индустрия: железодобивна химическа, индустрия за химически торове и др.

Леката преносимост на енергията дава възможност да се организират предприятия в най-неблагоприятните за производството места — близо до източници на суровини и до центровете на консумация на готови продукти. Леката преносимост дава възможност за най-широка механизация почти на всички производствени процеси и форми в битата на човека.

При цялостно изградената енергийна система използването на наличните мощности на отделните източници е най-пълно, тъй като през периодите на спадане на консумацията близо разположените предприятия, ще подхранват с енергия други по-далечни обекти, които имат тогава потребност от увеличена енергия.

До войната е имало следните производства на електроенергия на глава от населението за една година в индустриално силно развитите капиталистически страни: Съединените щати — 1.160 квч.; Германия — 735 квч.; Англия — 608 квч.; Франция — 490 квч.; Япония — 421 квч. В България през 1946 г. са произведени 440.000.000 квч., или на глава около 60 киловатчаса. Само така може да се обясни извънредно ниската производителност на труда на нашите работници.

В Чехословакия производството на електрическа енергия е увеличено със 75% в сравнение с довоенното производство, въпреки че преди войната производството на електрическа енергия е било на значителна висота: през 1937 г. — 280 квч., а през 1945 г. — 400 квч. В СССР темповете на електроизграждането са по-големи, въпреки страшните разрушения, нанесени през войната, когато бяха разрушени всички електростанции в най-наситените с електрически съоръжения окупирани области. През 1950 г. електропроизводството трябва да стигне 82.000.000.000 квч. и да надхвърли довоенното със 70%.

У нас най-многочислени са дизеловите централи, които имат най-малка мощност 260 квч. Те са собственост преимно на популярни банки, общини, кооперации и др. Енергията, добивана чрез тях, е много скъпа — с 3 и повече пъти от тая, добивана от водните и парни електростанции. Те постепенно ще бъдат изхвърлени или оставени в резерв, толкова повече, че горивото за тях се вгига отъвн. Освен дизеловите, у нас има общо 67 парни и водни станции с обща мощност 110.800 квч. В бъдеще парните електроцентрали ще бъдат разположени в районите на крупните каменновъглищни находища — Пернишко, Маришко и Софийско — и ще имат далеч по-големи мощности, използвайки нискокалоричните въглища и отпадъци.

Електрифицирането на ж. п. транспорт е една назряла необходимост. Примушеството на такъв транспорт не се оспорва дори и от най-големите скептици. Обаче докато не се задоволят на първо време нуждите от енергия на създаващата се индустрия и селско стопанство, не може да се говори за електрифициране на железниците, още повече, че за пълното им електрифициране са нужни грамадни капиталовложения, каквито нашата стопанска система ще бъде в състояние да отдели само след ликвидиране на енергийната криза в индустрията и селското стопанство.

Електрификацията на България интересува вече целия български народ. Тя не е задача само на българските техници, на българските стопановеди, а е проблема на целия народ. И затова тя трябва да бъде разбрана в нейните едни линии от широките слоеве, само по който път нейната огромна материална стойност ще може да бъде преодоляна.

Трудно е да си представим една пълна електрификация, едно пълно съоръжение на труда на работника и селянина с електрическа енергия, за да съкратим работния ден и направим неговия труд по-приятен, без тържеството на социализма. Затова Ленин казва: „Крайно важно е по мое мнение и от теоретична и от практическа гледна точка да се казва ясно в нашите тезиси, че съвременната техника налага настоятелно електрификацията на цялата страна според един общ план и че това е най-бле осъществимо в настоящо време, защото от това най-много би спечелило селското стопанство и специално селяните.“

С това ще се реализира най-съществената и конкретна предпоставка за една още по-широка и цялостна общност на народните демократични републики на Европа след пълното затвърдяване в тях властта на народите им. От този етап не остава голям скок до следващия — социалистическа федерация на европейските народи, пълно братство и вечен мир между народите на света.

Завършвайки, не мога да не спомена безсмъртните мисли на Ленина за електрификацията:

„Комунизм — това е съветска власт плюс електрификацията на цялата страна.“

„Програмата за електрификацията — това е втората програма на партията.“

„Началото на електрификацията е начало на крупните успехи на съветската власт.“

„Развитието на електрификацията и подобряването на техниката, на транспорта унищожават противоположностите между града и селото.“

Другарят Георги Димитров преди да се върне от Москва беше казал: „За електрификацията не трябва да се жалят нито труд, нито средства, нито жертви.“

Векът на електричеството е век на социализма!

От името на парламентарната група на Работническата партия заявявам, че ще гласуваме единодушно законопроекта за електростопанството. (Ръкоплескания)

Председателстващ Яни Янев: Има думата народният представител Асен Христов.

Асен Христов (з): (От трибуната) Драги другарки и другари народни представители! Пред нас е представен за разглеждане законопроектът за електростопанството.

С разрастването на електрификацията и въобще на енергийната проблема нейните въпроси, свързани с производството и със стопанството, получават извънредно голяма важност.

До 9 септември един от основните белези на капиталистическото стопанство в нашата страна беше безплановостта по всички направления и като основа и стимул на частния капитал беше само печалбата. На електрификацията на страната се гледаше като на нещо отделно от стопанството ни, като средство за забогатяване, при което вложеният капитал добре и бързо се рентира, а не като основа на цялостно стопанско развитие. Такава беше тогава системата, при която частният капитал се влягаше там, където съществува незауменска сигурност за запазване и бързо рентиране.

Съществуването на отделни несвързани електрификационни обекти, частни или обществени, интересите на които често влизат в противоречие на общата държавна електрификация, представлява пречка за развитие на цялостно свързана електростопанска система. По тази причина ние сме изостанали на последно място в Европа по добив на електрическа енергия. Недостатъчният пък добив на електрическа енергия се е отразил отрицателно върху индустрията и особено върху земеделското ни стопанство.

Съществуващата понастоящем у нас енергийна криза, причинявана огромни загуби на стопанството ни, ще трябва да бъде преодоляна във възможни най-кратък срок.

Изетите преходни мерки след 9 септември, като техникостопански контрол на електростопанските предприятия, изравнителен фонд на цените на електрическата енергия, режимни програми, обща дирижировка и пр., не бяха от съществено значение при обстановката преди да бъде проведена национализацията на частните индустриални предприятия, поради което и не дадоха задоволителни резултати.

Днес, когато имаме новата Конституция на Народната република България, дълбокия народостопански план, закона за национализацията на индустриалните предприятия, с който се национализират и частните електроцентрали, нашето обществено развитие поема вече необходим курс към осъществяване на основните социалистически позиции.

При новата обстановка в програмата, приета на втория конгрес на Отечествения фронт, по отношение проблема за електрификацията се казва, че е необходимо „създаване на мощно енергийно стопанство чрез използване на всички водни и топливни източници на страната, срочно изграждане върху базата на научно-техническа подготовка системата на язовири и нейното използване за добиване на електрическа енергия и за напояване; срочно осъществяване на една програма на крупно промишлено строителство, която да позволи на България да произвежда машини и материали за електрификацията на страната.“

За да се изпълни тази програма, за да може нашата страна в един период от 10—20 години да догони днешния среден световен електрификационен уровень, който е 300 киловатчаса на глава за година електроконсумация, и да наредим нашата страна между напредналите и развити в стопанско, културно и социално отношение страни, налага ни се едно извънредно напрегнато електроизграждане, чрез което да могат да се осигурят в електропроизводството годишни скокове от 200 до 400 милиона киловатчаса.

Само при такъв темп в България ще могат да се произведат към 1960 г. необходимите 3 милиарда киловатчаса годишно и ще могат да бъдат разпределяни следователно на глава и година над 300 киловатчаса.

Това значи всяка година у нас да се поставят в действие нови 50 000 до 80 000 киловат електропроизводителни мощности.

Според специалистите най-важното мероприятие за реализиране на цялата електрификация е правилното отношение към нея. Електрификацията не може да се третира като клон нито на индустрията, нито на водното дело, нито на строителството, а само като основна, ключова проблема, на която трябва да се даде предимство, за да можем да извършим за успеха на републиката възможния най-голям скок.

Предложеният ни законопроект провежда началото за електростопанско единство — чл. 1 от същия — държавна, общонародна собственост на енергийните източници и всички съоръжения за производство, пренос и разпределение на енергията, както и на електропротителността — чл. 2 от същия.

С останалите членове се оточняват въпросите за общата организация, службите в министерството и държавните стопански предприятия,

като планиране, ръководство на стопанската им дейност и контролата им, определяне цените на електрическата енергия и пр.

Този закон осигурява плановете стопанисване и плановете строителство и електрификация на страната ни.

В заключение ще кажа: електрификацията в ръцете на държавата ще спомогне за бързото ни индустриално развитие, като не само ще съществуващите индустриални предприятия ще оодерят, но ще со създаде и мощна база за създаване на тежка индустрия в страната ни.

Към земеделското ни стопанство, което беше нерентабилен обект на частната електрификация, с нейните високи тарифи, ще се насочи държавната електрификация, за да бъде повишена няколкократно производителността на българския селянин.

Ще се реализират думите на др. Георги Димитров, казани пред конгреса ни на 28 и 29 декември 1947 г.: „Ние вървим по пътя на едно развитие, когато разликата между културата и благоденствието на града и селото ще бъде премахната. Така също нашето развитие ще доведе до премахване разликата между физическия и умствения труд.“

По тия съображения парламентарната група на Българския народен земеделски съюз ще гласува единодушно предложения законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Яни Янев: Няма записани други оратори. Ще пристъпим към гласуване.

Ония г-да народни представители, които приемат по принцип законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преди да преминем към следващата точка от дневния ред, съобщавам ви, г-да народни представители, че в бюрото на Народното събрание е постъпило предложение, подписано от група народни представители, за изменение на правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание.

Мкаваме към разглеждането на точка четвърта от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за народната милиция.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Георги Данков (з): Г-н председателю! Понеже мотивите и текстът на законопроекта са известни на г-да народните представители, на основание чл. 54 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание, правя предложение да не се четат.

Председателстващ Яни Янев: Ония г-да народни представители, които премат предложението на народния представител Георги Данков, на основание чл. 54 от правилника да не се четат мотивите към законопроекта и самият законопроект, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(М О Т И В И

към законопроекта за народната милиция

Уважаеми народни представители! Народната милиция е рожба на славното общонародно, антифашистко въстание на 9 септември 1944 г., рожба на самия народ и на неговата героична борба против монархо-фашистката диктатура, рожба на нашата народна власт.

Още на 9 септември 1944 г., след историческата промяна, въоръженият народ стана господар на своята страна. Първите отреди на народната милиция, това бяха въоръжените работници и селяни, демократичните граждани на нашата страна, това бяха нашите славни партизани.

С кратко министерско постановление от 10 септември 1944 г. се оформи законното съществуване на новата сила на народната власт за обезпечаване реда, за изграждането на тая нова наша народна власт и за ликвидирането и обезвреждането на враговете на народа.

Народната милиция с чест изпълни поставените ѝ задачи. В продължение на повече от 3 години народната милиция твърдо стои на своя боеви пост и зорко пази народните завоевания, обществения ред и държавната сигурност.

Днес нашата народна милиция представлява крепко организирана сила, която непрестанно се усъвършенствува както организационно, така и в изпълнение на своите служебни задължения. Тя натрупа свой богат и разнообразен опит. Народната милиция се издигна като една здрава и гранитна опора на народната власт и верен пазител на народните права и свободи.

Сега при реорганизирането на целия наш държавен живот и при новите задачи, които стоят пред народната милиция, съществуващите стари закони не отговарят на нейните нужди и нуждите на Народната република България. Много от постановленията на старите полицейски закони са в рязко противоречие с основния наш закон — Конституцията. Тия закони бяха пригодени за господстващите преди 9 септември монархо-фашистки клики, закони, с които се целеше да се обезпечи господството на буржоазно-капиталистическата класа, против интересите на народа и за неговото потискане.

След дълбоките преобразования, които станаха в нашата страна — и в областта на държавния, политическия и културния живот, и в областта на нашето стопанство — пред народната милиция днес стоят нови и по-големи задачи — по запазването на обществения ред и законност, в борбата срещу останките на антидемократичните, реставраторски и фашистски сили, в борбата против агентурата и оръдията на външната реакция, както и по опазването на нашето родно стопанство и строителство.

Поради всичко това, наложи се да се изготви един нов закон за народната милиция, закон, който да отрази новата организация на народната милиция, да отрази нейните постижения и едновременно с това да даде възможност за правилното по-нагатишно нейно развитие.

В новия закон ясно се определя какво представлява нашата народна милиция, на кого тя служи и чии интереси защитава. Още в чл. I се подчертава, че тя е изпълнителен орган на държавната власт, на който се възлага задачата „да поддържа обществен ред, спокойствие и сигурност на територията на Народната република България, да пази живота и честта на гражданите, държавните, обществените и частните имущества“, че „тя е пазител на правата и свободите, извоювани от народа“.

В същия член, алинея втора, се казва, че „в своята дейност народната милиция се ръководи само от интересите на народа, на Народната република, от повеленията на Конституцията и законите, опирайки се на широката подкрепа на народа“.

Законът урежда нейното устройство, определя основните видове милиция, урежда правата, задълженията и действията на нейните органи. Законът дава възможност да се обезпечи действителната охрана на нашето стопанство — фабрики, заводи, транспорт, гори, минни и др., да се обезпечи охраната на нашето народно богатство.

Чл. 4 на закона определя взаимноотношенията между органите на народната милиция и местните народни съвети. Народната милиция е длъжна да осигури изпълнението на заповедите и наредбите на народните съвети, издадени в кръга на тяхната компетентност. В това отношение народната милиция в своята дейност е и под общия контрол на местните изборни органи на народа, каквито ще бъдат нашите народни съвети.

С предлагания закон се премахват редица сега съществуващи закони и постановления на закони, изхвърля се като ненужна цялата полицейщина, с която бяха пропити старите полицейски закони и наредби.

Всячки разпоредби, които са от административно-милиционерско естество, се включват в тоя закон. Той става основен закон за народната милиция, който дава ново устройство и организация и е построен върху началата на новата народна Конституция и установения демократичен режим в нашата страна.

Уважаеми и родни представители! Като предлагам на вашето внимание законопроект, моля да бъде разгледан и приет. С това ние ще допринесем за още по-голямото укрепване на народната милиция, като здрава опора на народната власт, с което ще допринесем и за укрепването на обществения ред, сигурност и законност в нашата страна.

София, февруари 1948 г.

Министър на вътрешните работи: Антон Югов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за народната милиция

I. Общи разпоредби

Чл. 1. Народната милиция — рожба на всенародното антифашистско въстание на 9 септември 1944 г., е изпълнителен орган на държавната власт. Тя има за задача да поддържа обществен ред, спокойствие и сигурност на територията на Народната република България, да пази живота и честта на гражданите, държавните, обществените и частните имущества. Тя е пазител на правата и свободите, извоювани от народа.

В своята дейност народната милиция се ръководи само от интересите на народа, Народната република, от повеленията на Конституцията и законите, опирайки се на широката подкрепа на народа.

Чл. 2. Народната милиция бива:

- а) обща — която осъществява общите задачи на народната милиция, определени в чл. 6, върху цялата територия на Народната република;
- б) особена — която има пряка задача да охранява държавни или обществени учреждения и предприятия, или други обекти, които й бъдат възложени.

Чл. 3. Народната милиция при изпълнение своите задачи може да привлича за съдействие и граждански лица.

Чл. 4. Народната милиция осигурява изпълнението на наредбите и заповедите на народните съвети, издадени в кръга на тяхната компетентност.

II. Устройство и задачи

Чл. 5. Министерът на вътрешните работи е върховен ръководител на всички видове народна милиция в страната. Той упражнява това ръководство чрез директора на народната милиция и други упълномощена от него лица.

Централен ръководещ орган на народната милиция е Дирекцията на народната милиция, начело на която стои директор.

Организацията на народната милиция, нейните подразделения, место-служенето и броят на служителите се определят от министъра на вътрешните работи с наредба.

Чл. 6. Предназначението на народната милиция е:

- а) да поддържа обществен ред, спокойствие и сигурност в страната;
- б) да пази живота, правата, свободите и честта на гражданите;
- в) да пази държавните, обществените и частните имущества;
- г) да води борба срещу стопанските вредители и спекулата;
- д) да бди за запазване на обществен морал и води борба срещу социалните злини;
- е) да следи за опазване на държавната тайна и води борба срещу шпионите и диверсантите;
- ж) да взема мерки за предотвратяване на престъпните деяния;
- з) да разкрива престъпленията от общ характер, да разследва и предава престъпниците на прокурорските и съдебни власти, както и да съдействува за изпълнение на присъдите;
- и) да контролира производството, търговията и ползуването на взривовещи и обжигателни;

к) да регистрира движението на населението и контролира чужденците;

л) да контролира и отчита движението на превозните средства в страната;

м) да съдействува за осигуряване на пасивната противовъздушна и химическа отбрана;

н) да оказва първа помощ на пострадали при несчастни случаи, престъпления, бедствия и др.;

о) да контролира изпълнението на разпоредбите за съзване на публични събрания;

п) да съдействува на другите държавни органи в случаите, предвидени в законите и правилниците;

р) да изпълнява всички други задължения, възложени й по законите и правилниците в страната.

Чл. 7. Особената милиция (ж.-п. милиция, митническа, горска, милиция по предприятия, зводи, банки, мини и др.) има за главна задача да охранява държавни и обществени учреждения, предприятия или техни обекти.

В района на обектите, които охранява, тя има правата и задълженията на общата милиция.

При подбора на служителите в особената милиция се вземат пред вид и изискванията, на които те трябва да отговарят, с оглед характера на службата им.

Обектите за охрана на особената милиция се утвърждават от Министерския съвет, по предложение на министъра на вътрешните работи.

Организацията, назначението и службата на особената милиция, както и взаимоотношенията между особената милиция и ръководителите на учрежденията или предприятията, чиито обекти тя охранява, се уреждат с правилници, одобрени от Министерския съвет по доклад на министъра на вътрешните работи.

Особената милиция се издържа от кредитите, предвидени в бюджетите на учрежденията или предприятията, чиито обекти охранява.

III. Личен състав

Чл. 8. Народната милиция е организирана върху началата на степенуваност на длъжностите и чиновите на милиционерските служители.

Чиновете в народната милиция са:

Висши команден състав:

Генерал-полковник от милицията.

Генерал-лейтенант от милицията.

Генерал-майор от милицията.

Старши команден състав:

Полковник от милицията.

Подполковник от милицията.

Майор от милицията.

Среден команден състав:

Капитан от милицията.

Поручик от милицията.

Подпоручик от милицията.

Кандидат-офицер от милицията.

Младши команден състав:

Уредник от милицията.

Старши милиционер I степен.

Старши милиционер II степен.

Реднически състав:

Младши милиционер I степен.

Младши милиционер II степен.

Редници.

На всички съответни длъжности в народната милиция, установени в щата, отговарят определени чинове, което се урежда с правилник.

Чл. 9. В милиционерския команден състав, при различни чинове и длъжности, старши е този, който има по-голям чин. При еднакви чинове и различни длъжности — този, който има по-горна длъжност. При еднакви чинове и длъжности — този, който е старши в чина по общото старшинство.

Когато в едно подразделение един началник с по-малък чин заема по-горна длъжност, той е по-старши спрямо началниците, които заемат по-долни длъжности, макар и да имат по-големи чинове.

В редническият състав старши е този, който за всеки отделен случай бъде назначен за такъв от началника, а в останалите случаи старшинството се определя според прослуженото време в длъжността.

Милиционерските чинове са присъщи само на народната милиция и не създават никакви права и задължения, освен предвидените в милиционерските закони и правилници.

Чл. 10. За подготовка на кадри за народната милиция се организират висши и нисши училища и курсове.

В тези училища и курсове се обучават и служителите от особена милиция.

Униформата и отличителните знаци на оперативните милиционерски служители от общата и особена милиция се установяват с правилник, одобрен от Министерския съвет по доклад на министъра на вътрешните работи.

Чл. 11. Висшият команден състав в народната милиция се назначава с указ.

Всички останали служители — с заповед на министъра или упълномощено от него лице.

Чл. 12. Оперативните милиционерски длъжности могат да се заемат от служители, които имат съответните милиционерски чинове, предвидени в закона.

Пуска се една милиционерска длъжност да се заема от служител с непосредствено по-голям или два по-малки чина за длъжността.

Когато за една служба в народната милиция няма кандидати с необходимия образователен или служебен ценз, министърът на вътрешните работи може да разрешава назначаването и на такива лица, които са достатъчно подготвени да я заемат, но нямат предвидения ценз.

Чл. 13. Производството на висшия и старши команден състав в по-горен чин се извършва с указ, а останалите милиционерски чинове — с заповед на министъра на вътрешните работи.

Условията на производството и редът за съставяне на атестациите се уреждат с правилник.

Чл. 14. Повишение в по-горна длъжност, преместване, уволнение, гонимост и дисциплинарни наказания на служителите в народната милиция се извършват по реда на специален правилник, утвърден от Министерския съвет.

Чл. 15. Оперативните служители от народната милиция и служителите от службите по чл. 66 за престъпления, извършени във връзка със службата, могат да се предават, по предложение на министъра на вътрешните работи или упълномощено от него лице, на военните съдилища и отговарят по военно-наказателния закон.

IV. Права и задължения

Чл. 16. Оперативните милиционерски служители получават безплатно облекло, оръжие, снаряжения и храна или порцион.

Административните и техническите служители в народната милиция, ако имат чинове или са приравнени, се ползват със същите права.

Чл. 17. Милиционерските служители, загинали през време на службата, се погребват на държавни разходи и им се отдават почести според чиновете им.

На наследниците на загиналите се дава еднократна помощ до размер на едногодишна заплата.

В случай че милиционерски служител, загинал при изпълнение на службата, е проявил изключителна храброст и преданост към народа и Народната република, на наследниците му се отпуска пенсия до размер на пълната му заплата по доклад на министъра на вътрешните работи.

Чл. 18. На гражданите, които се привличат за съдействие на народната милиция, може да се даде храна и парично възнаграждение, когато изпълняват възложените им задачи. За тях важат и разпорежданията на чл. 17.

Чл. 19. Лицата, постъпили на служба в народната милиция, са длъжни да служат в нея най-малко три години, а милиционерските офицери и завършилите милиционерски училища — пет години, където и да бъдат изпратени на служба.

Всеки милиционерски служител при постъпване на служба дава декларация, че се задължава да прослужи минималния срок, предвиден по-горе.

Оперативният състав на народната милиция може да бъде задължен да работи нощем и в празнични дни.

V. Изпълнение на службата

Чл. 20. При важни и неотложни задачи, при обществени бедствия, подпомагане болни или ранени, преследване престъпници или предаване важни съобщения, милиционерските служители могат да използват държавни, обществени и частни превозни средства на кредит, срещу представяне на служебна лична карта, за което се издава специална наредба.

Органите на БДЖ, параходите и други държавни, обществени или частни превозни средства са длъжни да оказват пълно съдействие на служителите на народната милиция.

Чл. 21. Милиционерските подразделения си служат с предимство и на кредит с всички пощенски, телефонни, телеграфни, радио и други съобщения в страната, за служебни нужди, а милиционерските служители — срещу представяне на служебна лична карта.

Чл. 22. Милиционерските служители при изпълнение на службата си се ръководят от законите, правилниците и наредбите, които трябва да изпълняват точно и добросъвестно. На тях е забранено да си служат с заплашване или насилие. Всяко злоупотреби с власт строго се наказва.

Чл. 23. Милиционерските служители са длъжни да изпълняват точно и безпрекословно заповедите на своите началници, освен онези, с които се заповядва явно престъпление.

Подчиненият изпълни точно служебната заповед на своя началник, за последните отговаря само началникът.

Ако той извърши престъпление по заповед на своя началник, за постъпките отговаря началникът и изпълнителят.

Чл. 24. Милиционерските служители винаги и всякъде са длъжни да бъдат за запазване на обществения ред, спокойствие и сигурност, да пазят държавните, обществените и частните имуществва, да пазят живота, правата, свободите и честта на гражданите, да възпрепятствуват извършването на престъпни деяния и вземат мерки за залавяне на престъпниците, независимо дали в момента изпълняват или не службата си.

Чл. 25. Милиционерският служител не може да напусне възложената задача или изпълнението на службата си без важна и неотложна служебна нужда, дори ако това е свързано с опасност за живота му. Ако е на пост — строго съблюдава и разпорежданията на инструкцията за поста.

Чл. 26. Милиционерските служители са длъжни строго да пазят служебната тайна както през време на службата, така и след уволнението им.

Служебна тайна е всичко, което служителът е узнал по време и във връзка със службата и което, ако стане известно другиму, би могло да причини вреда на службата, на държавните или народни интереси или интересите на отделни граждани.

Даване сведения относно службата (алинея втора) от милиционерските служители, включително и пред съдебните власти, става само с разрешение на преките началници.

Забранява се на милиционерските служители да издават книги, печатни произведения или да дават сведения за обнародване, които имат връзка със службата (алинея втора), без разрешение на по-горните началници.

Чл. 27. Всеки гражданин има право да се обръща устно или писмено към органите на народната милиция за всяко престъпление, което застрашава него или други граждани, и да иска помощ. Органите на народната милиция са длъжни, в кръга на своята служба, да вземат бързо надлежните мерки.

VI. Милиционерски действия

Наредби и заповеди

Чл. 28. За изпълнение на задачите, възложени на народната милиция по този или други закони, министърът на вътрешните работи издава наредби и заповеди.

Чл. 29. В изпълнение на закона, правилниците и наредбите, милиционерските органи, в кръга на своята компетентност, издават заповеди.

Милиционерските заповеди биват писмени, устни или чрез особени знаци.

Те трябва да бъдат съобщени на лицата, за които се отнасят, по начин, който дава достатъчно възможност да бъдат узнати от тях.

Чл. 30. Всяка наредба и заповед трябва да съдържа указание: до кого се отнася, конкретни разпореждания, дата и място на издаването, длъжност и подпис на издателя.

Наредбите и писмените заповеди, които се отнасят до гражданите, трябва да се мотивират и да бъдат указани законите, на които се основават.

Предупреждения

Чл. 31. Милиционерските органи могат да поканят едно лице, заподсържано в извършване на престъпни деяния, и го предупредят с протокол да се въздържа от извършване на престъпната дейност.

Към такова предупреждение се пристъпва по писмено оплакване или по служебна преценка.

За предупреждението се съставя протокол, по реда, уреден в правилника. Предупрежденият декларира, че ще се въздържа от извършване на престъпно деяние.

Неизпълнението на даденото обещание се счита като неизпълнение на милиционерска заповед и се наказва като такова, ако не осъществява състава на друго по-тежко престъпно деяние.

Задържания

Чл. 32. Никой гражданин не може да бъде задържан повече от 48 часа без постановление на съдебните органи или прокурора (чл. 82 от Конституцията).

Органите на народната милиция могат да задържат граждани само в случаите, предвидени в закона за наказателното съдопроизводство и по силата на писмена заповед. Министърът на вътрешните работи определя кои органи на народната милиция могат да издават такива заповеди.

Чл. 33. Без предварителна заповед може да бъдат задържани лица:

а) за предотвратяване или отстраняване на непосредствена опасност от престъпление, в случай че всяко забавяне би причинило значителни щети;

б) за прекратяване извършването на едно престъпление, ако други мерки биха били безрезультатни.

За всяко задържане милиционерските органи донасят незабавно на прекия си началник.

Чл. 34. При задържането, милиционерският орган трябва да се легитимира и покани задържания да го придружи до мястото, където явяването му е необходимо. Той се съобразява с възможностите на гражданина и нуждите на службата.

Ако е необходимо задържането да трае по-дълго от 48 часа, трябва да се иска съгласието на надлежния прокурор по реда на закона за наказателното съдопроизводство.

Военнослужещи се задържат от народната милиция в случаите на членове 33 и 78 от закона за наказателното съдопроизводство и другите особени закони, за които се уведомява военното команданство, или съответната военна част.

Покани и принуждения

Чл. 35. Милиционерските органи, в изпълнение на своите задачи, могат да призовават всекиго в служебните си помещения или в местата, където действуват.

Всеки милиционерски орган, в кръга на своята компетентност, може да покани устно едно лице, да го придружи до мястото, където явяването му е необходимо за определена милиционерска задача.

Милиционерските органи в такива случаи трябва да се съобразяват със свободното време и възможностите на поканеното лице и се стремят да изпълнят задачите си в по-късо време.

Чл. 36. Когато едно лице не изпълнява доброволно милиционерска задача или запрещение, срещу него може да се упражни необходимото принуждение.

Чл. 37. Милиционерските органи могат да отстранят, повредят или унищожат някои вещи, които пречат за изпълнение на една законна милиционерска задача, ако по друг начин това не може да бъде постигнато.

Употреба на оръжие

Чл. 38. При изпълнение на службата милиционерският орган може да употреби оръжие в следните случаи:

- а) за отблъскване на нападение, насочено срещу самия него или обекта, който пази;
- б) да защити живота на други лица;
- в) при залавяне на опасен престъпник или арестант, който бяга;
- г) да сломи противозаконна съпротива, на която се е натъкнал при изпълнение на важна служебна задача, ако други мерки биха били безрезултатни.

В горните случаи милиционерският орган е длъжен да употреби оръжието като крайна мярка, след като най-напред употреби по-малко опасно средство и пази човешкия живот, щом това е възможно.

Забранено е употребата на оръжие срещу деца.

Чл. 39. Милиционерският служител, който се намира под команда, не може да употреби оръжие без заповед на началника си. Последният е длъжен, ако обстоятелствата позволяват, да предупреди преди употребата на оръжието.

За всяка употреба на оръжие се донася на прякия началник.

Дознания и следствия

Чл. 40. Дознанията и следствията и всички действия по тях се извършват по реда и при условията на закона за наказателното съдопроизводство, под надзора на прокурора.

Милиционерските следователи могат да извършват всички действия на съдиите-следователи.

Чл. 41. Влизането в частни жилища, претърсванията и изземването от органите на народната милиция се извършва в случаите, предвидени в закона за наказателното съдопроизводство, или за да се предотврати непосредствена опасност от престъпление.

Чл. 42. Влизането, претърсването и изземването в частни жилища може да се извърши от всеки милиционерски орган, без предварителна заповед, ако всяка забава би допринесла значителна вреда, за която се донася незабавно на прякия началник.

Чл. 43. Предмети, обявления, плакати и др., изложени на обществени места, които засягат обществения ред или морал, се изземват и предават на съдебните власти или се унищожават.

VII. Надзорни действия

Публични събрания

Чл. 44. Народната милиция се грижи за запазване на реда при събрания, митинги и манифестации. За публичните събрания инициаторите са длъжни да уведомяват местното милиционерско управление 4 часа преди започването му; за събрания по случай избори — 2 часа, а за митинги, манифестации, конгреси, конференции, фестивали и др. — 3 дни.

В заявлението се посочва:

1. Местото, денят и часът на събранието.
2. Дисциплинарен ред и имената на гражданите, които ще говорят.
3. Програмата и планът за движението на манифестацията, ако има такава.

Уведомление не се прави за организационни събрания на законно съществуващи организации, на които се събират само техни членове и разискват присъщи на организацията въпроси.

Чл. 45. Околийският народен съвет, по доклад на съответния началник на милицията, може да измени датата, мястото на насроченото събрание, да измени пътя, по който ще мине манифестацията, или да ги забрани, ако две или повече събрания са насрочени през едно и също време, на близки места и съществува опасност за нарушаване на обществения ред, ако има опасност да бъдат засегнати върховните интереси на Народната република, добрите й отношения с другите страни или при епидемия.

На всяко публично събрание могат да присъствуват представители на народната милиция. По искане на представителя на събранията те са длъжни да му дават съдействие за опазване на реда.

Събрания и манифестации, които стават без спазване разпоредбите на закона, не се допускат.

Дружества и организации

Чл. 46. Дружествата и организациите с идеални цели не могат да действуват законно, ако уставите им не са утвърдени от Министерството на вътрешните работи. Измененията и допълненията на уставите се утвърждават по същия ред.

Чл. 47. Заявления за утвърждаване на уставите на организации и дружества с идеални цели се подават от управителните им тела, заедно с учредителния протокол, устава, списък на членовете-основатели и списък на новоизбраното управително тяло, подписани от същото, в три екземпляра в Министерството на вътрешните работи, а за провинцията — чрез околийските началници на народната милиция.

Чл. 48. Министерът на вътрешните работи може да откаже утвърждаването на устав на едно дружество или организация или да прекрати тяхното съществуване, ако:

- а) целите, средствата или устройството му противоречат на Конституцията, законите, на установения държавен и обществен ред или на обществения морал;
- б) ако си поставя за цел да отнеме или накърни правата или свободите на българския народ, извоювани с народното въстание от 9 септември 1944 г. и обезпечени от Конституцията, да променя работна организация, национална независимост, фашистка и антидемократична идеология или улеснява империалистическа агресия;

в) ако съществуването му може да застраши националната независимост и държавен суверенитет на страната или да попречи на добрите отношения с другите демократични народи;

г) ако в ръководното му тяло са избрани или назначени лица с фашистки прояви или осъждани за противонародна дейност.

Чл. 49. С наредба на министъра на вътрешните работи или по искане на органите на народната милиция организациите си длъжни да представят в местните милиционерски управления сведения за управителните тела и отговорни служители, протоколи, бюджети и други.

Общодостъпни заведения, курсове и бюра

Чл. 50. Народната милиция, чрез своите органи, упражнява контрол над общодостъпните заведения като хотели, ханове, гостилници, кръчми, кафенета, кина, театри и др., а също така информационните и куриерски бюра, курсове и др. За тази цел тя има право:

а) да издава наредби и заповеди за поддържане добрия ред и спокойствието, да следи за поведението на лицата, които работят там или ги посещават;

б) да разпорежда закриване на такива заведения, курсове или бюра, временно или завинаги, в случаите когато се установи, че в тях се устройват хазартни игри, безнравствени деяния или се събират обществено опасни лица, или ако съдържателите им систематически нарушават законите и наредбите.

Чл. 51. Който иска да открие общодостъпно заведение, курс или бюро, посочено в предходния член, трябва предварително да се снабди с разрешително.

Милиционерските разрешения се издават на български граждани, които имат пълнолетие, не са осъждани за престъпление от общ характер и нямат фашистки прояви.

Милиционерските разрешителни важат за срок от една година. Съдържателите на хотели, ханове и други подобни заведения са длъжни да водят книга за отседналите в тях лица.

Мерки спрямо общественоопасни лица

Чл. 52. Народната милиция може да задържа и изпраща в трудово-възпитателни общежития или на ново местожителство лица с фашистки и антинародни прояви, които са опасни за обществения ред, държавната сигурност или разпространяват злонамерени и лъжливи слухове.

Чл. 53. Такива мерки народната милиция взема и спрямо:

- а) изнудвачи, измамници и рецидивисти;
- б) сводници, сутеньори и лица, опасни за обществен морал;
- в) комарджии, просиачи и лица със скандално поведение;
- г) спекуланти и черноборсджии.

Чл. 54. Задържането и изпращането в трудово-възпитателни общежития или установяването на ново местожителство, за лицата по чл. 53, става по заповед на министъра на вътрешните работи или упълномощено от него лице, а за лицата, посочени в чл. 52 — с заповед на министъра на вътрешните работи след вземане съгласието на главния прокурор на Народната република.

Срокът за престояване в трудово-възпитателно общежитие не може да бъде по-голям от една година, освен ако не бъде продължен с нова заповед по горния ред.

Установяването на ново местожителство може да бъде за постоянно или временно.

Чл. 55. За реда и устройството на трудово-възпитателните общежития се издава правилник.

Лицата, установени на ново местожителство, не могат без разрешение да го напускат. Ако е нужно, може да им бъде наложено да се разпискват в местното милиционерско управление. Когато възворените нямат средства за препитание и не могат сами да си намерят работа, местното милиционерско управление взема мерки да ги настани на работа.

VIII. Отношения и сътрудничество с другите органи на държавата и гражданите

Чл. 56. Съдебните власти във връзка с разкриване на престъпления и в други определени от закона случаи могат да дават нареждания на органите на народната милиция.

Прокурорите контролират следствените милиционерски служби, които извършват дознания и следствия.

Народната милиция дава съдействие на всички други органи на държавата в случаите, показани в законите и правилниците.

Чл. 57. Изпълнението на заповедите или исканията по предходния член се представя на органите на народната милиция. Те носят отговорности само за начина на изпълнението на заповедите или исканията, а също и когато откажат да ги изпълнят.

Органите на народната милиция могат да поискат тези заповеди или искания да им бъдат дадени в писмена форма и да се укажат законите, на които се основават.

При противоречив заповеди и искания на различни органи или съмнение милиционерският орган отнася въпроса за разрешаване при прякия си началник. При спор може да се поиска издаването на обща заповед на надлежните началници.

Чл. 58. Народната милиция може да иска съдействие от войската в случаите и по реда на инструкцията, издадена от министъра на вътрешните работи и министъра на народната отбрана.

На местопроизшествието народната милиция и войската действуват единно под командването на по-старшия началник, а ако са еднакви по старшинство, командуват милиционерският началник.

Другите държавни органи в случаите, предвидени в законите, правилниците и наредбите, са длъжни да дават съдействие на народната милиция. Обществени организации и граждани при бедствия, безредици и за залавяне на престъпници са длъжни да оказват съдействие на народната милиция.

IX. Обжалване на милиционерските действия

Чл. 59. Всеки гражданин, който смята, че действията на милиционерските служители съставляват превишение на власт или са незаконни, а също и срещу бездействието им, има право да даде жалба пред непосредствените или по-горните им началници.

Действията на служителите от особена милиция, на гражданските лица, повикани за съдействие на народната милиция, се обжалват по реда за обжалване на действията на общата милиция.

Чл. 60. Милиционерският началник, пред когото е постъпила жалба, е длъжен незабавно да я разгледа и поиска обяснение от служителя, действията на когото се обжалват, и направи необходимите разпоредения.

Жалби срещу действията на милиционерите и старшите милиционери могат да се правят и устно, като се записват в особена за това книга при милиционерското управление. Тези жалби се разглеждат от надлежния началник в тридневен срок.

Министърът на вътрешните работи с заповед може да установи и друг ред за подаване и разглеждане на жалби срещу милиционерските действия.

X. Наказания

Чл. 61. Който не изпълни никак или не изпълни както трябва една законна милиционерска наредба, заповед, предупреждение или покана, се наказва с глоба до 20.000 лв., ако в друг закон не е предвидено по-тежко наказание.

Който свика публично събрание, без да е изпълнил разпоредбите на закона, се наказва с глоба до 30.000 лв.

Наказанията за тия нарушения се налагат от директора на народната милиция или други органи на народната милиция, определени от министъра на вътрешните работи.

Чл. 62. За нарушения по наказателния или други закони, народната милиция издава наказателни заповеди, ако в закона й се възлага налагане на наказанията.

Ако в съответния закон не са предвидени милиционерските органи, които могат да издават наказателните заповеди, и редът за тяхното издаване, то министърът на вътрешните работи ги определя.

XI. Институт „Милиционерско Дело“

Чл. 63. При Министерството на вътрешните работи се учредява Институт „Милиционерско дело“ с задача да съдействува за общото културно развитие и професионална подготовка на служителите в народната милиция. Той организира курсове, библиотеки и изложби, издава книги и списания, издържа стипендианти, пропагандира делото на Народната милиция перед обществото и го запознава с нейните цели, задачи и нужди.

Чл. 64. Институтът „Милиционерско дело“ е юридическа личност със седалище в София и се управлява от управителен съвет, назначаван ежегодно от министъра на вътрешните работи.

Той се представлява от председателя на управителния съвет или назовано от него лице.

За устройството и дейността на института, както и контрола над него се издава наредба от министъра на вътрешните работи.

Делът на института се изработва от управителния съвет и одобрява от министъра на вътрешните работи.

Чл. 65. Институтът „Милиционерско дело“ се издържа от:

1. Помощи, отпуснати от държавата, обществени и частни лица.
2. Разни постъпления.

Институтът не реализира печалби. Той се освобождава от данъци, налози, мита, такси, бери и други облагания.

Институтът „Милиционерско дело“ е правоприемник на фондация „Милиционерско дело“ и фондация „Административен печат“.

XII. Особени и преходни разпоредби

Чл. 66. С заповед на министъра на вътрешните работи разпоредбите на настоящия закон, изцяло или отчасти могат да бъдат приложени или приспособени и за други държавни служби.

Чл. 67. След влизане в сила на настоящия закон се съставят нови атестации на оперативните служители от народната милиция и се извършват производства според закона.

Чл. 68. За изпълнение на този закон министърът на вътрешните работи издава правилници и наредби.

Чл. 69. Настоящият закон отменя наредбата-закон за народната милиция, закона за държавния надзор върху дружествата и сдружаванията, наредбата-закон за трудово-възпитателните обществения, наредбата-закон за трудово-възпитателните обществения на политически опасни лица, закона за митническата и акцизна стража, закона за горската стража, закона за градската полиция, закона за селската полиция, закона за ограничение на престъпленията против личната и обществена безопасност, закона за внос и износ и фабрикация на военни материали, закона за полицията на селските общини, членове 1—5 от наредбата-закон за реда по железните пътища, членове 143—145 от закона за подобрене земеделското производство и опазване на полските имоти, членове 42—44 и чл. 51, алинея първа, от закона за горите, всичките им изменения и допълнения и всички други закони, които му противоречат.

Демите „горски стражари“, „младши горски стражари“, „горските стражари“, „старшите горски стражари и общинските стражари“ в членове 50 и 52 от закона за горите се заличават.

Изпълнението на настоящия закон се възлага на министъра на вътрешните работи.)

Преди няма записани оратори по законопроекта, ще пристъпим към гласуването му.

Ония г-да народни представители, които приемат на първо четене законопроекта за народната милиция, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към разглеждане на точка пета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за паспортите и милиционерската контрола над чужденците.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Цветан Гаджовски (з): За по-голяма експедитивност и на основание също на чл. 54 от правилника за вътрешния ред предлагам, мотивите и текстът на законопроекта да не се четат, като известни.

Председателстващ Яни Янев: Ония г-да народни представители, които приемат предложението на народния представител Цветан Гаджовски, да не се четат мотивите към законопроекта и самият законопроект, като обширни и известни на народните представители, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(МОТИВИ

към законопроекта за паспортите и милиционерската контрола над чужденците

Уважаеми народни представители! Сега съществуващият закон за паспортите, пограничните билети и милиционерска контрола над чужденците е издаден през 1935 г., за да отговори на нуждите и изискванията на тогавашната власт по издаване паспортни документи, по контрола на преминаванията през границите на страната от български и чужди граждани, по контрола над намиращите се в страната чужди поданици, а също така и относно мерките, които следва да се вземат при нарушение.

Днес нуждите на Народната република България и нуждите на народната власт налагат нови изисквания по издаването на паспортни документи, контрола по преминаване границите на страната, както и относно контрола на намиращите се в страната чужденци.

Нашата страна винаги е била широко свързана с външния свят, пътуванията за чужбина и основанията за тия пътувания са твърде много, разнообразни и често изменящи се, а това налага и развитие на контрола от страна на държавните органи и мерките, които следва да се вземат от тях.

При реорганизацията на държавния апарат се наложи, нови служби, като граничните войски, да бъдат включени в системата на паспортните и контролни органи в тая област.

Предлаганият законопроект за паспортите и милиционерския контрол над чужденците идва да отговори на тия именно нужди и изисквания по издаване на паспортни документи, контрола на границите на страната, по преминаванията на български и чужди граждани, като дава нова организация в дейността на паспортните служби и вънаси съгласуваност в тяхната работа. В новия закон също така са попълнени и разширени разпоредбите от наказателен характер.

Материалните разпоредби в новия закон за по-голяма прегледност са разделени на два дяла: за български граждани и чужденци.

Уважаеми народни представители, като поставям на вашето внимание настоящия законопроект, моля той да бъде разгледан и приет. С това ще се отговори на една важна нужда и по отношение на държавната сигурност на нашата страна.

Министър на вътрешните работи: Антон Югов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за паспортите и милиционерската контрола над чужденците

ДЯЛ I

ПРАВИЛА ЗА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ

I. Общи разпоредби

Чл. 1. Паспортът е документ, който установява самоличността на носителя му и дава право за преминаване границите на страната. Той е документ с задължителна международна валидност.

Пътният лист (пасаван) е документ, който важи за връщане в страната.

Граничните билети се издават въз основа на съгласение със съседна страна и служат на гражданите да преминават в съседната страна в случаите, определени в съгласението.

Чл. 2. Български гражданин не може да излезе вън от границите на страната, ако няма паспорт и виза за излизане или граничен билет.

Минаването през границите на страната от български граждани е позволено само през определените за това гранични места, където предявяват паспортите и пътните си листове за проверка.

Чл. 3. Български гражданин, пристигнал в чужда държава, е длъжен незабавно да се яви в легацията или консулството и да се запише в списъците на българските граждани. Ако има пречка за явяването му в легацията или консулството, той своевременно ги уведомява.

Чл. 4. Ако между правителството и друга държава се сключи съгласение на принципа на взаимността за премахане на някои или всички паспортни формалности, гражданите на двете страни се освобождават от задълженията по този закон и определените в съгласението случаи и ред.

II. Паспортни служби

Чл. 5. Върховен орган по ръководство и контрола на паспортните служби е министърът на вътрешните работи.

В страната паспортната служба се върши от Министерството на вътрешните работи, милиционерските му подразделения и граничните власти, в определените от закона случаи — и от Министерството на външните работи, а в чужбина — от легациите и консулствата.

Чл. 6. Паспортните служби имат назначение:

- а) да издават паспорти, пътни листове и гранични билети;
- б) да контролират преминаването през границите на страната от българските граждани и не допускат преминаването на тези, на които това не е позволено, по реда на този закон.

Паспортните служби издават паспорти, пътни листове и гранични билети само на български граждани.

Чл. 7. Паспорти се издават от:

- а) Дирекцията на народната милиция и
- б) Министерството на външните работи, легациите и консулствата.

Гражданите, живущи в провинцията, подават молбите си за паспорти и получават последните чрез надлежните им околни милиционерски управления.

Министерството на външните работи издава паспорти при съгласуване с Министерството на вътрешните работи.

Легациите и консулствата издават, продължават, подновяват и заменят паспорти след съгласие на Министерството на вътрешните работи.

Граничните и контролни паспортни служби могат да издават визи в случаите, определени от Министерството на вътрешните работи.

Чл. 8. Дипломатическите паспорти се издават от Министерството на външните работи и легациите.

Пътни листове се издават от легациите и консулствата.

Граничните билети се издават от органите, определени с наредба на министъра на вътрешните работи.

III. Видове паспорти

Чл. 9. Паспортите биват: обикновени, служебни и дипломатически. Паспортите, пътни листове и граничните билети могат да се издават на едно лице, семейство или група.

Чл. 10. Паспортите важат от датата на издаването им до края на срока, който е показан в тях и който не може да бъде по-дълъг от 5 години.

Срокът на граничните билети се определя с наредба от министъра на вътрешните работи, ако не е определен с международно съглашение.

Паспортите се издават за една или няколко държави.

Чл. 11. Семейство по този закон се разбира съпрузите заедно или поотделно, с деца или внуци до 16 години, на които само може да се издаде семеен паспорт.

Групови паспорти се издават на групи не по-малко от 5 души, когато целта на пътуването на всички е еднаква, имат един маршрут и пътуването няма да продължи дълго време.

Чл. 12. Служебни паспорти се издават на държавни служители или натоварени със служебни функции граждани, изпратени в чужбина по служебна работа.

На семействата на държавни служители може да се издават служебни паспорти, когато пътуват заедно с тях, за тяхното местослужение, или се връщат в страната.

На журналистите и семействата им също може да се издават служебни паспорти. На последните — при условията на алинея втора.

Чл. 13. Дипломатически паспорти се издават на граждани от дипломатическата служба, с дипломатически ранг и дипломатическите куриери. На семействата им може да се издават такива паспорти при условията на чл. 12, алинея втора.

Дипломатически паспорти се издават и на граждани, пътуващи в чужбина с дипломатическа мисия.

Министърът на външните работи в съгласие с министъра на вътрешните работи може да позволи да се издават дипломатически паспорти и на други лица в особени случаи.

Чл. 14. На изселниците се издават изселнически паспорти. Те важат само за отиване до местоназначението им.

Чл. 15. Български граждани на постоянно местожителство в чужбина получават паспорти, уредени с наредба на министъра на вътрешните работи.

IV. Издаване, продължаване и подновяване на паспорти и визи

Чл. 16. Условията и редът за издаване, продължаване, подновяване и заменяване на паспортите и издаване и продължаване на визите се уреждат с наредба, издадена от министъра на вътрешните работи.

Чл. 17. Паспорти и гранични билети не се издават на:

1. Малолетни, които нямат писмено разрешение от родителите си;
2. Запретени, душевно болни или умствено разстроени, които нямат писмено разрешение от настойниците или попечителите си; и
3. Граждани, чието пътуване е вредно или безполезно за страната.

Чл. 18. Всички граждани, които имат паспорти, след връщане в страната ги предават на съхранение на паспортните власти.

Чл. 19. Паспортите издадени на българските граждани, които се намират в чужбина, могат да бъдат отнети с заповед на министъра на вътрешните работи или по решение на легациите или консулствата в случаите, когато това се налага от интересите на страната.

Лицата, на които се отнемат паспортите, се уведомяват и те са длъжни да се завърнат в страната с пътни листове, които им се издават от българските легации и консулства.

Редът за отнемане на паспортите и уведомяването за връщане в страната се урежда с наредба, издадена от министъра на вътрешните работи.

Чл. 20. Български гражданин, снабден с паспорт, не може да напусне страната без милиционерска виза.

Българските граждани в страната се снабдяват с чужди визи само чрез Министерството на външните работи, а в чужбина — чрез легациите и консулствата.

ДЯЛ II

ПРАВИЛА ЗА ЧУЖДЕНЦИТЕ

V. Общи разпоредби и визи

Чл. 21. Чужденец (чужд поданик) не може да влезе в страната, ако няма паспорт или пътен лист, издаден от властите на неговата държава и визиран от българските паспортни власти; той може да влезе в страната и с граничен билет — по реда на съгласието с българската държава.

Чужденец винаги има право да напусне страната, ако няма съзвучно срещу него наказателно преследване или няма да отговаря по друго законово задължение.

Преминаването през границите на страната от чужденци е възможно само през определените за това гранични пропускателни пунктове, където представят паспортните си книжа за проверка.

Чл. 22. Паспортните служби имат назначение:

- а) да издават визи;
- б) да контролират преминаването през границите на страната от чужденци и не допускат преминаването на тези, на които това не е позволено от закона;
- в) да регистрират и контролират намиращите се в страната чужденци.

Чл. 23. Визата е документ, с който се разрешава на чужденца да влезе, премине или излезе от страната.

Визите могат да бъдат различни видове — според целта на пътуването на чужденца.

Чужденци, които влизат или преминават през страната с превозни средства било по сухо, по въздуха или по териториалните води, трябва да притежават виза и за превозното средство.

Чл. 24. Визи за чужденци се издават от Дирекцията на народната милиция. Тя може да издава и визи за излизане и връщане.

Легациите и консулствата издават визи (за влизане, преминаване) на чужденци, с предвидително съгласие на Министерството на вътрешните работи.

Контролните паспортни органи могат да издават визи на чужденци в случаите, определени от Министерството на вътрешните работи.

Чл. 25. Срокът за визите, включително и на визите за излизане и връщане, е до 3 месеца от издаването им.

Във визата за влизане в страната може да се предвиди право за пребиваване в страната не повече от 2 месеца след влизането. Такива визи може да бъдат продължавани и то само веднаж, със срок не повече от 1 месец.

Чужденец с виза за преминаване не може да остане в страната повече от 48 часа.

Чужденец с виза за преминаване не се пуска в страната, ако няма виза и за следната страна по маршрута си.

Министърът на вътрешните работи може с наредба да измени тези срокове.

VI. Регистрация и контрол над чужденците

Чл. 26. Всеки чужденец, който влезе в страната, е длъжен незабавно да се регистрира, включително и тези с визи за преминаване, ако слязат от превозните средства, с които пътуват.

Регистрацията се извършва от милиционерските управления и граничните власти и по реда, определен с наредба на министъра на вътрешните работи.

Чужденецът следва да се яви за регистрация в мястото, което му е определено във визата за пребиваване в страната.

При регистрация на чужденци, които работят или заемат някаква служба, последните представят и удостоверение от властите или предприятията, при които работят.

Преминалите границата без спазване разпоредбите на този закон, правилниците и наредбите, издадени въз основа на него, се регистрират по реда на наредбата, издадена от министъра на вътрешните работи.

Бежанците се регистрират, при преминаване на границата, при граничните власти, а ако бъдат допуснати в страната — по реда на алинея втора.

Чл. 27. Преди изтичане срока на визата или срока на продължението ѝ, ако му е дадено такова (чл. 25, алинея втора), чужденецът е длъжен да напусне страната. Ако не стори това, той се изпраща зад граница.

Чужденецът преди изтичане срока на визата му или продължението ѝ, когато му е дадено такова, може да поиска „Разрешително за пребиваване в страната“. Щом получи такова разрешително в срока на визата, той може да остане в страната.

Разрешителното за пребиваване в страната трябва да съдържа данни за самоличност и портрет на лицето.

Чужденец с право на пребиваване в страната, когато напуска същата, трябва да има виза за излизане.

Чл. 28. Срокът на разрешителното за пребиваване в страната не може да бъде по-дълъг от 5 години.

След изтичане на срока на разрешителното за пребиваване в страната, чужденецът е длъжен да напусне страната. Ако не стори това, той се изпраща зад граница.

Преди изтичане този срок, чужденецът своевременно може да поиска ново разрешително за пребиваване в страната. Ако не получи разрешително, се постъпва по реда на алинея втора.

Чл. 29. Срокът на разрешителното за пребиваване в страната се определя, като се взема пред вид целта на посещението, работата, която има да върши лицето, и други основания за оставането му в страната.

Отказва се пребиваването в страната на чужденец, ако е разпорежено, се отменя, когато със своето поведение и действия нарушава установения в страната ред.

Дирекцията на милицията може, въпреки дадения срок във визата или разрешителното за пребиваване в страната, по свои съображения да откаже пребиваването на лицето в страната или да намали срока.

Чл. 30. Чужденците са длъжни да спазват наредбите за движението, пребиваването и местожителството им, както и всички закони в страната.

Чужденецът е длъжен да носи в себе си паспорта и разрешителното си за пребиваване в страната.

При загубване, повреждане или изхабяване на разрешителното за пребиваване което не е просрочено, паспортното учреждение, което го е издало, издава на лицето дубликат, след публикация за унищожаването на оригинала.

Чл. 31. Чужденци с дипломатически паспорти, вписани в списъка на дипломатическото тяло, се снабдяват с особени карти от Министерството на външните работи.

Останалите чужденци, служители в чуждите дипломатически мисии, се регистрират в Министерството на външните работи, където получават и разрешения за пребиваване в страната.

За издаването на тях карти и разрешителни за пребиваване в страната се уведомява Министерството на външните работи.

Чл. 32. Когато на чужденец се прекрати преди срока разрешителното за пребиваване в страната, нему се дава срок не повече от 7 дни да напусне страната. След изтичането на тоя срок той се изпраща зад граница.

Чл. 33. Граждани на чужда държава, могат да бъдат освободени изцяло или отчасти от задълженията, предвидени в тази глава, при специално съглашение, сключено с тяхната държава, върху началата на взаимност.

Д я л III

Заключителни разпоредби

Такси и отчетност

Чл. 34. Таксите за паспорти, визи и други документи за излизане и влизане в страната, както и всички други документи, издавани по тоя закон, както и редът за отчитането им, се определят с наредба, одобрена от Министерския съвет.

Нарушения

Чл. 35. Чужденец, който не се регистрира в срока, предвиден в глава VI, се наказва с глоба до 50.000 лв. и може да бъде изпратен зад граница.

Чужденец, който не поддържа редовно разрешителното си за пребиваване в страната, се наказва с глоба до 50.000 лв. и може да бъде изпратен зад граница.

Чужденец, който не носи със себе си паспорта и разрешителното си за пребиваване в страната, се наказва с глоба до 10.000 лв. и може да бъде изпратен зад граница.

Чл. 36. Български гражданин, намиращ се в чужбина, който не се вписва в списъците на българските поданици в легацията или консулството в срока на чл. 3, се наказва с глоба до 10.000 лв. и може да му се отнеме паспортът.

Чл. 37. Който използва свой невалиден паспорт или във от рамките на разрешенията в него, се наказва с глоба до 30.000 лв.; ако е чужденец може да бъде изпратен зад граница.

Чл. 38. Български гражданин, който след аръшане в страната не върне паспорта си на паспортните власти или го загуби или унищожи, макар и по небрежност, се наказва с глоба до 50.000 лв.

Ако някой от група, пътуваща в чужбина с групов паспорт, не се завърне в страната, на водача на групата се налага глоба до 50.000 лв.

Чл. 39. Всички нарушения по тоя закон се констатира с актове от органите на Министерството на външните работи и Министерството на външните работи.

Тези актове, заедно с преписката по произведеното дознание, се изпращат на директора на народната милиция, който издава наказателни заповеди.

Наказателните заповеди могат да се обжалват по реда на закона за наказателното съдопроизводство.

Ако наказателната заповед предвижда само изпращане зад граница, тя не подлежи на обжалване.

Чл. 40. Чужденец, по отношение на когото е наложено наказание изпращане зад граница, тази мярка се прилага след изтърпяване на другите наказания, ако такива са му наложени.

Преходни разпоредби

Чл. 41. В срок от 3 месеца от влизането в сила на тоя закон, всички милиционерски лични карти за чужденци следва да се изменят с разрешителни за пребиваване в страната, като сроковете на последните се определят съгласно разпоредбите на тоя закон.

В срок от 6 месеца от влизането в сила на тоя закон носителите на новите паспорти следва да уредят поданството си. Техните досегашни паспорти престават да важат.

Чл. 42. Български поданици, живущи в страни, в които поради военните събития не са могли да продължат или подновят паспортите си, се освобождават от глоби и такси по тях, за времето от 1 септември 1939 г. до възстановяване на паспортните ни служби в тях страни. Тая разпоредба не се отнася за лица, които са пребивавали и в страни, където са могли да уредят паспортите си.

Чл. 43. Настоящият закон отменя наредбата-закон за паспортите, пограничните билети и милиционерска контрола над чужденците, всичките му изменения и допълнения, както и всички закони, които му противоречат.

Има думата народният представител г-н Георги Михайлов Георгиев.

Георги Михайлов Георгиев (к): (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Другарят министър на външните работи е поставил пред нас на разглеждане и приемане законопроект за паспортите и милиционерската контрола над чужденците, който да замени сега действащата наредба-закон за паспортите, пограничните билети и милиционерската контрола над чужденците, издадена още през 1935 г. и изменявана на няколко пъти.

Първото основание, за да ни се представи тук този законопроект, е необходимостта за поставяне в съгласие законодателството на нашата страна с новата народна Конституция. Старият закон е пропит с духа на монархизма и полицейщината на фашистката държавна машина и не може при новите условия да задоволи нуждите на новата народна държава в това отношение. Налага се създаването на нов закон.

Второто основание за създаването на нов закон е необходимостта в настоящия момент на бясна агресивност от страна на империалистическите сили и на съседни до нас реакционни режими да отстояваме твърдо нашата национална независимост и държавен суверенитет, като отстраняваме всяка възможност за външните и вътрешни реакционни сили чрез свои агенти, съвместно или поотделно, да подриват нашия вътрешен ред и външната ни безопасност.

Налага се зорка бдителност в това отношение и сериозни мерки, щото да не допуснем български граждани в чужбина и чужденци тук да кроят козни против интересите на нашия народ и неговата народна демокрация. А такива врагове ние имаме и във от нашата страна, и вътре в нея, за които трябва да държим съвестта. Законопроектът цели да отговори именно на тая всепризната необходимост.

Но как по-конкретно са разрешени въпросите в законопроекта на другаря министър на външните работи?

Преди всичко трябва да се отбележи като положително обстоятелство, че законопроектът, който е разделен на три дяла, внася пълна прегледност и яснота в материята.

Първият дял се занимава с правилата за българските граждани и разрешава всички въпроси в четири глави.

В главата „Общи разпоредби“ е характерно предвиждането задължението за българския гражданин, заминал в чужбина с редовно влизан паспорт, да се впише веднага в българската легация или консулство и да се впише в списъка на българските граждани. Ако той не изпълни това си задължение, когато не е възпрепятстван да стори това, глобява се до 10.000 лв. и може да му се отнеме паспортът. Тук му е мястото да отбележа, че в комисията трябва да бъде разрешен въпросът, когато българският гражданин отиде на такова място, където нямаме легация или консулство, по какъв начин той трябва да уведомява легацията или консулството. Комисията трябва да оточи въпроса за едно писмено уведомление на нашите власти в чужбина, а не непременно явяване на гражданина, което често пъти е свързано с големи разходи.

Съгласно чл. 83 от Конституцията всички български граждани се ползват в чужбина от закрилата на Народната република България, но те са длъжни да изпълняват и своите задължения като такива. Чл. 4 пък предвижда нещо съвършено ново в тая материя, а именно възможността за сключване на съглашение между нашата и друга държава на принципа на взаимността за освобождаване от всички паспортни формалности за гражданите на двете страни. Такива възможности се създават вече между нас и Югославия, Румъния и други страни на новата демокрация, където управлява народът и което беше по-рано, при монархо-фашистките управления в тях страни, абсолютно невязможно. В настоящия момент границите между демократичните страни вече не разделят хората, а ги обединяват и невязможно е какъвто и да е въпрос между тях да доведе до кръвава разправа, както беше в миналото.

Във втората глава „Паспортни служби“ законопроектът определя органите, които се занимават с това, като върховен орган по ръководството и контрола на паспортните служби е министърът на външните работи, който внася пълно единство в ръководенето на тия тий важни служби. По правило паспортната служба се върши от Министерството на външните работи и милиционерските му подразделения и граничните власти, а по изключение и в строго определени случаи от Министерството на външните работи и в чужбина от легациите и консулствата, но всичко под контрола на министъра на външните работи. Гражданите, които живеят в провинцията, получават своите паспорти чрез надлежните околийски милиционерски управления, до които подават и молбите си за такива, при които се избягва всякаква претакаване и изживяване на средства. Тук комисията трябва да оточи текста във връзка с закона за народната милиция, който се създава, защото не само околийските управя, а и градските милиционерски служби могат да снабдяват гражданите с паспорти.

Глава трета определя видовете паспорти, които биват обикновени, служебни и дипломатически, и от друга страна, че паспорти, пътни листове и гранични билети, издавани по съгласение със съседна държава, могат да се издават на едно лице, семейство или група. Високо е тук съществено изменение по отношение на семейството, като в семейния паспорт се вписват съпрузите, заедно или поотделно, с деца и внуци до 16 години, когато по стария закон в семейния паспорт се включваха деца до 17 години от мъжки пол, неомъжени дъщери независимо от възрастта, внуците до 17 години, майка, баща, тияна, сестри, баблци, внуци, слугини, а също братя, шурей и слуги, ако не са навършили 17 години. Съвсем ясно е, че ние не можем да допуснем в семейния паспорт този голям шаб от роднини и слугини, които беше характерно за буржоазния паспорт, разполагаща с много пари, спечелени чрез експлоатация, а трябва да включим в семейството само най-близките — съпрузите и малолетните до 16 години, както е в законопроекта.

Обикновено паспортите се издават срочно, най-много до 5 години, но български граждани, които имат постоянно местожителство в чужбина, получават паспорти, издаването на които министърът на вътрешните работи ще уреди чрез специална наредба.

В четвъртата глава се определя редът за издаване, продължаване, подновяване и заменяване на паспортите и за визите. Това се предоставя на министъра на вътрешните работи, който ще издаде специална наредба. По този начин законът добива по-прегледен вид, освободен от излишни формалности и подлежащи на често промени разпоредби.

За отбелязване е постановлението в тая глава, че не се издават паспорти на граждани, чието пътуване е вредно или безполезно за страната, което ще отнеме всяка възможност на фашистките остатъци и реакционни елементи да излизат вън от страната и да конспирират срещу нея. Освен това предвижда се и отнемане на даден вече паспорт, щом се констатира, че това налага интересите на страната, като за целта се издава от министъра на вътрешните работи специална наредба.

Дял втори урежда правилата за чужденците, като се установява принципът, че чужденец, чужд поданик, не може да влезе в страната, ако няма паспорт или пътен лист, издаден от властите на неговата страна и визиран от българските власти, или граничен билет по реда на съгласение с нашата държава. Той визирани може да напусне страната, но ако няма да отговори по наказателно преследване или друго задължение пред законите на страната.

Визите се издават най-много за три месеца, а тия само за преминаване дават право на носителя им да остане в страната най-много 48 часа, като не се пуска в страната, ако няма виза и за следната страна на маршрута си. Дава се право обаче на министъра на вътрешните работи да изменя тия срокове с наредба, издадена от него.

Особено важна е глава шеста — „Регистрация и контрол на чужденците“ — където се постановява задължителна регистрация на всеки чужденец, щом стъпи на наша територия, от милиционерските управления и граничните власти съгласно наредба, издадена от министъра на вътрешните работи. По същата наредба се регистрират и чужденците, които са влезли в страната не по обикновения законен ред, пред граничните власти, а ако бъдат допуснати в страната — пред милиционерските органи, както се посочи по-горе.

Тук е спазено постановлението на чл. 84 от Конституцията, според което в Народната република България чужденците се ползват с право на убежище, когато са преследвани поради застъпване на демократическите принципи, за националното освобождение, за правата на трудещите се или за свободата на научната и културна дейност. А това значи, че у нас убежище не могат да намерят реакционни елементи от демократичните страни, преследвани за противодържавна и противонародна дейност, а убежище винаги ще им мерят борците против реакцията в монархо-фашистките и реакционни страни. В миналото у нас, при монархо-фашистката диктатура, беше точно обратното, като тук намирахме поделен реакционни елементи, а се преследваха и нашите и чужди борци срещу реакцията и фашизма.

Освен престоя на чужденците по визата, за тях се предвижда и особено „Разрешително за пребиваване в страната“, като срокът за всички разрешителни не може да бъде по-дълъг от пет години, обаче този срок може да бъде намален или прекратен, ако поведението на лицето или неговия действия нарушават установения в страната ред.

Чужденците, съгласно законопроекта, са длъжни да спазват наредбите за движението, пребиваването и местожителството им, както и всички закони в страната, като за дипломатическите представители, от дипломатическото тяло, се издават специални карти от Министерството на вътрешните работи, а на останалия персонал — разрешителни за пребиваване в страната.

И тук се предвижда възможността за сключване специално съгласение за премахване по взаимност на всички тия формалности.

Последният дял трети съдържа заключителни разпоредби, като установява, че таксите за паспорти, визи и други документи, както и всички други документи, издавани по този закон, и редът на отчитането им се определят със специална наредба, одобрена от Министерския съвет.

Тук също са определени наказателните санкции по нарушаване на закона, които се състоят в налагане глоби най-много до 50.000 лв. — т. е., около десет пъти по-големи от тия по стария закон, който е създаден още в 1935 г. — но затова пък няма предвидена нито една санкция тъмничен затвор, както е по сега действащия закон. Предвиден е също така и начинът за обжалване пред съдилищата. Предвижда се също така и отнемане на паспорта на български граждани, извършили нарушение, и изпращане зад граница на чужденци, извършили нарушение.

В преходните наредби се постановява, в срок от три месеца след влизане на закона в сила, всички чужденци да заменят милиционерските си карти с разрешителни за пребиваване в страната. Ликвидира се и с тия наречените напсенови паспорти, като в срок от шест месеца от влизане на закона в сила се предвижда на всички притежатели на такива паспорти да уредят своето поданство, което е напълно осъществимо при нашата народна власт и нейните връзки със Съветския съюз и другите демократични страни.

Законопроектът може да претърпи някои съществени изменения в комисията. Така например той има много редакционни недостатъци. Трябва да се внесат редакционни поправки, които да внесат яснота в някои текстове на законопроекта. Например третият дял трябва да бъде разделен на глави VII и VIII. Такива няма в законопроекта сега. И да се оточят правата на министъра на външните работи и дипломатическите и консулските служби по издаването на паспорти и други. И други изменения комисията вероятно ще направи. Но аз в неговия цялост, законопроекта трябва да стане закон, защото урежда един радикален начин поставяне пред нашата народна държава задачи от това естество и отговаря напълно на буквата и духа на нашата народна Конституция.

И с този закон, както и с всички други нови закони, нашата страна и нашият народ показват своята политическа зрялост и демократичност във всяко отношение. Той не е в противоречие с нашето естествено гостоприемство, но от друга страна в него е отразена зорка бдителност и към най-малките опасности, които биха застрашили нашата свобода, независимост, национална чест, достоинство и държавен суверенитет.

Нашата народна демокрация и тук доказва своята здравина, пъля на независимост в решенията, уважение към чуждите интереси, но никога нежертвуваща пред когото и да било интересите на народа и родината.

Заявявам от името на парламентарната група на Българската работническа партия — комунисти, че ние ще гласуваме законопроекта единодушно. (Ръкоплескания)

Председателстващ Яни Янев: Няма други записани оратори. Минаваме към гласуване на законопроекта.

Ония народни представители, които са съгласни да се приеме законопроекта за паспортите и милиционерската контрол над чужденците на първо четене, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към точка седма от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за устройството на народните съдилища.

Моля секретаря да го прочете.

Секретар Илия Радков (з): (Чете)

„МОТИВИ

1) към законопроекта за устройството на народните съдилища

Г-жи и г-да народни представители! Новата Конституция на Народната република България поставя на нова демократична начала съдебното устройство на страната. В изпълнение на разпоредбите, легнали в глава VI от Конституцията и в съгласие с общия неин дух, налага се на първо място да бъде изготвен нов закон за устройството на съдилищата в Народната република. Предложеният законопроект има за цел постигането на тази задача.

Този законопроект е изграден върху следните основни принципи:

1. Всички граждани на републиката, независимо от тяхното общество, имуществено и служебно положение, както и от тяхната народност, раса и пол, отговарят пред един и същи съдилища и са равни пред тях. Никакви предпочитания не се допускат в това отношение.

2. Спрямо всички граждани съдилищата прилагат един и същи закони.

За да се осигури еднаквото прилагане на законите спрямо всички граждани в цялата територия на републиката, необходимо е да има само един Върховен съд в страната. Това налага да бъдат обединени в един Върховен съд сега съществуващите Върховен касационен съд, Върховен административен съд и Военно-касационен съд.

3. Организацията на съдилищата е съобразена с принципа за двустепенното разглеждане на делата, възприет вече от Великото народно събрание с закона за закриването на апелативните съдилища.

В съгласие с това законопроектът предвижда съществуването на околийски и областни съдилища и на Върховен съд на републиката. Някои дела ще се разглеждат от околийските съдилища като първа инстанция и от областните съдилища като втора инстанция, а други по-важни дела — от областните съдилища, като първа инстанция, и от Върховния съд — като втора инстанция. Компетентността на различните съдебни инстанции и редът, по който те ще разглеждат делата, ще бъдат уредени в законите за наказателното и за гражданското съдопроизводство.

В общини, в които няма околийски съд, законопроектът предвижда местни народни съдилища, на които се възлага извършването на някои нотариални действия, а така също и разглеждането на пастойническите и на някои маловажни граждански и наказателни дела.

Други специални съдилища могат да съществуват само по силата на особени закони.

4. Законопроектът предвижда колегиялност на съда и широко участие на народа в правораздаването. В състава на местните народни съдилища околийските и областните съдилища ще вземат участие и съдебни заседатели, които ще се ползват с права на съдии и ще имат задълженията на такива.

5. Един от най-важните демократични принципи на новото съдебно устройство е принципът за изборност на съдиите и на съдебните заседатели. Съдиите и съдебните заседатели в местните народни съдилища ще бъдат избирани направо от гражданите на републиката чрез пряко тайно и равно гласуване; тия избори ще могат да се произведат заедно с изборите за общинските народни съвети. Съдиите и съдебните заседатели в околийските и областните съдилища ще се избират от съответните околийски народни съвети, а съдиите на Върховния съд на републиката — от Народното събрание.

6. От друга страна, с цел да се гарантира едно добро правораздаване, законопроектът изисква да се избират за съдии само добре подготвени за изпълнение на съдийските длъжности правници и предани на народа граждани. Затова съдиите трябва да отговарят на общите изисквания, посочени в чл. 12 от законопроекта, и на специални служебни условия за заемане на отделни длъжности по чл. 15. Само по изключение и при липса на подходящи лица те могат да се избират съдии с по-малък служебен ценз, ако имат особени качества и способности.

7. Проектът изрично подчертава установното в чл. 56 от Конституцията начало на независимост на съдиите. При решаване на делата те са подчинени само на закона и във всички останали случаи

кой постановяват решенията по свое вътрешно убеждение. Никой друг орган на властта, включително и по-горните съдебни инстанции, не могат да влияят на съда.

8. В чл. 2 от законопроекта е постановена ясно и задачата на правосъдието като крепител на установения обществен ред и като страж на законността. Със своята дейност съдилищата ще трябва да възпитават гражданите в дух на преданост към родината, дисциплина на труда и съзнателно подчинение на законите.

9. Законопроектът осигурява правото на защита пред съдилищата за всеки гражданин. На участващите в делата лица се обезпечават възможността да дават обяснения си пред съда на своя език чрез преводача, ако не знаят български език.

Съдебните заседания ще бъдат публични; по този начин ще може да се упражнява обществен контрол при правораздаването.

При посочената по-горе организация на съдилищата те стават близки до народа и достъпни за него.

10. Гаранцията за едно бързо и добро правораздаване се осъществява според законопроекта още и чрез предвидения широк надзор над дейността на съдилищата.

Преди всичко този надзор над съдилищата ще се упражнява от органа, който ги е избрал и който при констатирані нередовности или нарушения на служебните им длъжности може да ги отзовава. Пред този орган съдиите ще трябва да се отчетат за своята дейност и за дейността на съда, при който служат.

Местните народни съдии ще дават отчет пред своите избиратели.

От друга страна надзор върху дейността на съдилищата ще бъде упражняван и от министъра на правосъдието, лично или чрез неговите органи. Министърът ще може да прави предложения за отзоваването на съдиите от органа, който ги е избрал, или да прави напомняне при маловажни нередовности.

Освен това надзор върху дейността на съдиите ще се упражнява и от по-горните съдебни инстанции. Обаче върховният съдебен надзор върху всички съдилища ще се упражнява от Върховния съд на републиката по пътя на разглеждане на жалбите и протестите срещу постановените от по-долните съдилища присъди и решения и чрез проверка на законността на влезлите в законна сила съдебни актове на всички съдилища.

Според законопроекта провинените съдии ще отговарят дисциплинарно пред съответните съдилища. Дисциплинарното преследване ще може да бъде възбудено както от по-горните съдебни инстанции, така също и от министъра на правосъдието.

Принципите за независимост на съдиите, за избираемост на същите за определен срок и за отзоваването им от органа, който ги е избрал, са несъвместими с възможността същите да бъдат уволнявани от друг орган на държавната власт по преценка на последния. Законопроектът не допуска това освен по собствено желание на съдията поради дисциплинарното осъждане на уволнение или поради осъждане за престъпление, предвидено в чл. 12.

Законопроектът съдържа и преходни разпоредби относно реда, по който ще се премине към новата съдебна организация.

Като ви излагам това, моля, г-да народни представители, да обсъдите предложения законопроект и, ако го одобрите, да го приемете и гласувате.

Гр. София, декември 1947 г.

Министър на правосъдието: Радн Найденов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за устройството на народните съдилища

I. Общи разпореджения

1. Правосъдието в Народната република България се осъществява от околийските съдилища, областните съдилища и от Върховния съд на Народната република.

Освен тях има местни народни съдилища и други особени съдилища, учредени със специални закони.

2. Правосъдието има за задача да осигури установения демократичен обществен ред, да обезпечи политическите, трудовите и други имуществени права и интереси на гражданите от Конституцията и да обезпечи точното и еднакво изпълнение на законите в страната от всички учреждения, предприятия, организации, длъжностни лица и граждани.

Със своята дейност съдилищата възпитават гражданите в дух на преданост към родината, дисциплината на труда и съзнателно подчинение на законите.

3. Съдилищата прилагат законите еднакво за всички граждани без оглед на пол, народност, раса, произхождение, произход, обществен и материално положение и образование. Всеки гражданин има право на защита пред съда.

4. Съдилищата разглеждат делата в открито заседание, освен в случаите, за които е предвидено противното.

Съдебните заседания се водят на български език. Ако участващия в делото не знае български език, назначава се преводач.

Съдебните заседания стават в помещението на съда, освен когато се налага някоя дела или отделни съдопроизводствени действия да се разглеждат или извършват извън него.

5. Съдиите са независими и се подчиняват само на закона. Те произнасят своите присъди и решения в името на народа.

II. Съдилища

6. Околийският съд разглежда делата в състав: един съдия и двама съдебни заседатели.

Околийският съдия действа и еднолично в случаите, определени от съдопроизводствените закони.

Той и заместителите му се избират от околийския народен съвет за срок от три години.

Когато околийският съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и няма кой да го замести, председателят на областния съд командирова един от членовете на съда или някой от близките околийски съдии да изпълнява длъжността му.

7. Областният съд заседава в състав: един съдия и двама съдебни заседатели.

При разглеждане на някои дела в случаите, определени от съдопроизводствените закони, съдът действа в състав: председател и двама съдии. Когато в съда няма достатъчно съдии, съставът може да се допълни с един допълнителен член или съдия от околийски съд.

Съдиите от областния съд се избират от околийските народни съвети за срок от пет години. Числото на съдиите, които всеки околийски народен съвет от района на съда избира, се определя от министъра на правосъдието, съобразно броя на населението на всяка околия. Председателят и подпредседателите се избират от околийския народен съвет в съдилището на областния съд.

8. Съдебните райони се определят от министъра на правосъдието.

9. Върховният съд се състои от три колегии: наказателна, гражданска и военна. В наказателната и гражданската колегии има отделения.

Върховният съд заседава в състав: председател и двама членове.

Съдиите при Върховния съд се избират от Народното събрание за срок от пет години.

10. Местният народен съд действа в състав: народен съдия и двама съдебни заседатели.

Местният народен съдия и съдебните заседатели се избират на право от гражданите, чрез всеобщо, равно и тайно гласуване.

11. Съдиите продължават да изпълняват длъжностите си и след изтичане на срока, за който са избрани, до произвеждане на нов избор. Допуска се и преизбиране.

III. Условия за заемане на длъжности по съдебното ведомство

12. За да може едно лице да бъде съдия, трябва:

а) да е български гражданин;

б) да е завършил правните науки;

в) да е прекарало успешно стаж си и да е издържало държавен изпит;

г) да не е лишено от някое от правата по чл. 30 от наказателния закон;

д) да не се намира под следствие или съд или да не е осъждано за престъпление, което се наказва със строг тъмничен затвор, както и за следните престъпления: по носене на военната тежоба и против държавната въоръжена сила, против обществен ред, подправка на парични знаци, лъжесвидетелстване или лъжовна клетва, против гражданското състояние, разврат, кражба, обсебване, изнудване, укриване, измама и злоупотреба на доверие, подправка на документи и други знаци и по служба и адвокатско звание, макар и да е освободено от наказание по давност или по помилване или да е реабилитирано или амнистирано, с изключение на амнистираните политически престъпления, извършени до 9 септември 1944 г.;

е) да не е било обявено в несъстоятелност и да не е поставено под пълно или ограничено запрещение;

ж) да няма фашистки или реставраторски прояви и

з) да няма физически и душевен недостатък, който би пречил на службата.

Изискванията на точки „б“ и „в“ не са задължителни за местните народни съдии.

13. Съдебните кандидати се назначават с заповед на министъра на правосъдието измежду лицата, които отговарят на изискванията на чл. 12, букви „а“, „б“, „г“, „д“, „е“ и „ж“ и се разпределят между околийските, областните и военните съдилища. Стажът трае една година и половина.

Съдебните кандидати, които са завършили успешно стаж си, се допускат до държавен изпит.

14. Лицата, които са издържали държавен изпит, се назначават с заповед на министъра на правосъдието за допълнителни членове, за нотариуси или за съдии-изпълнители.

Нотариусите и съдиите-изпълнители могат да бъдат повишавани на място по заплата след всеки три прослужени години до степен член на областен съд.

15. За заместници околийски съдии могат да бъдат избрани лица, които са прослужили като допълнителни членове, съдии-изпълнители или нотариуси три години, а за околийски съдии, членове на областен съд и другите по-горни длъжности в областните съдилища — лица, които са прослужили на непосредствено по-долната длъжност три години.

Околийски съдии, които бъдат преизбрани след три прослужени години, се приравняват по чин и заплата на членове на областен съд, а при второ преизбиране, след шест прослужени години — на подпредседатели на областен съд.

При липса на подходящи кандидати могат да бъдат назначавани и лица с по-малка служба и адвокатска практика.

16. Съдиите от Софийския околийски и областен съд имат една степен по-горна от съответните длъжности в другите съдилища.

17. Прокурори, следователи, адвокати и лица, които са заемали служба, приравнена със съдийска длъжност, могат да бъдат избирани за съдии, ако отговарят на изискванията на чл. 12 и имат служба или адвокатска практика толкова години, колкото би било необходимо да прослужат като съдии за съответната длъжност.

18. Старшинството между съдиите от една и съща длъжност се определя според продължителността на службата им на тази длъжност от датата на избор.

Когато са избрани едновременно съдии и лица по предходния член на равна длъжност, старшинството им се определя според общата продължителност на службата или адвокатската практика.

19. Другите служители се назначават измежду лицата, които отговарят на изискванията на закона за държавните служители и закона за щатните таблици на държавните служители.

Секретарите и касиерите при съдебните учреждения и нотариалните книговодители се назначават от министъра на правосъдието по предложение на съответния началник на учреждениято, който посочва трима кандидати за всяко вакантно място. Останалите служители се назначават от началника на учреждениято.

Домакинският и техническият персонал при съдебните палати се назначава и уволнява от лицата, предвидени в правилника за управление на съдебните палати.

IV. Съдебни заседатели

20. Съдебни заседатели могат да бъдат всички грамотни избиратели, които са годни да изпълняват задачите по чл. 2. Те се избират от околийските народни съвети.

Числото на съдебните заседатели за околийските и областните съдилища поотделно, които се избират във всяка околия, се определя от министъра на правосъдието.

21. Съдебните заседатели при изпълнение на своята длъжност се ползват с правата и имат задълженията на съдии. Те получават пътни и дневни пари като съдии.

22. Съдебните заседатели се свикват от околийския съдия, съответно от председателя на съда на сесия най-много за 15 дни през годината, съобразно делата, които подлежат на разглеждане всеки месец. Този срок се продължава до свършването на делата, за разглеждането на които съдебните заседатели са призовани да участвуват. Всеки съдебен заседател може да участва най-много в една сесия.

Съдебният заседател, който е възпрепятствуван да се яви, е длъжен да съобщи своевременно в съда.

За невявяване без уважителни причини съдебните заседатели се наказват от по-горния съд с глоба до 10.000 лв. Заповедта за налагане на глобата не подлежи на обжалване, но по уважителни причини може да бъде отменена или изменена от длъжностния лице, което я е издало.

V. Длъжности на лицата по съдебното ведомство

23. Всеки съдия при встъпване в длъжност полага пред общото събрание на съда следната клетва:

„Къдна се в името на народа да бъда верен на Народната република България, да изпълнявам законите на страната, да съдя по чиста съвест, без пристрастие, да пазя тайната на съвещанията и да постъпвам във всичко като справедлив съдия. — Заклех се.“

Съдебните кандидати, допълнителните членове, околийските съдии и заместниците им полагат тази клетва пред общото събрание на съответния областен съд.

Същата клетва полагат пред околийския съдия, съответно пред председателя на съда, и съдебните заседатели преди да почнат да изпълняват длъжността си.

Останалите длъжностни лица по съдебното ведомство полагат клетвата, предвидена в закона за държавните служители.

24. Длъжностните лица по съдебното ведомство не могат:

- а) да заемат друга държавна служба;
- б) да упражняват търговия или друго занятие, което е несъвместимо с длъжността им, и
- в) да бъдат управители или представители на търговско дружество или членове на управителен или проверителен съвет на таква дружество, с изключение на кооперативните сдружения.

VI. Отпуски

25. Отпуск на председателите на съдилищата се разрешава от министъра на правосъдието; на околийските съдии, нотариусите и съдиите-изпълнители — от председателя на областния съд, и на всички останали длъжностни лица по съдебното ведомство — от началника на учреждениято, при което служат.

За разрешените отпуски на лица, които не се назначават от началника на учреждениято, се съобщава в Министерството на правосъдието.

VII. Надзор

26. Съдилищата дават писмен отчет за своята дейност и за дейността на съда, при който служат, пред органа, който ги е избрал.

27. Министърът на правосъдието следи за дейността на съдилищата лично или чрез съдебните инспектори. За констатираните неизпълнения при изпълнение на задълженията от длъжностните лица той прави напомняне, а при по-голяма неправилност възбужда дисциплинарно преследване. Министърът на правосъдието може да направи предложение и за отзоваването на съдиите от органа, който ги е избрал.

28. Върховният съдебен надзор над съдилищата се упражнява от Върховния съд на републиката.

Този надзор се осъществява по пътя на разглеждане жалби и протестите срещу постановените от по-долните съдилища присъди и решения, както и чрез разглеждане на предложенията на главния прокурор на републиката и на председателя на Върховния съд за проверка на влезли в законна сила съдебни актове на съдилищата.

Върховният съд по предложение на министъра на правосъдието, на главния прокурор на републиката или на председателя на съда, се произнася в общо разпоредително заседание, за съответната колегия по въпроси, които на практика повдигат съмнение или не се решават еднакво от съдилищата.

Председателят на Върховния съд може да свика общо събрание на всички съдии от състава на съда за обсъждане на въпроса, който се отнася до дейността на съда изобщо или за установяване на единна практика по въпроси, по които съществува разногласие между отделните колегии на съда.

29. Когато по-горният съд забележи неправилности, допуснати от по-долните съдилища, той прави напомняне на лицата, които са ги допуснали, или възбужда дисциплинарно преследване.

Дисциплинарно преследване срещу длъжностни лица, които не са съдии, може да бъде възбудено и от началника на учреждениято, при което служат.

30. Дисциплинарите наказания са: мъмрене без или с лишаване от званата до 10 дни, а за проявена неспособност, неподготвеност или постоянна небрежност при изпълнение на службата — уволнение от служба.

31. Дисциплинарите наказания на съдиите и на допълнителните членове се налагат от Върховния съд — наказателно отделение; на другите длъжностни лица в съдилищата, които се назначават с заповед на министъра на правосъдието — от областния съд — наказателно отделение, а на всички останали длъжностни лица — от началника, който ги е назначил.

Дисциплинарното дело се разглежда в съдебно заседание, при закрити врата. Преди насрочване на делото на обвиняемия се съобщава за възбуденото дисциплинарно преследване и той може да даде обяснения и да посочи доказателства в дваседмичен срок от съобщението.

32. Обвинението се поддържа от прокурор. Преди да постанови присъда, съдът е длъжен да изслуша и обясненията на обвиняемия или неговия повереник.

33. Присъдите по дисциплинарите дела не подлежат на обжалване и се изпълняват от Министерството на правосъдието, съответно от началника на учреждениято.

34. Дисциплинарите нарушения се просрочват с изтичането на три години от извършването им.

35. Длъжностни лица, уволнени по дисциплинарен ред, не могат да заемат служба по съдебното ведомство.

VIII. Отзоваване и уволнение

36. Съдиите могат да бъдат отзовавани от органа, който ги е избрал. Преди да се произнесе по отзоваването последният произвежда анкета и взема мнението на Министерството на правосъдието, освен случая на чл. 30; съдията, чието отзоваване иска, трябва да бъде изслушан.

Алчней втора. Съдията може да бъде отзован: а) ако не спазва постановлението на Конституцията и законите в страната; б) ако се окаже негоден да изпълнява службата си; в) ако с решенията и постъпките си уврежда авторитета на правораздаването и общонародните и общодържавни интереси.

37. Съдиите се уволняват с заповед на министъра на правосъдието:

- а) по собствено желание;
- б) поради дисциплинарно осъждане и
- в) когато възникне някое от препятствията за заемане на съдийска длъжност по чл. 12, букви „Г“, „Д“ и „Е“, констатирано в влязъл в съдебна оила съдебен акт.

Допълнителните членове и останалите служители могат да бъдат уволнявани и в интереса на службата.

38. Съдията може да бъде отстранен от длъжност, когато срещу него е възбудено наказателно преследване за престъпление от общ характер.

Отстранението се постановява от главния прокурор на републиката и се съобщава за това на органа, който е избрал съдията.

39. В случай на овакантиране на съдийска длъжност изборът се произвежда не по-късно от един месец след овакантирането.

IX. Последни и преходни разпоредения

40. Министърът на правосъдието издава правилник за вътрешния ред на съдебните места, за работата на съдебните кандидати, за държавния изпит и за управлението на съдебните палати.

41. Върховният касационен съд, Върховният административен съд и Военно-касационен съд се закриват.

Във всички случаи, извън посочения в чл. 50, дейността на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд и на Военно-касационния съд по всички закони се възлага на Върховния съд на Народната република, който разглежда делата по реда, предвиден за тях съдилища в съответните закони.

42. В случаите, в които законите предвиждат участие на съдии от Върховния касационен съд и от Върховния административен съд в комисии или в особени юрисдикции, те се заместват със съдии от Върховния съд на Народната република.

43. Административните актове, които подлежат на обжалване пред Върховния административен съд, съгласно чл. 29, т. 1, от закона за административното правосъдие, но които не са обжалвани до влизането на Конституцията в сила, не подлежат на обжалване пред Върховния съд на републиката.

44. Лицата, които са освободени или ще бъдат освободени от държавен изпит, могат да бъдат избирани за съдии и без да са положили такъв изпит.

45. Във връзка с изискването на чл. 15-службата, прекарана на съдийска или прокурорска длъжност във Върховния касационен съд или във Върховния административен съд, както и на приравнен с тях служби длъжност, се защита от служба във Върховния съд на Народната република; службата, прекарана на длъжност член, зам. прокурор или подпредседател на апелативен съд

и на приравнена с тия служби длъжност, се зачита като служба на председател на областен съд, а службата, прекарана на съдийска или прокурорска длъжност във военен съд се приравнява на съдийска служба.

46. Заварените при влизане на този закон в сила съдии в околийските и областните съдилища продължават да изпълняват службата си до освобождаването им от длъжност.

До произвеждането на избора съдиите се назначават, уволняват и преместват съгласно досега действащия закон за устройството на съдилищата.

47. Организацията, правата и функциите на заимноспомогателната каса при Министерството на правосъдието се уреждат с правилник, одобрен с указ на Президиума на Народното събрание.

48. Настоящият закон отменя закона за устройството на съдилищата от 1934 г., с изключение на онази глава от същия, с която се урежда заимноспомогателната и осигурителна каса — до уреждане на този въпрос с указ на Президиума на Великото народно събрание или отделен закон — и с изключение на правата по чл. 29 от същия закон.

Председателстващ Яни Янев: Няма записани оратори. Преминваме към гласуване. Ония народни представители, които са съгласни да се приеят законопроектът за устройството на народните съдилища на първо четене, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка осма от дневния ред:

Първо четене на законопроект за Прокуратурата.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Илия Радков (к): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроект за Прокуратурата

Уважаеми народни представители! Конституцията на Народната република България възлага на Прокуратурата нови по обхватни задачи. По смисъла на чл. 62 от Конституцията Прокуратурата пази и защитава установения държавен и обществен ред и независимостта на републиката; тя е и страж на законността в страната. Съгласно тези основни положения Прокуратурата се възлага до степен един важен и от първостепенно значение орган на и цялото държавно управление.

Това налага да се създаде отделен закон за организацията и дейността на Прокуратурата.

Според проекта Прокуратурата се учредява като институция, независима от другите органи на властта; при изпълнение на своите служебни длъжности прокурорите трябва да действуват само въз основа на законите в страната и в интереса на народа.

Начело на Прокуратурата стои главният прокурор на републиката, който е орган на Народното събрание, избира се от него и е отговорен пред него за своите действия. При главната Прокуратура ще има прокурори.

Главната Прокуратура ще действува върху цялата територия на страната, а всяко от прокурорите при нея ще изпълняват прокурорските функции при Върховния съд на републиката.

Освен тия прокурори в страната ще има областни и околийски прокурори, а там където е нужно — и заместници.

Всички прокурори ще бъдат назначавани и уволнявани от главния прокурор на републиката.

Организацията на Прокуратурата е изградена върху принципа за единство и иерархическа подчиненост на по-долните по степен прокурори пред по-горните. Всички прокурори в страната са пряко подчинени на главния прокурор на републиката.

В съгласие с основните положения в Конституцията и с нейния общ дух, законопроектът поставя на Прокуратурата изпълнението на следните конкретни задачи:

Тя упражнява надзор за точното изпълнение на законите от всички правителствени органи, длъжностни лица и граждани и от всички държавни и обществени учреждения, организации и предприятия.

Друга важна задача на прокурорите е да възбуждат и движат наказателното преследване и да поддържат обвинението пред съдилищата. В този отношение Прокуратурата особено трябва да следи и преследва престъпните прояви, които застрашават общо-държавните, националните и стопанските интереси на страната и държавния суверенитет.

На трето място Прокуратурата ще налага законосъобразност в действията на всички органи на властта. За постигането на тази цел на нея се дава право да обжалва по надлежния ред и в защита на държавния и обществен интерес всичките действия на отделните органи на властта, които не са в съгласие с законите на страната, и да иска тяхното отменяване.

На четвърто място Прокуратурата ще бди за съгласуване на действията на отделните длъжностни лица с общите разпореждания на правителството, като за всяко действие, което не е в съгласие с тия разпореждания, прокурорите ще привличат вниманието на длъжностното лице, което го е допуснало, и ако намерят за нужно, ще съобщават на по-горния орган на властта. По този начин ще се предизвика поправянето на допуснати неправилни действия.

За гарантиране личната свобода на гражданите в рамките на закона, на прокурорите се възлага да следят за основателността на задържането на гражданите под стража и да разпореждат за освобождаването на неправилно задържаните лица.

Освен това, специално на главния прокурор на републиката се дава право да сезира Върховния съд на републиката, за да се произнесе по въпроси, които в практиката повдигат съмнение или не

се решават еднакво от съдилищата. На същия се дава право да прави искане пред същия съд за преглед на влезли в законна сила присъди и решения, които не са съобразени с закона. Изпълнявайки своите функции, прокурорите ще могат най-често да констатиран нуждата от автентично тълкуване на законите. Затова законопроектът дава право на главния прокурор да сезира Президиума на Народното събрание, за да се даде задължително за всички тълкуване на законите, съгласно чл. 35, т. 4, от Конституцията.

От казаното се вижда, че прокурорите няма да се ограничават само с преследване на престъпността в страната, както това беше досега, а на тях се възлагат и другите изброени по-горе задачи. Въз връзка с това законопроектът предвижда, Прокуратурата да се учреди като орган, отделен от съдилищата.

Дейността на Прокуратурата по преследване на престъпленията е тясно свързана с дейността на следователите като органи за произвеждане на предварително следствие. Затова и следователският институт следва да се намира при прокурорските надзори, а не при съдилищата. Според проекта следователите се назначават и уволняват от главния прокурор на републиката.

За да се отговори на нуждата, прокурорските и следователските служби да бъдат заемани от добре подготвени и изпитани служители, в законопроекта се съдържа известни изисквания, на които трябва да отговарят лицата, които ще заемат тия длъжности.

Като излагам това, моля, г-да народни представители, да обсъдите предложения законопроект и, ако го одобрите, да го приемете и гласувате.

Гр. София, януари 1948 г.

Министър на правосъдието: Радн Найденов

ЗАКОНОПРОЕКТ за Прокуратурата

1. Прокурори

1. Прокуратурата в Народната република България е орган на Народното събрание и има за задача да пази и защитава установения от Конституцията демократичен държавен и обществен ред и законността в страната.

2. За осъществяване на тази задача прокурорите:

а) упражняват надзор за точното изпълнение на законите от всички правителствени органи, длъжностни лица и граждани и от всички държавни и обществени учреждения, организации и предприятия;

б) предприемат наказателно преследване за невършените престъпни деяния, поддържат обвинение и дават заключения по наказателни дела пред съдилищата;

в) упражняват надзор за основателността на задържането под стража и разпореждат за освобождаването на незаконно задържани лица;

г) разпореждат за привеждане на присъдите в изпълнение и следят за правилното изпълняване на наказанията;

д) дават заключения по граждански дела в случаите, предвидени от закона, и когато те намерят това за необходимо;

е) обжалват в защита на държавния или обществен интерес административни актове, които не са съобразени с закона, и

ж) привличат вниманието на длъжностните лица и обществените служители за всяко тяхно действие, което не е съобразно с разпорежданията на правителството и съобщават за това на по-горните органи на властта, когато намерят това за необходимо.

3. Начело на Прокуратурата стои главният прокурор на Народната република. При Главната прокуратура има и прокурори.

Освен тях, в страната има и областни и околийски прокурори, те могат да имат заместници.

При областните и околийските прокуратури могат да се назначават и допълнителни заместници-прокурори.

4. Главният прокурор на Републиката се избира от Народното събрание за срок от пет години.

Всички останали прокурори се назначават и уволняват от главния прокурор на републиката.

5. За прокурор може да бъде назначено лице, което отговаря на следните изисквания:

а) да е български гражданин;

б) да е завършило правните науки;

в) да не е лишено от някое от правата по чл. 30 от н. з.

г) да не се намира под съдебно или съд или да не е осъждано за престъпление, което се наказва със строг тъмничен затвор, както и за следните престъпления: по носене на военната тежка и против държавната въоръжена сила, против обществената ред, подправка на лични знаци, лъжесвидетелстване или лъжовна клетва, против гражданското състояние, разврат, кражба, обсебване, изнудване, укриване, измама и злоупотреба на доверие, подправка на документи и други знаци и по служба и адвокатско звание, макар и да е освободено от наказание по давност или по помилване или да е реабилитирано или амнистирано, с изключение на амнистираните престъпления, извършени до 9 септември 1944 г.;

д) да не е било обявено в несъстоятелност и да не е поставено под пълно или ограничено запрещение;

е) да няма фашистки или реставраторски прояви, и

ж) да няма физически и душевни недостатъци, които би пречили на службата.

6. За допълнителни заместници-прокурори се назначават лица, които са издържали държавен изпит, съгласно закона за устройството на съдилищата;

за заместници-околийски прокурори — лица, които са прослужили като допълнителни заместници-прокурори три години;

за околийски прокурори — лица, които са прослужили като заместници околийски прокурори три години;

за заместници областни прокурори — лица, които са прослужили като околийски прокурори пет години;

за областни прокурори — лица, които са прослужили като заместници областни прокурори три години;

за прокурори при Главната прокуратура — лица, които са прослужили като областни прокурори три години.

Съдии, следователи и адвокати могат да бъдат назначавани за прокурори, ако имат служба или адвокатска практика толкова години, колкото би било необходимо да прослужат като прокурори за съответната длъжност.

Лицата, които са освободени от държавен изпит, могат да бъдат назначени за прокурори и без да са положили такъв изпит.

7. Околийските прокурори могат да бъдат повишени на място след пет прослужени години в степен заместници областни прокурори.

8. Главният прокурор на републиката, неговият помощник и прокурорите при Главната прокуратура действуват в цялата територия на страната, областният прокурор и неговите заместници — в своя район, а околийският прокурор и неговите заместници — в околията.

9. Главният прокурор на републиката е отговорен за своите действия пред Народното събрание.

Всеки прокурор е подчинен на по-горния по степен прокурор, а всички прокурори — на главния прокурор на републиката.

10. Всяка година главният прокурор на републиката дава отчет пред Президиума на Народното събрание за дейността на прокуратурата.

11. Главният прокурор на републиката може да сезира Върховния съд за да се произнесе по въпроси, които на практика повдигат съмнение или не се решават еднакво от съдилищата.

Той може да поиска от същия съд преглед на влезли в законна сила присъди и решения на съдилищата и на особените юрисдикции.

Главният прокурор на републиката може да сезира Президиума на Народното събрание, за да даде задължително за всички тълкуване на закона.

12. Всеки прокурор може да възложи на непосредствено подчинен по степен прокурор да го замества временно в неговите служебни действия.

13. Прокурорите са независими от другите органи на властта. При изпълнение на своите длъжности те действуват само въз основа на съществуващите закони и в интереса на народа.

14. Прокурорите могат да разпоредят да бъдат възстановени съществуващи по-рано фактически положения, които са били изменени самоугодно.

15. Въз връзка с изменение функциите на прокурорите по този закон, те имат право да искат необходимите сведения и материали от всички правителствени органи, от длъжностни лица и граждани и от всички държавни и обществени учреждения, организации и предприятия.

16. Президиумът на Народното събрание може да спре или да отмени изпълнението на разпореденията на главния прокурор на републиката, които не са в съгласие с закона.

Всеки прокурор може да спре или да отмени изпълнението на разпореденията на по-долния по степен прокурор, а главният прокурор — разпореденията на всички прокурори.

II. Следователи

17. За произвеждане на предварително следствие при прокурорските надзори има следователи.

Те се назначават и уволняват от главния прокурор на републиката.

18. За следователи се назначават лица, които отговарят на изискванията за заемане на длъжност заместник областен прокурор. Те могат да бъдат повишени на място след три прослужени години в степен областен прокурор.

19. Следователите действуват под непосредственото ръководство на прокурора. При извършване на следствието те са длъжни да събират всички доказателства против и в полза на обвинения.

20. Разкриването и разследването на престъпленията се извършва и от органи на народната милиция в случаите, определени от закона.

При тия действия народната милиция е подчинена на прокурора и се намира под негово ръководство.

III. Общи и преходни разпоредби

21. Седалищата и районите на прокурорите и на следователите се определят от главния прокурор на Народната република.

22. При липса на подходящи кандидати за прокурори и следователи, могат да бъдат назначавани и лица с по-малка служба или адвокатска практика.

23. Секретарите на прокурорите и на следователите се назначават от главния прокурор на републиката, а всички останали служители при прокурорите и следователите — от съответния прокурор.

24. При встъпване в длъжност прокурорите и следователите дават следната клетва:

„Къла се в името на народа да бъда верен на Народната република България, да пазя установения от Конституцията държавен и обществен ред и законността в страната и да изпълнявам съвестно своята длъжност. Заклех се“.

Главният прокурор на републиката полага тази клетва пред Президиума на Народното събрание, останалите прокурори — пред непосредствено по-горния по степен прокурор, а следователите — пред областния прокурор.

Всички останали длъжностни лица при Прокуратурата и при следователите полагат клетва съгласно закона за държавните служители.

25. Заварените при влизане на този закон в сила прокурори при съдилищата и съдии-следователи продължават да изпълняват службата си до освобождаването им от длъжност от главния прокурор на Народната република.

26. Повишението на място, съгласно членове 7 и 19, може да бъде дадено едновременно с назначаването на лицата, ако те имат необходимата за това съдийска, прокурорска или следователска служба или адвокатска практика.

Председателстващ Яни Янев: Има думата народният представител Димитър Георгиев.

Димитър Георгиев (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплетесания) Другарки и другари народни представители! Министърът на правосъдието др. Ради Найденов е представил на вашето внимание обсъждането и приемането законопроекта за създаването на нов специален институт, а именно за организацията и функциите на нашата нова народно-републиканска Прокуратура.

Буржоазията и нейните учени-юристи съвсем напразно се опитваха в миналото, опитват се и сега да убедят народа, че прокуратурата на буржоазното общество като юридически институт е над класите, е вън от класовата борба, че тя не е орган за защита класовите интереси на управляващото малцинство, а е орган за защита интересите на „цялото общество“, „на народа“, „на публичните интереси“ и пр. и пр. Тези опити на буржоазията и нейните учени да прикрият природата и същността на буржоазната прокуратура като класово политически орган на господстващата буржоазия над огромното мнозинство от народа останаха само като блестящ и класически образец на неизмерим фалш и лицемерие. Този фалш и лицемерие се особено проявиха в нашата българска действителност.

Създадена, съгласно закона за съдоустройството, като надзорен орган над съда следствието и затворите, дейността на Прокуратурата до 9 септември 1944 г. се изрази изключително в една организирена система от административни и наказателни мерки по защита на фашистката държава срещу трудещите се маси в България. На всички вас е много добре известно, че през последните десетилетия на кървав монархо-фашистки режим в страната голяма част от прокурорите бе най-широко използвана от фашистката власт не само чрез Министерството на правосъдието, но и това на войната и вътрешните работи като най-вярна агентура за провеждане на една безогледна политика на кървав терор над работниците, селяните и трудовата интелигенция и особено против народните борци-революционери, които смело и героично браниха и защитаваха свободата и независимостта на България.

След 9 септември в страната Прокуратурата не бе напълно преустроена. Тя продължаваше да действа по силата на стария закон за съдоустройството и поради това не можеше напълно да си извоюва необходимия авторитет на държавен орган в усилията му за осъществяване на една твърда законност, за провеждане на една решителна борба с отделните произволи в низините и изпълнението на законите на Народната република България както от страна на длъжностните лица, така и от страна на отделните граждани.

Наистина след 9 септември 1944 г. прокурорският институт бе почти очистен от фашистките елементи, като някои от тях бяха заслужено съдени и наказани от Народния съд, други бяха уволнени, но фактически работата на Прокуратурата не бе напълно преустроена.

Тази задача — напълно преустройство на Прокуратурата в Народната република България на истински народно-демократични начала — предстои да изпълни предложението за разглеждане от Великото народно събрание законопроект за републиканската Прокуратура.

Същността, организацията, функциите и задачите на нашата нова републиканска Прокуратура са намерили напълно израз в предлагания законопроект за организация на Прокуратурата на Народната република България, който законопроект представлява от себе си едно пълно и задълбочено развитие на основните положения, изложени в членове 62, 63 и 64 от Конституцията, а именно:

1. Ръководителят на Прокуратурата — главният прокурор на Народната република България, който стои начело на Прокуратурата, съгласно чл. 63 от Конституцията и чл. 3 от законопроекта, се избира от Народното събрание и е подчинен само нему. От това следва, което изрично подчертава чл. 12 от законопроекта: главният прокурор и останалите прокурори са напълно независими от другите органи на властта и действуват само въз основа на съществуващите закони и в интереса на народа. Следователно Прокуратурата не е нито орган на съдебната власт, нито орган на правителството и държавното управление, а е орган на Народното събрание, което е носител на върховната власт на народа, на държавната власт във всичката ѝ пълнота. Затова и напълно можем да си послужим с думите на великия Ленин: „Прокуратурата е око на нашата социалистическа държава“.

2. Прокуратурата е построена на принципа на централизма и единоначалието. Съгласно чл. 63 от Конституцията и членове 4 и 8 от законопроекта всички прокурори — помощник-главен прокурор, прокурорите при Главната прокуратура, областните и околийските прокурори и техните заместници — се назначават и уволняват от главния прокурор на републиката, мандатъра на Народното събрание. Наистина, разпоредите по степен прокурори се подчиняват на по-горните по степен прокурори по силата на началото на иерар-

хическата подчиненост и са длъжни да изпълняват нарежданията на по-горните прокурори. Обаче ако нарежданията на по-горните по-степен прокурори са неправилни, незаконни, съвсем очевидно е, че по пътя на критиката и самокритиката — който принцип се превръща в основен двигател в настоящото и бъдещото развитие на нашето общество и специално в провеждането на реда и законността в страната — по-долният по-степен прокурор може да съобщава за неправилните или незаконни нареждания на по-горестоящите прокурори, на главния прокурор, за да бъдат изправени своевременно допуснатите грешки, опущения или незаконни нареждания.

Като се прибавя към това и изрично изразено в чл. 11 от законопроекта начало на единството и на заместителството в прокуратурата, а именно, че всеки прокурор може да възложи на непосредствено по-долния прокурор да го замества временно в неговите служебни действия, всичко това гозори, че новата републиканска прокуратура, като избран орган на народа, е един истински народен демократичен орган.

Съгласно чл. 1 от проекта и по силата на чл. 62 от Конституцията пред Прокуратурата е поставена много отговорна задача: да пази и защитава установения от Конституцията държавен и обществен ред и законност на страната.

Въпросът за окончателното утвърждаване и укрепване на пълна законност в нашата страна винаги е бил много сериозна задача за народната власт. Този въпрос не веднаж е бил поставян пред нашия народ от любимия учител и вожд министър-председателя на България д-р. Георги Димитров. Така в декларацията на правителството пред Великото народно събрание през ноември 1946 г. изрично бе подчертано: „Правителството е твърдо решено да положи всички усилия за окончателното утвърждаване на строг ред и законност, на пълна сигурност и спокойствие за творческия труд, за всяка полезна частна стопанска инициатива, за живота и имота на населението.“

В програмата на единната народна обществено-политическа организация на Отечествения фронт на видно място са поставени като близки и непосредствени задачи: осигуряване на вътрешния ред и законност, държавната безопасност, защита на правата и свободите на гражданите; съдействие от страна на народа и обществените организации на органите на властта в борбата им срещу нарушителите на реда и законността; решителна борба срещу монархо-фашистките остатъци, шпионажа, предателството, спекулацията, прасоначеството на народното имущество и ликвидация на всякакви организации, противни на новия народно-републикански ред и вредни за националната независимост и държавния суверенитет на страната.

По този въпрос чл. 62 от Конституцията изрично повелява: „Върховният надзор за точното изпълнение на законите от всички правителствени органи и длъжностни лица, както и от гражданите, се извършва от главния прокурор на Народната република. Главният прокурор на Народната република е длъжен особено да бди за преследване и наказание на престъпленията, засягащи общодържавните, националните и стопанските интереси на Народната република, както и престъпленията и действията, увреждащи независимостта и държавния суверенитет на страната.“

Затова в предлагания законопроект за организацията на Прокуратурата една от най-важните и отговорни задачи, поставени пред нашата Прокуратура, е посочената в чл. 2, буква „а“, на законопроекта задача: да упражнява върховен надзор за точното изпълнение на законите от всички правителствени органи, длъжностни лица, граждани и всички държавни и обществени учреждения, организации и предприятия.

При прилагане на законите в страната са възможни много нарушения, които се дължат или на неразбиране на извършеното у нас дълбоки политически, обществени и стопански преобразования, или поради неопитност и недооценка на законите и законният наредби, или поради липса на достатъчно обществено-политическа култура и недостатъчно въдъбляване в съдържанието и значението на нашите нови закони, или поради самозабравяне на някои отговорни длъжностни лица по места и в центъра — красноречив пример на което са поставените на дневен ред за изгонване трима народни представители от Великото народно събрание — или най-после нарушения на законите поради зла умисъл и вражеско отношение към народната власт и към Народната република.

Не трябва да се забравя, че всяко нарушение на установената в страната законност може да направи сериозен пробив в прогресивното и демократично развитие на нашия народ и да провали много прогресивни, много прекрасни обществени, народни стопански инициативи. Затова както Конституцията в чл. 62, така и предлаганият законопроект поставят пред Прокуратурата изключително вредна всяко на тази голяма задача — да упражнява върховен надзор за точното изпълнение на законите както от разните правителствени органи, длъжностни лица и граждани, така и от всички държавни и обществени учреждения, организации и предприятия.

С една дума, Прокуратурата като орган на закона трябва винаги здраво и високо да държи знамето на републиканската законност в нашата страна, като твърдо и упорито брани всички закони на републиката. Прокуратурата ще води смела и решителна борба във всички случаи на нарушение на закона, независимо от това кой е извършил нарушението или потъпкал закона, като в зависимост от създалата се обстановка ще настоява или за възстановяване на нарушената законност, или за приличане на виновните лица към съответната наказателна и друга отговорност.

Освен това основно правило и задължение на прокуратурата, посочено в чл. 2, буква „а“, на законопроекта, в буква „д“ на същия чл. 2 е поставена на Прокуратурата и друга задача: да съобщава и протестира по надлежния ред в обществени интерес всички

административни актове, решенията на народните съвети по места и др., които не са съобразени с закона. Тази незаконност на административните актове може да се дължи или поради липса на компетентност, или поради превъзпитание на власт, или поради неспазване законните форми, или поради открито нарушаване на закона, или превратно упражняване на властта. И тук Прокуратурата като орган на закона и представител на правния ред и интересите на републиката има правото и дължа да протестира незаконните административни актове пред по-горните органи на властта и да настоява за тяхната отмяна.

Също така с оглед на предотвратяване евентуални нарушения на законите и извършване на престъпления прокурорите по места в околните и районите, или прокурорите от Главната прокуратура за цялата страна приличат съгласно чл. 2, буква „ж“, от законопроекта вниманието на съответните длъжностни лица и на обществените служители за всяко тяхно действие, което е неспособно с правителствените разпоредби и правния ред в страната и при нужда уведомяват за това и по-горните ведомства.

Изхождайки от общото призвание на Прокуратурата като защител на закона, защитник на обществения ред и представител на обществените интереси, съгласно чл. 10 от проекта главният прокурор може да сезира Върховния съд на републиката да се произнесе по въпроси, по които съдебната практика повдига съмнение или не се решават еднакво от съдилищата.

Също така главният прокурор на републиката може да поиска от съдия Върховен съд преглед на влезли в закона сила приноси и решения на съдилищата и на особените юрисдикции, когато е нарушен законът.

Най-сетне главният прокурор може да сезира Президиума на Народното събрание, за да даде задължително за всички власти и граждани в страната тълкуване на законите съгласно пункт 4 на чл. 35 от Конституцията.

Ръководен от същите поменати по-горе съображения като защитник на закона, обществения ред и правния порядък, съгласно чл. 14 от проекта прокурорът може в известни случаи, които той намери за нужно, за да защита правата и интересите на гражданите от груби незаконни похищения, да се намеси в частно-гражданските правоотношения. Когато пред прокурора се изнесе спор за гражданско право и изпълнение на договор, естествено, той трябва да посочи на гражданите законните пътища за защита.

Когато обаче някой гражданин, въпреки съществуващите съдилища, които разрешават гражданските спорове и правоотношения, реши сам да стане съдия и сам да създаде решение и грубо да пристъпи закона и по този начин по пътя на самоуправството, зад гърба на установените власти, сам нарушава и изменя съществуващото положение на нещата, независимо от това доколко извършеното самоуправство съставлява престъпление и трябва да се преследва по наказателен път, на прокурора трябва да се предостави правото и възможност да възстанови съществуващите по-рано фактически положения.

Освен гореизброените задачи на републиканската Прокуратура, задачи, имащи за цел осъществяването предупредителната служба на Прокуратурата, прокурорът е орган на публичното, на държавното обвинение.

Съгласно чл. 2, буква „б“, от проекта прокурорите предприемат наказателно преследване на извършеното престъпно деяние, поддържат против престъпниците и нарушителите съответните обвинения или дават заключения пред народните съдилища, като съгласно чл. 62 от Конституцията главният прокурор е длъжен особено да бди за преследване и наказание престъпленията, засягащи общодържавните, националните и стопанските интереси на Народната република, както и действията и престъпленията, увреждащи независимостта и държавния суверенитет на страната.

Преди възбуждане на наказателното преследване против виновните лица прокурорът, в изпълнение на тази своя задача, е длъжен преди всичко да организира пълно и шателно разследване на престъпното деяние и в повечето случаи чрез специален спомагателен орган — следователите, за които се говори в членове 17 до 20 от законопроекта: добре квалифицирани юристи, с нужната за тяхната дейност практика. За разлика от миналото следователите занаят пред престат да бъдат съдебни органи и в интереса на бързото и експедитивно и наказателно преследване на виновните лица сега по проекта са органи на Прокуратурата и като такива действуват под непосредственото нареждане и ръководство на прокурора.

Предварителното следствие е един много важен участък от работата на органите на Прокуратурата. От това доколко шателно и оперативно се извърши предварителното следствие за откриване престъпленията, колкото по-бързо се предприемат и извършат необходимите следствени действия, толкова по-сигурно ще се разкрият престъпленията и нарушителите на закона и ще се осигурят добрите успехи в борбата с престъпността. Като орган на Прокуратурата следователят никога не трябва да забравя, че той, въпреки качеството си на обвинителен орган, е длъжен да пази и защитава правата и интересите на гражданите на републиката. И затова чл. 19 от проекта изрично му вмества в дълг, при извършване на следствието да събира всички доказателства — както тези, които са против, така и всички други доказателства, които са в полза на обвиняемия.

Съгласно чл. 20 от законопроекта, разкриването и разследването на престъпленията може да се възложи да бъде извършено и от органите на народната милиция в случаите, подробно посочени и които ще бъдат допълнително посочени в нашето ново наказателно съдопроизводство. Няма никакво съмнение, другари и другарки народни представители, че тази дейност на милицията е също от голямо значение в борбата с престъпността. От качествата на милиционерските дознания навърпедно много ще зависи и насоката на предва-

рителното следствие, а в много случаи и самото обвинение и успешната борба с престъпността. Милиционерските дознания на Държавна сигурност в София при прекрасно подготвен юридически кадър могат да послужат за образец и поука даже и на някои наши следователи. С гордост трябва да се отбележи че нашата милиция след 9 септември укрепна извънредно много и специално що се отнася до правилното извършване на дознанията и събиране на доказателствата.

Милиционерските дознания в градовете, где са подпомагани от прокурорите или следователите, или где са поверени на лица с достатъчна теоретическа и правна подготовка, се извършват вече с голяма умелост и вешина и на някои места дават отлични резултати. Обаче още много и много е нужно на натоварените с тази служба лица в околните, особено в селските участъци и подучастъци. Околийските прокурори, които ще бъдат в непосредствения контакт с административните и милиционерски органи, със своята контрола, инструктажи и ръководене на милиционерските органи ще успеят наистина да издигнат подготовката на органите на милиционерските дознания на нужната висота.

Не бива да се забравя, че по много преписки за тежки престъпления сега областните прокурори, а после околийските прокурори ще следва да изграждат своите обвинителни актове почти изключително върху милиционерските дознания. Тъй като в това си качество на орган за разкриване и разследване на престъпленията милицията упражнява фактически част от функциите на прокурора и е фактически орган на Прокуратурата, много правилно чл. 20, както и чл. 56 от законопроекта за народната милиция, който сега е поставен на разглеждане пред Великото народно събрание, изискват при тези действия на разкриване и разследване на престъпленията народната милиция да бъде подчинена на прокурора и да се намира под негово ръководство.

Така поставено предварителното дирено и следствие, съгласно членове 19 и 20 от законопроекта, и което ще се намира под пълното и непосредствено ръководство и надзор на съответните прокурори, ще позволи бързо и правилно да се организират всички следствени действия, да се координират всички разследвания на следователи, на милиция, на разни други органи за разследване и пр. и да се даде възможност на прокурора да събере и подготви необходимия обвинителен материал по наказателното преследване на престъпниците пред народните съдилища.

На Прокуратурата е възложена и друга отговорна задача. Чл. 82 от Конституцията гарантира на българските граждани необходимата свобода и лична неприкосновеност. Никой не може да бъде задържан повече от 48 часа без постановление на прокурора или съдебните органи. По силата на този текст от Конституцията прокурорът е длъжен да гарантира на гражданина тази свобода и неприкосновеност. И затова в точка „в“ на чл. 2 от проекта е предвидено правото и задължението на прокурора да упражнява надзор за основателността и законността на задържането под стража. Всеки арест без съответните санкции на прокурора или съда е нарушение на конституционното право за неприкосновеност на гражданина и прокурорът не само има правото, но той има и дълг да разпореди незаконно задържаният гражданин да бъде пуснат на свобода, а заедно с това прокурорът следва да привлече под наказателна отговорност и виновните длъжностни лица.

Изхождайки от същите съображения — защита на свободата и независимостта на гражданина — прокурорът съгласно същия чл. 2, буква „г“, от проекта, естествено, разпореджа за привеждане разните присъди в изпълнение и следи за правилното извършване на наложените наказания от осъдените лица. Поради това на прокурора трябва да се даде всичката възможност да посещава, наблюдава и контролира всички затвори, трудово-възпитателни обществени работни, поправителни домове и разни арестантски помешения, да проверява предявените жалби и оплаквания, за да отстранява своевременно възможните нарушения на закона.

Чл. 2, буква „д“, от законопроекта поставя на прокурора и друга задача — по-активна намеса в гражданския процес и гражданските дела от народните съдилища във всички случаи, които бъдещите граждански и професионални закони ще посочат на прокурора, или когато той сам намери това за необходимо. По нашето буржоазно-капиталистическо законодателство участието на прокурора в гражданския процес и в гражданските дела е безкрайно стеснено и ограничено. Това не може да се търпи при новия народно-демократически ред. Общественият и народните интереси налагат по-активна намеса в гражданските процеси, не само когато в процеса участвуват малолетни и неспособни, но и във всички случаи, когато в процеса участва страна, която трябва да се намира под нарочното покровителство на закона или с необходимо особеното покровителство на държавата. Независимо от това новата стопанска структура на страната, с поставяне главните клонове на народното стопанство под държавно и кооперативно ръководство, ще създаде много случаи, когато по граждански процеси пред нашите народни съдилища могат да бъдат поставени на изпитание големи интереси на държавните учреждения, предприятия или обществени организации. Намесата на прокурора във всички тези случаи не само е оправдателна, но и необходима.

Другари и другарки народни представители! При всички присъсти на буржоазната прокуратура слабости — недостатъчна връзка с народа, формализъм и бюрократизъм, недостатъчна обществено-политическа подготовка, ограничена компетентност и крайно трудни условия за изграждането се правен ред в страната — Прокуратурата след 9 септември 1944 г. извърши не малко за укрепване демократическата законност и народно-республичанския правен ред в страната. Не може да има никакво съмнение, че новозизгражданата се республичанска Прокуратура вече стъпва здраво на своите правни нозе и ще съумее честно, съвестно, предано и вярно да изпълни много отговорните задачи, отредени ѝ от новия закон за Прокуратурата.

За успешно разрешение на така поставените задачи не ще бъде достатъчна само добрата теоретическа и практическа подготовка на Прокуратурата. Свободата и независимостта на Прокуратурата от всички органи на властта е напълно гарантирана. Обезпечена е творческата инициатива на Прокуратурата и поради това напълно е осигурена възможността всеотдайно да служи на народа, закона и справедливостта.

Очевидно новата республичанска Прокуратура, която изгражда настоящия законопроект, трябва решително да скъса с формализма, бюрократизма и се преобрази в творческа народна Прокуратура. Прокурорът трябва да се оприе в изпълнение на своите задачи не само на закона, но и на широките плещи на народа от села и градове, учреждения и предприятия. Прокуратурата трябва пълно да се свърже с народните маси по места, като открие широк, свободен, достъпен и непосредствен прием, за да изслушва оплакванията на гражданите и им оказва съответна юридическа помощ; да приема всякакви жалби, молби и оплаквания против производите на отделни граждани, като бързо и своевременно реагира срещу извършените произволи на органите на властта; широко да използва доброволното сътрудничество на комитети по учреждения, предприятия, квартали, махали и села, за съдействие и контакт с народа по изпълнение на законността в страната, като основни органи на общия надзор; тя трябва да се оприе на помощта и съдействието на всички масови и обществено-политически организации, особено на единната обществено-политическа организация на Отечествения фронт, както и на печата в страната, и накрай, като организира и пълно съработване с органите на държавната контрола чрез участието в съвещанията и заседанията на градските, околийските и други народни съвети.

Само по този път като върви — пътя, посочен ѝ от настоящия законопроект — наистина Прокуратурата ще успее да се превърне в един надежден, любим и авторитетен орган на народа по места и в центъра. Само така Прокуратурата ще успее достойно, смело и с нужната енергия и твърдост да се превърне в решителен фактор в правния живот на страната и истински страж на законността на Народната република България и да внесе и тя на свой ред скромно дял в изграждането на прогресивното и демократическо развитие на нашия народ по пътя на социализма и народното благоденствие.

Нашите республичански прокурори и следователи напълно одобряват и застават зад основните начала, легнали в предложения законопроект, като в комисията ще настояват да бъдат направени известни малки изменения и уточнявания на известни членове от законопроекта.

Моля, другари и другарки народни представители, да приемете и гласувате единодушно предложения законопроект на министъра на правосъдието. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Яни Янев: Няма записани други оратори.

Ония г-да народни представители, които приемат законопроекта за Прокуратурата на първо четене, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към следната точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на наказателния закон.

Филип Гауров (з): Г-н председателю! Тъй като мотивите и текстът на законопроекта са известни, правя предложение да не бъдат четени.

Председателстващ Яни Янев: Ония г-да народни представители, които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на наказателния закон

Уважаеми народни представители! Действащият у нас наказателен закон, гласуван през 1896 г., от деня на създаването му до днес не е бил подлаган на един по-основен преглед. Поради тази причина в нашия наказателен закон липсват някои важни за борбата с престъпността институти, които са познати и възприети в някои по-нови законодателства.

Предлаганият законопроект цели преди всичко да запълни тази празнота в нашата наказателно-правна система.

С § 1 от проекта се въвежда началото за прилагане на наказателния закон по аналогия. Касае се за прилагане по аналогия на всички наказателно-правни норми в нашето законодателство, а не само на наказателни състави, които се съдържат в наказателния закон.

За да се прибегне до тази мярка у нас, изхожда се преди всичко от опита и от практиката по прилагането на наказателните закони от съдилищата. Последните, бидейки длъжни да спазват строго провъзгласения в чл. 1 от наказателния закон принцип, че „няма престъпление, ако то не е предвидено изрично в закона“, остават без наказание деяния, които, макар и да стоят в непосредствена близост с едно предвидено в закона престъпление, все пак не са скрепени с наказателна санкция, било защото законодателят не е могъл да ги прозре, за да ги възведе в престъпления, било защото пълното обхващане на всички възможни случаи в живота представлява голяма трудност за законодателната техника, която в много случаи е невъзможно да бъде преодоляна. При това състояние на нещата борбата с престъпността се явява особено трудна, и то специално при предумислените деяния. Престъпникът много често има възможност да ползва и изгоди своята дейност така, щото тя, макар и да се явява несъобразна с общия

смисъл и с общите линии, прокарани от закона, все пак може да не бъде обхваната от някой законен текст, поради липса на някой елемент от състава на предвидените в закона престъпления. По този начин усилията на дейците от този род се увенчават с успех — те постигат желания противоправен резултат и същевременно избягват ударите на закона.

В подобни именно случаи на помощ на борбата с престъпността идва прилагането на закона по аналогия. То се явява като една гаранция в полза на обществото, че никога престъпно деяние не ще остане некажано.

Текстът на предлаганата втора алинея допуска аналогичното приложение на наказателната норма все пак при известни разумни ограничения. Преди всичко изисква се деянието да бъде обществено опасно. За незначителните, изолираните и ограничените по своето въздействие върху обществения живот деяния прилагането на закона по аналогия се явява ненужно. На второ място необходимо е от гледището на общия смисъл на закона, на основната идея, легнала в него, деянието да се намира в непосредствена близост с едно предвидено в закона престъпление. Само при наличността на тези две условия ще може да се счита, че законодателят би възвел едно такова деяние в престъпление, ако то конкретно бе предложено на неговото внимание и на основание на това да се приеме, че към същото заслужава да бъде приложена санкция, предвидена за стоящото най-близко до него престъпление.

На второ място с законопроекта се запълва една празнота в системата на наказанията, предвидени от закона. Касае се за конфискацията на имуществото на престъпника. Досега тази мярка бе предвидена само в някои специални закони (закона за защита на народната власт и закона за снабдяването и цените). С изменението, предложено в чл. 13 от закона, конфискацията се въвежда като допълнително наказание в общата система на наказанията. Тя може да бъде пълна (за цялото имущество) или частична (за определени имоти или за част от цялото имущество на осъдения). Звездичко с това в § 9 от проекта се предлагат и правила за неподлежащите на изземване движими вещи от имуществото на осъдения при фактическото провеждане на пълна конфискация, както и правила за размера на отговорността на държавата, за задълженията на осъдения.

Според проекта конфискацията, като допълнително наказание, ще може да бъде налагана от съда само в предвидени от закона случаи. Проектът предлага конфискация на имуществата (пълна и частична) за престъпленията предателство и шпионство (§ 16), за подправка на парични знаци (§ 25), за убийство (§ 26), за корисни престъпления (§ 32), за някои общоопасни престъпления (§ 29) и за особено важни престъпления по закона за търговия с външни платажни средства (§ 33).

С изменението, предвидени в чл. 28 от наказателния закон (§ 5), се увеличава определеният минимален размер на наказанието глоба, както и размерът на глобата при заместването ѝ с тъмничен затвор или запитане. И за двата случая се възприема сумата 250 лв., вместо 25 лв., както бе досега.

С предлаганата нова алинея към чл. 35 се цели да се избегне една констатирана на практика несъобразност при намаляване на допълнителното наказание лишаване от права по чл. 30 в случай на помилване. При приложението на сегашната трета алинея на чл. 35 осъдените на доживотен строг тъмничен затвор се намираща при по-благоприятно положение в сравнение с осъдените на временен строг тъмничен затвор по отношение намаляването на срока от лишаване от права в случай на помилване. Проектът изправя тази несъобразност.

Изменението, което се предлага в чл. 62, цели да внесе една по-голяма справедливост по отношение изтърпени предварителен арест от осъдения. Няма основание този арест да не се зачита, като изтърпяно наказание и затова проектът предлага, предварителният арест да се приспада винаги при изтърпяване наложеното в присъдата наказание лишаване от свобода.

Покрай това законопроекта предлага да бъдат отменени всички онези състави, които имаха за предмет защитата личността и честта на държавния глава и членовете на неговото семейство и които се явяват ненужни с премахването на монархията.

Във връзка с това уместно е, разпоредбите на глава I, отнасящи се до измяна към държавния глава, да бъдат заменени с разпоредбите на закона за защита на народната власт, повечето от които по своя характер се явяват измяна към родината.

С предлагания нов чл. 155а се предлага нов наказателен състав: за случаите на незаконно преминаване границите на страната. Предлага се, онези, които влезе или който излезе през границите без разрешение от надлежната власт, да се наказва със строг тъмничен затвор до три години. Изключение се допуска само за лицата, които влизат по описания начин в страната, за да се ползват от правото на убежище, предвидено в чл. 84 от Конституцията.

Към главата, отнасяща се до общоопасните престъпления, законопроекта предлага състави относно произвеждането, пренасянето, продажбата, държането и пр. на взривове, огнестрелни оръжия и боеприпаси. Тия деяния представляват особена опасност за обществото.

Нов наказателен състав се предлага и към чл. 483 за случаите на хулиганство. Предлага се нова точка 4 към този член, че обхваща всички прояви на неправилно държане на обществените места.

С останалите изменения се правят някои редакционни поправки и се изправят известни несъобразности, допуснати в някои текстове на закона.

Като ви излагам това, моля, г-да народни представители, да обсъдите предложения законопроект и, ако го одобрите, да го приемете и гласувате.

София, февруари 1948 г.

Министър на правосъдието: Радн Найденов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на наказателния закон

§ 1. Към чл. 1 се прибавя следната нова алинея:

„Ако едно деяние не е обявено изрично като престъпно, но е обществено опасно и по общия смисъл на закона е близко с някое предвидено престъпление, съдът може да наложи на виновния наказание, което е отредено за това престъпление.“

§ 2. В чл. 13, буква „б“, т. 2, думите „определени предмети“ се заменят с думите „част или на цялото имущество“.

Към същия член се прибавя следната нова алинея: „Съдът може да замени наказанието запитане или тъмничен затвор с наказание принудителна трудово-възпитателна работа.“

§ 4. В чл. 19 думите „двубой (кн. II, дял I, глава XVIII) или“ се заличават.

§ 5. В чл. 28 думите „Двадесет и пет лева“ на двете места се заменят с думите „двесте и петдесет лева“.

§ 6. Алинея трета на чл. 34 се отменя.

§ 7. Към чл. 35 се прибавя следната нова алинея: „Когато доживотният строг тъмничен затвор бъде заменен чрез помилване с временен строг тъмничен затвор, лишаването от права завинаги се заменя с лишаване от права за срок с пет години по дълг от срока на останалия за изтърпяване след помилването строг тъмничен затвор.“

§ 8. В чл. 37 думите „а в предвидените от закона случаи“ се заменят с думата „както“, а думите: „държавните тъмници“ — с думата „държавата“.

§ 9. След чл. 37 се създава нов чл. 37а:

„При конфискация на цялото имущество на осъдения се оставят движимите имоти, които не могат да бъдат предмет на принудително изпълнение съгласно закона за гражданското съдопрозводство.“

При конфискация на цялото или на част от цялото имущество държавата отговаря за задълженията на осъдения до размера на стойността на конфискуваното имущество и то само за ония задължения, които са възникнали преди налагане на възбрана или затвор върху имуществото на обвиняемия от прокурорските, следствените или съдебните органи.“

§ 10. Чл. 56а се отменя.

§ 11. Чл. 62, алинея първа, се изменя така: „Предварителният арест се приспада при изпълнението на присъдата, с която е наложено наказание лишаване от свобода за определен срок.“

§ 12. В чл. 86 след думата „наказание“ се прибавят думите „(главно и допълнително)“, а думите „от държавния глава“ се заличават.

§ 13. Членове 98—105 се заменят със следните нови членове:

Чл. 98. Който в страната или в чужбина образува или ръководи организация или група, която си поставя за цел събарянето, подравянето или отслабването на установената власт в държавата чрез преврат, бунт, метеж, терористически действия или общоопасни престъпления, се наказва с доживотен строг тъмничен затвор или смърт.

Членовете на подобна организация или група се наказват със строг тъмничен затвор не по-малко от пет години.

Който, независимо от това дали се числи или не към организация или група по алинея първа, извърши опит за преврат или извърши бунт, метеж, терористически актове или общоопасни престъпления с посочената в алинея първа цел, се наказва със строг тъмничен затвор или смърт, а ръководителите и организаторите — със смърт.

Чл. 99. Който разрушава военни материали, инсталации, цистерни, железопътни, пощенски, телеграфни, телефонни и минни съоръжения, водни или осветлителни инсталации, държавни или обществени сгради и други подобни, както и онези, които унищожават или разграбват обществени хранителни припаси и други материали, се наказва с доживотен строг тъмничен затвор, а в тежки случаи — със смърт.

Чл. 99а. Който напусне местожителството си и влезе или се зачисли в група, съставена и въоръжена с цел да извърши престъпление по настоящата глава, се наказва с доживотен строг тъмничен затвор или със смърт.

Чл. 99б. Който в страната или в чужбина устно, писмено, с печатни произведения, чрез радио или по какъвто и да било начин преповижда, възхвалява или одобрява извършването на деяния, посочени в тази глава, расова ненавист или неподчинение в народната войска или милиция, се наказва със строг тъмничен затвор.

Чл. 99в. Който предприеме каквито и да било действия с цел да намали боевата способност и борчески дух на българската войска или да я отклони от нейната задача, се наказва с временен или доживотен строг тъмничен затвор.

Чл. 99г. Който разпространява неверни слухове и съобщения от естество да подкопаят авторитета на военното началство и да отслабят дисциплината във войската или пък да внесат смут и колебание в редовете ѝ, се наказва със строг тъмничен затвор до пет години.

Бъде ли това извършено във време на война: в първия случай наказанието е строг тъмничен затвор не по-малко от пет години, а във втория — строг тъмничен затвор до три години.

Който по начина, посочен в чл. 99б, разгласява обидни или клеветнически или неверни твърдения, които са от естество да създадат недоверие към властта изобщо или към някой неин орган или да внесат смущение в обществото, се наказва с тъмничен затвор не по-малко от три месеца и с глоба от 5.000 до 50.000 лв.

Със същото наказание се наказва и онзи, който по същия начин дава преценка или разгласява факти и обстоятелства, които са от естество да увредят добрите отношения с приятелска държава или с нейни власти, или да уронят престижа на такава държава или на нейните власти.

Чл. 100. Който подпомага по какъвто и да е начин организация или групи по чл. 98 или лице, извършило деяние по тази глава, или им дава убежище, доставя, крие или превозва оръжие, храна, материали, пари и други, се наказва със строг тъмничен затвор.

Изключват се от отговорност нисходящите, възходящите, съпругите, братята и сестрите, извършили укривателство.

Чл. 101. Чл. 9 се изменя така:

Който лиши от живот военнослужащ или милитаризиран или длъжностно лице от народната милиция при или по повод изпълнение на служебните им длъжности, се наказва с доживотен строг тъмничен затвор или със смърт.

За тежка телесна повреда на същите лица и при същите условия наказанието е строг тъмничен затвор не по-малко от пет години, а в тежки случаи — доживотен строг тъмничен затвор.

Който лиши от живот военнослужащ на съюза или приятелска държава, се наказва с доживотен строг тъмничен затвор или със смърт.

Ако деянието по предходната алинея е извършено по непредпазливост, наказанието е строг тъмничен затвор.

Който причинява тежка телесна повреда или телесна повреда на военнослужащ на съюза или приятелска държава, се наказва със строг тъмничен затвор не по-малко от пет години, а в тежки случаи — с доживотен строг тъмничен затвор.

За лека телесна повреда на същите лица наказанието е тъмничен затвор.

Ако телесната повреда (членове 263 и 264) по предходната алинея е причинена по непредпазливост, наказанието е строг тъмничен затвор до пет години.

Наказателното преследване за всячки деяния по този член се възбужда служебно.

Чл. 102. Собственик на стопанско предприятие, стопански деятел, чиновник, служащ или работник, който, с цел да разстрои стопанството или продоволствието на страната, да внесе смут в обществото или да създаде спънки на публичната власт, не изпълнява изцяло или отчасти наложените нареди и задачи, укрива, поврежда или унищожава материали, стоки или машинни съоръжения, се наказва за саботаж със строг тъмничен затвор, а при тежки случаи — с доживотен строг тъмничен затвор или смърт.

Който разпространява неверни слухове, съобщения или твърдения, които са от естество да внесат смущение в стопанския живот или да създадат недоверие към стопанските мероприятия на властта, се наказва с тъмничен затвор или със строг тъмничен затвор до пет години.

Чл. 103. Член на организация или група, който самоволно се предаде на властта и разкрие организацията или групата или съобщи за нея важни сведения преди да е извършено от нея или от него престъпление по тази глава, се освобождава от отговорност; а в случай че организацията или групата или той самият са влезли в действие, се наказват със съответното наказание по тази глава при крайно смекчаване вмяната обстоятелства.

Чл. 103а. Онзи, който знае, че приготвява или че е извършено някое от посочените в тази глава престъпни деяния и не съобщи за това на властта, се наказва с тъмничен затвор.

Чл. 103б. Конфискуват се печатниците, които печатат произведения, инкриминирани по настоящата глава.

Собствениците на горните печатници се наказват с тъмничен затвор или строг тъмничен затвор, а ако деянието е извършено по непредпазливост — с глоба до 300.000 лв.

Чл. 103в. Който се числи като член на забранена от тази глава организация или група, съдействува на такава организация или група или изповядва фашистки разбирания и идеи, не може да заеме никаква държавна, държавно-автономна или обществена служба.

Чл. 104. Длъжностно лице, което заповяда, разпорежда или извърши нещо, което в реда на своята служба не е имало право да нареди и с това е причинило другиму каквато и да било вреда, ако не подлежи на по-тежко наказание, се наказва със строг тъмничен затвор до пет години.

Чл. 105. Осъдените по настоящата глава се лишават от правата по чл. 30.

Съдът може да наложи и глоба до 500.000 лв.

Вещите, предназначени за извършване на кое и да е престъпление по настоящата глава, както и онези, които са служили при извършване на същото, се отнемат в полза на държавата.

Прокурорът може едновременно с възбуждане на наказателното преследване да поиска от надлежния съд да постанови спирането на печатно произведение или ежедневник временно или завинаги.

В същите случаи има приложение и чл. 236а, алинея втора, второто изречение.

За престъпления по тази глава, които се наказват със строг тъмничен затвор или с по-тежко наказание, съдът постановява и конфискация на част или на цялото имущество на виновния.

§ 14. Членове 106 и 108 се отменят, а чл. 107 става чл. 117, като сегашният чл. 117 се отменя.

§ 15. Чл. 112, т. 1, се изменя така:

„Който издаде или се опита да издаде или пък съблуда сведения с цел да издаде другиму държавна тайна, се наказва за шпионство със смърт или с доживотен строг тъмничен затвор или с временен строг тъмничен затвор не по-малко от десет години.“

Към последната алинея на същия член се прибавя следното ново изречение: „Държавни тайни се считат и сведенията по чл. 112, изброени в списък, утвърден от Министерския съвет и обнародван за всеобщо знание.“

§ 16. Чл. 112в се изменя така:

„Който по какъвто и да е начин съобщи или разгласи или съблуда с такава цел сведения от военно, стопанско или друго естество, които по своя характер не са държавна тайна, но чийто разгласяване е забранено или поради обстоятелствата разгласяването може да повреди на държавните интереси, се наказва със строг тъмничен затвор до десет години.“

§ 17. В чл. 116 думите „по начина, означен в чл. 105“ се заменят с думите: „Устно, писмено, с печатни произведения, чрез радио или по друг начин“.

§ 18. След чл. 117 се създава нов чл. 117а:

„Който извърши деяние против военната мощ на страната, държавната независимост или неприкосновеността на територията или премине на страната на враговете на Народната република, но не подлежи на друго по-тежко наказание, се наказва с временен или доживотен строг тъмничен затвор, а в особено важни случаи — със смърт.“

§ 19. В чл. 118, алинея първа, на края се прибавят следните думи: „както и конфискация на част или на цялото имущество.“

§ 20. Членове 119—125 се отменят.

§ 21. В чл. 127 думите „общински или окръжен“ се заменят с думата „народен“.

§ 22. Чл. 136 се отменя.

§ 23. Чл. 143 числото „107“ се заменя със „117“.

§ 24. След чл. 155 се прибавя нов чл. 155а, със следното съдържание:

„Който влезе или излезе през границите на страната без разрешение от надлежните власти или макар и с разрешение, но не през определените за това гранични места, се наказва със строг тъмничен затвор и глоба до 500.000 лв.; ако осъденият е чужденец — се изпраща зад граница след изтърпяване на наказанието.“

Със същото наказание се наказва и онзи, който улеснява, помага или укрива извършителя на деяние по предходната алинея.

Не се наказва онзи, който влезе в страната, за да се ползува от правото на убежище съгласно чл. 84 от Конституцията.

Български граждани, излезли от страната с групов паспорт, ако без уважителни причини не се върне с групата си, се наказва със строг тъмничен затвор до пет години и глоба до 100.000 лв.

Със същото наказание се наказва и онзи български гражданин, излезли с разрешение от надлежните власти, който, след като бъде поканен да се върне в страната, не стори това в двумесечен срок от поканата.

§ 25. Чл. 156, алинея първа, се изменя така: „За престъпления по членове 138 до 141 и 155а, виновният се лишават от права по чл. 30, точки 1—4 и се конфискува цялото или част от имуществото му.“

§ 26. В чл. 173, т. 3, думите „неприкосновеността на особата на държавния глава, реда на престолонаследнието“ се заличават.

§ 27. Алинея втора на чл. 176 се отменя.

§ 28. Чл. 181 се изменя така:

„Който с измама, с лъжливи обещания или чрез разпространяване неверни сведения и данни подбужда другито или му съдействува да замине за чужбина, се наказва със строг тъмничен затвор до десет години и глоба до 500.000 лв., както и с конфискация на част или цялото имущество.“

Със същото наказание се наказва и този, който експлоатира доверчивостта на другито или надеждите му за по-големи печалби или надбавки, като го подбужда или му съдействува да замине в чужбина.

§ 29. В чл. 189, т. 2, след думата „банка“ се поставя точка и запетая, а думите „и които са предмет на обращение в борсата“ се заличават.

§ 30. Първото изречение на алинея първа на чл. 192 се изменя така:

„За престъпления, предвидени в настоящата глава, освен чл. 188, съдът постановява конфискация на част или на цялото имущество на виновния и лишават същия от правата по чл. 30, точки 1—4.“

§ 31. Към чл. 261 се прибавя следната нова алинея:

„В случаите на членове 247 и 248 съдът постановява и конфискация на част или на цялото имущество на виновния.“

§ 32. Членове 274—279 се отменят.

§ 33. След чл. 328 се прибавя следният нов чл. 328а:

„Съзаклятие с цел за грабеж се наказва със строг тъмничен затвор.“

§ 34. След чл. 364 се прибавя нов чл. 364а:

„Който си послужил с чужд официален документ за самоличност с цел да заблуди орган на властта, се наказва с тъмничен затвор или със строг тъмничен затвор до пет години.“

§ 35. Членове 396—400 се заменят със следните членове:

Чл. 396. Който произвежда, преработва, поправя, търгува, изнася или изнася взривове, огнестрелни оръжия или боеприпаси без да има право за това по закон или разрешение от надлежните власти, се наказва със строг тъмничен затвор до пет години и глоба до 200.000 лв. А ако това се отнася за бомби и други подобни, наказанието е строг тъмничен затвор до 10 години и глоба до 300.000 лв.

Чл. 397. Който държи или работи с взривове, огнестрелни оръжия или боеприпаси и не вземе необходимите мерки за обществената сигурност и особено мерките, предвидени в надлежните правилници, наредби или инструкции, се наказва с тъмничен затвор, а в особено важен случай — със строг тъмничен затвор до 5 години и глоба до 200.000 лв.

Същото наказание се налага и на този, който продава, предава, пренася или изпраща оръжия, взривове или боеприпаси, които представляват опасност за внезапно избухване от само себе си.

Чл. 398. Който внесе или изнесе през границата взривове, огнестрелни оръжия или боеприпаси без надлежно разрешение или несъгласно с даденото разрешение, се наказва със строг тъмничен затвор и глоба до 300.000 лв.

Същото наказание се налага и на този, който внася или изнася през границата взривове, огнестрелни оръжия или боеприпаси, без да представи сведения за това пред надлежните власти.

Чл. 399. Който придобие, отчужди, предаде другиму, носи, държи или ползува, даде или приеме в залог взривове, огнестрелни оръжия или боеприпаси, без да има за това надлежно разрешение, се наказва с тъмничен затвор, а ако това се отнася за бомби и други подобни, наказанието е строг тъмничен затвор до 5 години и глоба до 200.000 лв.

Ако се касае за взривове, огнестрелно оръжие или боеприпаси, които са обявени за употреба само във войската или за които е наредено да се предават на властта и не се предават, наказанието е строг тъмничен затвор до 10 години и глоба до 300.000 лв.

Чл. 400. Който отчуждава или предава другиму взривове или огнестрелни оръжия без последният да има билет за придобиването им, се наказва с тъмничен затвор.

Същото наказание се налага и на този, който отчуждава или предава другиму боеприпаси без последният да има разрешително за носене на съответното оръжие.

Чл. 400а. Който след като е придобил по надлежния ред огнестрелно оръжие, в месечен срок след датата на придобиването не поиска от надлежната милиционерска власт разрешително за носенето на това оръжие или не го предаде в тоя срок на същата власт, се наказва с тъмничен затвор до 1 година.

Чл. 400б. Който противозаконно отчуждава, придобива, присвоява или предава другиму взривове, огнестрелни оръжия или боеприпаси, принадлежащи на държавата или на държавно-стопанските предприятия, се наказва със строг тъмничен затвор до 5 години.

Чл. 400в. Който пречатства или заблуди длъжностно лице, когато последното извършва службата си по проверка на взривове, огнестрелни оръжия и боеприпаси, се наказва със строг тъмничен затвор до 5 години и глоба до 200.000 лв.

Чл. 400г. Орган на властта, който научи за каквото и да е престъпление по членове 396 до 400б и не уведоми най-близкото милиционерско управление или всяко длъжностно лице по надзора на взривове, огнестрелно оръжие и боеприпаси, се наказва с тъмничен затвор или с наказанието, предвидено за самото престъпление ако то е по-леко.

§ 36. След чл. 417 се прибавя следният нов чл. 417а:

„В случаите на членове 383—386, 391, 396, 398, 402, 405, алинея първа, 410 и 413 съдът постановява и конфискация на част или на цялото имущество на виновния.“

§ 37. В чл. 418 след думите „делата на“ се прибавят думите „държавни предприятия и на“, а в края на същия член се прибавят думите „а така също и делата на обществени организации и на юридически лица с идеална цел.“

§ 38. След чл. 420 се прибавят следните нови членове:

Чл. 420а. Който не даде съдействие на държавен орган, когато е поканен от същия и по закон е задължен да стори това, се наказва с тъмничен затвор до една година.

Чл. 420б. Който е поел задължение или по закона е длъжен да служи за определен срок на държавна служба и без уважителни причини откаже да заеме службата или я напусне преди изтичане на срока, се наказва, ако не подлежи на по-тежко наказание, с тъмничен затвор, а в особено важен случай — със строг тъмничен затвор до 5 години.

§ 39. В чл. 442 след думата „чиновник“ се прибавят думите „или вешо лице, преводач или тълковник“, а в алинея втора думите „до две години“ се заменят с думите „или строг тъмничен затвор до пет години и може да бъде лишен от правото да упражнява професията си.“

§ 40. Чл. 477 се отменя.

§ 41. Към чл. 483 се прибавя следната нова точка:

„4) който се държи неприлично в учреждения, предприятия и обществени места.“

§ 42. В чл. 8 от закона за користните престъпления по служба на края се добавят думите „а за престъпления по членове 1, 2 и 3 и конфискация на част или на цялото имущество“.

§ 43. Към алинея първа на чл. 33 от закона за търговията с външни платежни средства се прибавя следното ново изречение:

„В особено важен случай съдът може да постанови и конфискация на част или на цялото имущество на виновния.“

§ 44. Настоящият закон отменя закона за защита на народната власт с всичките му изменения).

По законопроекта няма записани оратори.

Ония г-да народни представители, които приемат законопроекта за изменение и допълнение на наказателния закон по принцип, на първо четене, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Дневният ред за днешното заседание е изчерпан. Следното заседание на Великото народно събрание ще се състои в четвъртък, 4 март, 15 ч., при следния дневен ред:

1. Разглеждане и гласуване предложението на Националния съвет на Отечествения фронт за отзоваване на народните представители Любен Гумеров, Спас Николов и Младен Биджов.

2. Първо четене на предложението за изменение и допълнение правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание.

Второ четене на законопроектите:

3. За изменение и допълнение на закона за трудовите кооперативни земеделски стопанства.

4. За въздухоплаването.

5. За електростопанството.

6. За народната милиция.

7. За паспортите и милиционерската контрола над чужденците.

8. За устройството на народните съдилища.

9. За Прокуратурата.

10. За изменение и допълнение на наказателния закон.

11. За отчуждаване на едрата градска покрита недвижима собственост.

Ония г-да народни представители, които приемат така предложения дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигам заседанието за четвъртък, точно 15 ч.

(Вдигнато в 20 ч. 25 м.)

Подпредседател: ЯНИ ЯНЕВ

Секретар: ИЛИЯ РАДКОВ

Началник на стенографите: ТОДОР АНГЕЛИЕВ